

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

C 259

Leidimas
lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

54 tomas
2011 m. rugsėjo 2 d.

<u>Pranešimo Nr.</u>	Turinys	Puslapis
I	<i>Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės</i>	
	NUOMONĖS	
	Regionų komitetas	
	91-oji plenarinė sesija, 2011 m. birželio 30 d.–liepos 1 d.	
2011/C 259/01	Regionų komiteto nuomonė – Bendra strateginė ES mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo programa	1
2011/C 259/02	Regionų komiteto nuomonė – Baltoji knyga „Bendros Europos transporto erdvės kūrimo planas“	6
2011/C 259/03	Regionų komiteto nuomonė – Vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo skatinant tvarų vandens išteklių valdymą	13
2011/C 259/04	Regionų komiteto nuomonė – Strategijos „Europa 2020“ pavyzdinė iniciatyva „Inovacijų sąjunga“ ...	19
2011/C 259/05	Regionų komiteto perspektyvinė nuomonė – Klimato kaita ir būsimas ES biudžetas	26
2011/C 259/06	Regionų komiteto nuomonė – Istorinių kalbinių mažumų apsauga ir puoselėjimas įgyvendinant Lisabonos sutartį	31

LT

Kaina:
4 EUR

(Tęsinys antrajame viršelyje)

<u>Pranešimo Nr.</u>	Turinys (tęsinys)	Puslapis
2011/C 259/07	Regionų komiteto nuomonė – Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkė	34
2011/C 259/08	Regionų komiteto nuomonė – ES valstybės pagalbos taisyklių, susijusių su visuotinės ekonominės svarbos paslaugomis, pertvarka	40
2011/C 259/09	Regionų komiteto nuomonė – 2020 m. ir vėlesnio laikotarpio energetikos infrastruktūros prioritetai	48
2011/C 259/10	Regionų komiteto nuomonė – ES priemonė LIFE. Kelias pirmyn	54
2011/C 259/11	Regionų komiteto nuomonė – 2010–2011 m. plėtros strategija ir pagrindiniai uždaviniai	62
2011/C 259/12	Regionų komiteto nuomonė – ES vidaus saugumo strategija	70

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

NUOMONĖS

REGIONŲ KOMITETAS

91-OJI PLENARINĖ SESIJA, 2011 M. BIRŽELIO 30 D.–LIEPOS 1 D.

Regionų komiteto nuomonė – Bendra strateginė ES mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo programa

(2011/C 259/01)

REGIONŲ KOMITETAS

- mano, kad būtina, pirma, padidinti ES moksliniams tyrimams skiriamą biudžetą ir, antra, geriau susieti nacionalines programas ir Europos mokslinių tyrimų bendrąją programą;
- pabrėžia, kad pramonės, socialinės ir aplinkos apsaugos inovacijos yra labai svarbus svertas siekiant suteikti postūmį Europos konkurencingumui, kuris padėtų stiprinti teritorinę sanglaudą;
- pripažįsta, kad Europos Sąjungoje inovacijų srityje susiklosčiusi labai skirtinga padėtis ir kad, remiantis papildomumo principu, regionų lygmens politikos ypatumai galėtų būti naudingi įgyvendinant Europos Sąjungos mokslinių tyrimų politiką atsižvelgiant į pažangiąsias regioninės specializacijos strategijas;
- palankiai vertina pastangas supaprastinti procedūras, pavyzdžiui, paskelbti ir atnaujinti praktinį vadovą, kuriame nurodomos Europos Sąjungos finansavimo galimybės;
- ragina aktyviai įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas rengiant su viešaisiais pirkimais susijusią teisinę sistemą ir finansavimo programas;
- prašo naudingai įtraukti vietos ir regionų veiklos vykdytojus į technologijų platformų veiklą;
- atkreipia dėmesį į tai, kad šioje srityje svarbų vaidmenį galėtų atlikti Europos teritorinio bendradarbiavimo grupė;
- dar kartą pabrėžia, kad grupių bendradarbiavimas Europos Sąjungos lygmeniu yra labai svarbus, tačiau reikėtų pradėti grupėms (angl. *clusters*) bendradarbiauti ir pasaulio mastu.

Pranešėjas	Claude GEWERC (FR / ESP), Pikardijos regiono tarybos pirmininkas
Pamatinis dokumentas	Žalioji knyga „Iššūkius paversti galimybėmis. Bendros strateginės ES mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo programos kūrimas“
	COM(2011) 48 galutinis

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

A. Svarbiausios nuostatos

1. palankiai vertina tai, kad šia žaliaja knyga pradedami vieši debatai pagrindiniais klausimais, į kuriuos turi būti atsižvelgta būsimose ES mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo programose;

2. pripažįsta, kad bendra strateginė ES mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo programa turi būti grindžiama nuosekliais strateginiais tikslais, kuriems aiškiai pritaria visi suinteresuotieji subjektai;

3. rekomenduoja šioje bendroje programoje susieti įvairių lygių mokslinius tyrimus, technologinę plėtrą ir inovacijas kartu aiškiai nurodant kiekvienos iš šių sričių funkcijų ypatumus;

4. pabrėžia, kad plataus užmojo Europos Sąjungos inovacijų strategijai būtinas ne tik tvirtas mokslinis pagrindas, bet ir stipri pramonės politika; todėl palankiai vertina Komisijos pavyzdines iniciatyvas „Globalizacijos erai pritaikyta pramonės politika“ ir „Inovacijų sąjunga“ ir daro nuorodą į susijusias Regionų komiteto nuomones ⁽¹⁾;

5. pabrėžia, kad regionų ir vietos lygmuo yra tinkamas kurti mokslinių tyrimų ir inovacijų politikos ir sanglaudos politikos sinergiją, kuri turės poveikio ekonominei, pramonės veiklai, taip pat socialinei praktikai;

6. pabrėžia, kad Europos mokslinių tyrimų rezultatai šiuo metu yra nepakankamai greitai arba nepakankamai plačiai taikomi. Komisija turėtų pakeisti gaires ir taisykles, kad regionai galėtų daug geriau nei iki šiol pasinaudoti struktūriniais fondais ir kitais finansiniais instrumentais bendrosios programos rezultatams novatoriškai taikyti naudojant decentralizuotą veiklos metodą, suteikiantį didesnę vaidmenį regionams, leidžiantį labiau atskleisti bendrosios programos technologijų vertę, jas realizuoti ir kitai mokslinių tyrimų veiklai vykdyti;

7. primena socialinių ir aplinkos apsaugos inovacijų svarbą viešajam ir privačiam sektoriui;

8. pabrėžia, jog svarbu, kad inovacijų sąvoka taptų mūsų kasdienio gyvenimo dalimi ir būtų skatinama, pavyzdžiui, švietimo sistemoje, darbo aplinkoje;

9. atkreipia dėmesį į mokslinių tyrimų ir inovacijų programas, kurias kartu vykdo skirtingų inovacijų diegimo rezultatų pasiekę regionai (Regioninė inovacijų strategija (RIS)) ir kurios yra naudingos visiems susijusiems subjektams. Todėl būtina užtikrinti, kad regionai aktyviau dalyvautų, pavyzdžiui, ERA-net (angl. *European Research Area Network scheme*) tinklo veikloje;

10. pabrėžia, kad dabartinis ES moksliniams tyrimams skirtas biudžetas, sudarantis tik 4 proc. viso Europoje moksliniams tyrimams skiriamo viešojo finansavimo, yra nepakankamas; mano, kad būtina, pirma, padidinti ES moksliniams tyrimams skiriamą biudžetą ir, antra, geriau susieti nacionalines programas ir Europos mokslinių tyrimų bendrąją programą;

11. norėtų ypač atkreipti Komisijos dėmesį į novatorių ir pavienių išradėjų, nedirbančių aukštojo mokslo įstaigų sistemoje, didesnėse įmonėse ar valdžios institucijose, viešojo administravimo įstaigose ar valstybinėse įmonėse, padėtį. Tolesniame darbe šioje srityje reikėtų numatyti strategijas remti novatorius ir pavienius išradėjus ir suteikti jiems galimybę vienodomis sąlygomis pasinaudoti bendru ES finansavimu;

12. prašo deramai atsižvelgti į tai, kad 97 proc. 27 ES valstybių narių ekonominės veiklos vis dar būdingas mažas arba vidutinis technologinis intensyvumas; todėl mano, kad žinių visuomenės ugdymas negali būti sutelktas tik į pažangiausias technologijas. Būtina sukurti inovacijų modelį, kuris padėtų geriau įsisavinti ir skleisti žinias; atkreipia dėmesį į progą, kurią suteikia direktyvos dėl viešųjų pirkimų ⁽²⁾ pervalstymas; pabrėžia galimybes ir iššūkius, susijusius su MTTP taikymu viešuose pirkimuose ⁽³⁾;

13. atkreipia dėmesį į tai, kad dabartinės redakcijos žaliojoje knygoje dėl subsidarumo principo nekyla jokių klausimų; tačiau pabrėžia, kad turi būti gerinama su finansavimo pokyčiais ir teisės aktais dėl būsimų ES mokslinių tyrimų ir inovacijų susijusi atidi stebėseną siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi subsidarumo principo;

14. atkreipia dėmesį ir į tai, kad iniciatyvoje „Inovacijų sąjunga“ siūlomas reikalavimas valstybėms narėms ir regionams numatyti specialiai inovacijoms skirtą biudžetą gali turėti didelį poveikį savivaldybėms ir regionams; pabrėžia, kad būtina tolesnė veikla turėtų apimti išsamų galimo finansinio ir administracinio poveikio vietos ir regionų valdžios institucijoms, taip pat socialinio poveikio ir kitos naudos tyrimą;

⁽¹⁾ CdR 374/2010 fin ir CdR 373/2010.

⁽²⁾ CdR 70/2011 fin.

⁽³⁾ CdR 58/2008 fin.

15. laikosi nuomonės, kad reikėtų sudaryti palankesnes sąlygas skelbti daugiau dviejų etapų konkursų: pirmuoju etapu konkurso dalyviai turėtų tik pateikti savo partnerių sąrašą ir pristatyti projekto idėją; idėją būtų galima plėtoti tik praėjus pirmąjį vertinimo etapą. Tai būtų ypač svarbu MVĮ, kurios būtų labiau suinteresuotos dalyvauti konkursuose, kadangi pirmuoju etapu joms reikėtų įdėti mažiau pastangų;

B. Sanglaudos ir inovacijų politikos sinergijos kūrimas

16. pabrėžia, kad pramonės, socialinės ir aplinkos apsaugos inovacijos bei inovacijos paslaugų srityje yra labai svarbus svirtas siekiant suteikti postūmį Europos konkurencingumui, kuris padėtų stiprinti teritorinę sanglaudą;

17. pritaria, kad mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimas turi būti numatytas Europos Sąjungos politikos platesnio masto tiksluose, pavyzdžiui, reikėtų sukurti pramonės politiką, kaip prašė Regionų komitetas savo nuomonėje dėl pavyzdinės iniciatyvos dėl pramonės politikos;

18. siūlo pripažinti vietos ir regionų valdžios institucijas tinkamiausiu lygmeniu susieti nacionalines ir Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų bei sanglaudos strategijas. Regionų lygmeniu galėtų būti parengtas vienas šiam susiejimui skirtas dokumentas;

19. pripažįsta, kad Europos Sąjungoje inovacijų srityje susiklosčiusi labai skirtinga padėtis ir kad, remiantis papildomumo principu, regionų lygmens politikos ypatumai galėtų būti naudingi įgyvendinant Europos Sąjungos mokslinių tyrimų politiką atsižvelgiant į pažangiąsias regioninės specializacijos strategijas;

20. kaip ir ankstesnėje bendrojoje mokslinių tyrimų programoje, ateityje remiant Europos mokslinius tyrimus prioritetas turėtų būti teikiamas bendrai atliekamiems moksliniams tyrimams. Šiai paramai turėtų būti skiriama bent jau tiek pat lėšų, kiek yra skiriama dabar. Jungtiniai projektai visų Europos regionų aukštojo mokslo įstaigoms, mokslinių tyrimų institutams ir įmonėms suteikia dalyvavimo galimybę ir kartu užtikrina reikiamą skaidrumą ir supaprastinimą, kurie yra naudingi vartotojams;

21. pabrėžia, kad tikrasis iššūkis Komisijai ir regionams yra sukurti sinergiją tarp skirtingų finansavimo priemonių, kad būtų galima įgyvendinti strategiją „Europa 2020“. Europos mokslinių tyrimų rezultatai šiuo metu yra nepakankamai greitai arba nepakankamai plačiai taikomi. Komisija turėtų pakeisti sanglaudos finansavimo priemonių taisykles ir kriterijus, kad regionai galėtų pasinaudoti bendrosios programos ir kitos mokslinių tyrimų veiklos rezultatais inovacijų diegimui regionų mastu;

22. primena, kad kitoje bendrojoje programoje turėtų būti išplėtos programos, skirtos plėtoti regionų pajėgumus ir sudaryti galimybes dalyvauti vietos ir regionų valdžios institucijoms, kurių mokslinių tyrimų ir technologinės plėtos veikla yra papildomojo pobūdžio. Šiuo tikslu galima, pavyzdžiui, nustatyti kriterijus, kuriais remiantis būtų galima sudaryti geresnes sąlygas kompetentingiems partneriams iš mokslinių tyrimų srityje vis

dar atsiliekančių regionų dalyvauti projektuose ir programose, kurias vykdo geriau žinomi ir pripažinti mokslininkai, kaip Regionų komitetas jau yra nurodęs nuomonėje „Mokslinių tyrimų bendrųjų programų įgyvendinimo paprastinimas“⁽⁴⁾;

23. palankiai vertina pastangas supaprastinti procedūras, pavyzdžiui, paskelbti ir atnaujinti praktinį vadovą, kuriame nurodomos Europos Sąjungos finansavimo galimybės;

C. Grupių (angl. clusters) regioninis aspektas (konkurencijos ramstis, įmonių branduoliai ir kt.)

24. pabrėžia, kad nėra grupių, kurioms būtų nebūdingas teritorinis aspektas;

25. primena, kad, nors kompetencija yra vienas grupių ypatumų, ne visos jos gali pasiekti vienodo lygio kompetenciją arba tarptautinį pripažinimą; grupė turi būti labai aukšto mokslinio lygio, bet jo nepakanka kompetencijai pasiekti. Grupės kompetencija ugdoma laipsniškai, laikui bėgant, naudojant konkrečius finansinius išteklius, gerą struktūrą, užtikrinant gerą valdymą ir sėkmingai taikant „ekosistemą“, apimančią įmones, mokymą, mokslinius tyrimus ir inovacijas;

26. pažymi, kad įmanoma suderinti daugelio grupių norą plėtoti veiklą savo teritorijose ir dideles galimybes, kurias suteikia keitimasis informacija arba gerąja praktika su kaimyninių valstybių narių grupėmis. Labai gerai teritorijoje įsitvirtinusi grupė taip pat gali būti žinoma pasaulyje ir turėti tarptautinio masto siekių;

27. pabrėžia, kad, nepaisant iš grupių (angl. clusters) sudarytų inovacijų centrų, pastaraisiais metais atsirado poreikis, tam tikru požiūriu netgi dar didesnis nei minėtųjų centrų atveju, suprasti sudėtingą regionų inovacinių ekosistemų veikimą ir sukurti sąlygas, palankias vystymui norima linkme. Todėl Komisija turėtų skirti ekonominę ir operatyvinę paramą visų pirma atvirųjų inovacijų vystymui regionuose, kad jie galėtų sukurti būtinas sąlygas viešojo administravimo reformai ir įmonių veiklai, skatinančiai augimą ir naujų darbo vietų kūrimą;

28. Konkreti regionų ekosistemų apraška yra pažangiausių rinkų koncepcija ir jų plėtra. Nustatyta, kad pažangiausių rinkos labai glaudžiai susijusios su vietos lygmens žiniomis ir kultūra ir nepriklausomu, sąveikiu jų atnaujinimu. Ankstesnėse nuomonėse (CdR 11/2009 ir CdR 83/2007) Regionų komitetas atkreipė dėmesį į tai, kad reikia rasti pusiausvyrą tarp konkurencinio finansavimo, kaip didelių ES pavyzdinių iniciatyvų finansavimo šaltinio, ir institucinio finansavimo mokslininkų bendruomenėms. Regionų komitetas pabrėžia institucinio finansavimo svarbą, nes jis leidžia mokslininkų bendruomenėms atlikti tyrimus savo iniciatyva ir gavus impulsą iš kitų bendruomenių, visų pirma siekiant konvergencijos ir sanglaudos;

⁽⁴⁾ CdR 230/2010 fin.

D. Viešųjų pirkimų reforma

29. dar kartą pabrėžia savo įsitikinimą, kad mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros paslaugų viešuosius pirkimus įtraukus į viešųjų pirkimų procedūras būtų galima sustiprinti Europos mokslinių tyrimų erdvę (ERA); nurodo Regionų komiteto nuomonę dėl žaliosios knygos dėl viešųjų pirkimų⁽⁵⁾ ir nuomonę dėl ikiprekybinių viešųjų pirkimų⁽⁶⁾, bet primena, kad minėtos paslaugos neturi būti siejamos su konkurencija;

30. ragina aktyviai įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas rengiant su viešaisiais pirkimais susijusią teisinę sistemą ir finansavimo programas;

31. dar kartą primena, kad remia aktyvų verslo srities atstovų ir vyriausybės dalyvavimą inovacijų finansavimo planuose, ir abejoja dėl sistemos, pagal kurią viešasis sektorius vienintelis atsako už neišbandytas prekes ir paslaugas, galimo poveikio vietos ir regionų valdžios institucijoms;

32. pažymi, kad viešųjų pirkimų rinka vis dar susiskaldžiusi ir tik retais atvejais įgauna tarpvalstybinį pobūdį; labai ragina Komisiją ir valstybes nares kurti skaidresnę pagrindą, kuris sudarytų galimybę atverti viešųjų pirkimų rinką Europos Sąjungoje;

33. pakartoja, kad Europos Komisija turi pateikti aiškų ir išsamų vadovą ir užtikrinti mokymo galimybes, kad būtų galima sudaryti viešųjų pirkimų sutartis su vietos ir regionų valdžios institucijomis;

E. Finansavimo priemonių poveikis regionams

34. pripažįsta, kad viso inovacijų ciklo - pradedant moksliniais tyrimais ir baigiant pateikimu rinkai - finansavimui būtinos įvairios priemonės, todėl remia pastangas skatinti privačiojo sektoriaus finansavimą, pavyzdžiui, įgyvendinant rizikos, paskolų arba rizikos kapitalo (angl. *venture capital*) pasidalijimo planus;

35. pritaria, kad viešasis finansavimas atlieka svarbų vaidmenį skatinant privačias investicijas ir pabrėžia, kad viešojo ir privataus finansavimo atvejais tvirtas rizikos valdymas ir skaidrus valdymas yra svarbiausi veiksniai;

36. palankiai vertina pastangas skatinti privatųjų sektorių finansuoti investicijas į MVĮ vykdomas inovacijas, todėl ragina propaguoti skatinimo priemones (mokesčių sistema, administracinių apribojimų mažinimas) ir, jei reikia, persvarstyti reguliavimo sistemas, kad priemonės, skirtos MVĮ paremti ir jų išskirtiniam vaidmeniui puoselėjant inovacijų kultūrą pripažinti, taptų tvirtesnės ir tokių priemonių būtų daugiau; taip pat pabrėžia, kad būtina stiprinti tarpininkavimo tarp mažųjų ir vidutinių įmonių ir mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros suinteresuotųjų subjektų priemones;

37. prašo naudingai įtraukti vietos ir regionų veiklos vykdytojus į technologijų platformų veiklą siekiant parengti mokslinių

tyrimų ir inovacijų strategijas naujoms technologijų platformoms kurti ir jau veikiančioms plėtoti atsižvelgiant į regionų suinteresuotųjų subjektų poreikius, į pasaulio rinkų atveriamas galimybes ir MVĮ dalyvavimą;

F. Tarpvalstybinis bendradarbiavimas

38. pripažįsta išskirtinį mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bendrosios programos indėlį į valstybių narių ir vietos ir regionų valdžios institucijų veiklos vykdytojų bendrai atliekamus mokslinius tyrimus;

39. pabrėžia ES teisinių gairių (pavyzdžiui, dėl rizikos kapitalo ir mokslinių tyrimų infrastruktūros) svarbą; todėl atkreipia dėmesį į tai, kad šioje srityje svarbų vaidmenį galėtų atlikti Europos teritorinio bendradarbiavimo grupė;

40. dar kartą pabrėžia, kad grupių bendradarbiavimas Europos Sąjungos lygmeniu yra labai svarbus, tačiau reikėtų pradėti grupėms bendradarbiauti ir pasaulio mastu;

G. Bendrosios aplinkybės

41. Strategijoje „Europa 2020“, būtent jos pavyzdinėse iniciatyvose „Inovacijų sąjunga“ ir „Globalizacijos erai pritaikyta pramonės politika“, pripažįstamas esminis mokslinių tyrimų ir inovacijų vaidmuo didinant Europos Sąjungos konkurencingumą ir pabrėžiama, kad svarbu į politiką labiau įtraukti inovacijas. Be to šioje strategijoje svarbus vaidmuo suteikiamas Europos miestams ir regionams. Todėl Regionų komitetas nori paremti šį vaidmenį ir padėti kurti Europos mokslinių tyrimų erdvę regionuose, kadangi miestai ir regionai finansuoja mokslinių tyrimų programas, dalyvauja ES mokslinių tyrimų projektuose ir aktyviai remia regionų veiklos vykdytojų dalyvavimą Europos mokslinių tyrimų projektuose;

42. Regionų komitetas palankiai vertina tai, kad palyginti su Šeštąja (2000-2006 m.) mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bendrąja programa padidintas Septintosios (2007-2013 m.) mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bendrosios programos finansavimas ir kad įsteigta Europos mokslinių tyrimų taryba. Regionų komitetas taip pat teigiamai vertina Europos iniciatyvas, kuriomis skatinami regionų valdžios institucijų ir akademinio, mokslo pasaulio dalyvių ir ekonominės veiklos vykdytojų mainai ir bendradarbiavimas, visų prama pagal „Žinių regionų“ biudžeto eilutę, specialiosios programos „Pajėgumai“ skirsnį dėl bendro finansavimo (*Cofund*) ir tokias priemones kaip Kompetencijos tinklai ir ERA-nets;

43. Regionų komitetas taip pat su nekantrumu laukia būsimų programos „Žinių regionai“ ir „Mokslinių tyrimų potencialas“ poveikio vertinimų. Kadangi šiose programose tikslinami ir nustatomi aiškesni tikslai, Regionų komitetas ragina stiprinti jose paramą pažangiems regionams, turintiems potencialą plėtoti labai kokybiškus elementus, pavyzdžiui, įgyvendinant kuravimo⁽⁷⁾, partnerystės ar kitokias programas;

⁽⁵⁾ CdR 70/2011 fin.

⁽⁶⁾ CdR 58/2008 fin.

⁽⁷⁾ CdR 230/2010 fin.

44. Regionų komitetas vertina tai, kad Konkurencingumo ir inovacijų bendrojoje programoje skiriamas dėmesys regionų grupėms, taip pat iniciatyvoms, kurių tikslas skatinti informacinių ir ryšių technologijų plėtotę, energijos vartojimo efektyvumą, atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir ekologines inovacijas. Šioje srityje Regionų komitetas rekomenduoja ateityje tęsti iniciatyvas atsižvelgiant į Europos Sąjungai kylančius arba iškiliančius iššūkius.

2011 m. birželio 30 d., Briuselis

*Regionų komiteto
pirmininkė*
Mercedes BRESSO

Regionų komiteto nuomonė – Baltoji knyga „Bendros Europos transporto erdvės kūrimo planas“

(2011/C 259/02)

REGIONŲ KOMITETAS

- mano, kad kai kuriuos 2011 m. baltosios knygos tikslus vis dėlto reikėtų išskaidyti į tarpinius trumpesnio laikotarpio tikslus, kad nacionaliniai ir regionų politikai turėtų aiškias pagrindines gaires, kokių veiksmų gali imtis savo kadencijos metu;
- pritaria visų išorės sąnaudų internalizavimui visų rūšių transportui suderintais mokesčiais, iš kurių visos gautos pajamos būtų skirtos integruotos ir veiksmingos transporto sistemos kūrimui;
- pabrėžia, kad Komisijos tikslai dėl modalinio perėjimo nuo kelių prie geležinkelių, upių ir jūrų transporto, nėra pakankamai platūs, todėl ragina Europos Komisiją pasiūlyti platesnio užmojo programą;
- remia „mėlynosios zonos“ idėją – pirmąjį žingsnį kuriant tvirtą jūrų paslaugų sistemą, kurią turėtų papildyti jūrų greitkelių koncepcija ir apgailestauja, kad 2011 m. baltojoje knygoje, palyginti su 2001 m. baltąja knyga, yra žengiama atgal skatinimo labiau naudotis jūrų transportu;
- pritaria paskatoms rengti tvaraus judumo mieste planus ir ragina daugiau dėmesio skirti transporto politikos sąsajai su teritorijų planavimu;
- pritaria pasiūlymui TEN-T reikalingos transporto infrastruktūros finansavimui naudoti euroobligacijas;
- pabrėžia, kad išorinių sąnaudų internalizavimas, apmokestinimo iškraipymo ir nepagrįstų subsidijų panaikinimas, laisvos ir neiškreiptos konkurencijos užtikrinimas turėtų būti būsimo modelio, paremto rinkos siūlomų pasirinkimo galimybių suderinimu su darnumo poreikiais, dalis.

Pranešėjas	António COSTA (PT / ESP), Lisabonos meras
Pamatinis dokumentas	Baltoji knyga „Bendros Europos transporto erdvės kūrimo planas. Konkurencingos efektyviu išteklių naudojimu grindžiamos transporto sistemos kūrimas“
	COM(2011) 144 galutinis

I. BENDROSIOS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

Bendrosios pastabos

1. mano, kad 2011 m. baltojoje knygoje „Bendros Europos transporto erdvės kūrimo planas. Konkurencingos efektyviu išteklių naudojimu grindžiamos transporto sistemos kūrimas“ sprendžiami pagrindiniai klausimai, kurie yra svarbūs būsimai Europos transporto politikai ir žemyno transporto sistemoms. Atsižvelgdamas į tai, Komitetas mano, kad siūloma transporto politika turėtų apimti bendresnius Europos Sąjungos tikslus, nustatytus strategijoje „Europa 2020“ ir aplinkos tvarumo tikslus, pirmiausia skirtus kovoti su klimato kaita ir visoje Europos Sąjungoje sustiprinti socialinę ir teritorinę sanglaudą;

2. atkreipia dėmesį į tai, kad įgyvendinant transporto politiką vietos ir regionų valdžios institucijos prisiima svarbius politinius įsipareigojimus. Jos yra ne tik dalijasi atsakomybę, pavyzdžiui, už kelių tinklo remontą, automobilių stovėjimo aikštelių planavimo strategiją ir galimybę naudotis viešuoju transportu, bet ir prižiūri aplinkosaugos standartų, pavyzdžiui, susijusių su oro kokybe, laikymąsi. Todėl jų dalyvavimas taikant daugiapakopio valdymo metodą yra būtinas;

3. kadangi baltojoje knygoje kalbama apie miestus, siūlo kartu su miestais paminėti ir miestų regionus ir (arba) konurbacijas. Daugelyje valstybių narių judumo politika formuojama atsižvelgiant ne į savivaldybių ribas, bet į konurbaciją;

4. mano, kad 2011 m. baltoji knyga yra labai plataus užmojo dokumentas, juo labiau kad (kaip ir buvo galima tikėtis) nė vienas iš 2001 m. baltosios knygos tikslų nebuvo visiškai įgyvendintas. Kai kuriuos plataus užmojo ilgalaikius tikslus vis dėlto reikėtų išskaidyti į tarpinius trumpesnio laikotarpio tikslus, kad nacionaliniai ir regionų politikai turėtų aiškias orientacines gaires, kokių veiksmų gali imtis savo kadencijos metu;

5. mano, kad būtina ir pagrįsta parengti scenarijus ateičiai, kadangi šiandien priimti sprendimai turės lemiamą poveikį transportui artimiausiais dešimtmečiais. Šiuo požiūriu negalime pamiršti, kad prognozės keletui dešimtmečių yra labai netikslios;

6. mano, kad transporto rūšių pusiausvyra yra neatsiejama nuo išorės sąnaudų internalizavimo klausimo, be to, tiesioginį

poveikį jai daro apmokestinimo už naudojimąsi infrastruktūra politika; tvirtai remia baltojoje knygoje išdėstytą viziją dėl skaidraus ir universalus visoms transporto rūšims taikomo infrastruktūros mokesčių apskaičiavimo modelio, pritaria visų išorės sąnaudų internalizavimui ir ragina visas pajamas, gaunamas įgyvendinant Europos teisės aktus, kurių tikslas – geriau panaudoti išorės sąnaudas (pvz., Eurovinjetės direktyva), skirti integruotos ir veiksmingos transporto sistemos kūrimui, užtikrinant, kad būtų atsižvelgiama į atokiausių regionų ir salų konkrečias ypatybes;

7. mano, kad šiuo aspektu, ypač oro ir jūrų transporto srityje, būtina rasti pusiausvyrą tarp griežtos aplinkos apsaugos ir didelių papildomų išlaidų, kurias patiria salos ir atokiausi regionai, nes jie yra visiškai priklausomi nuo šių transporto rūšių, tačiau labai stengiasi mažinti išmetamųjų teršalų kieki;

8. džiaugiasi, kad Europos Komisija skatina kelių transporto keitimą geležinkelių bei upių ir jūrų transportu, ir pabrėžia, kad būtinas visiškas visų transporto rūšių išorės sąnaudų internalizavimas (oro užterštumas, spūstys ir triukšmas);

9. atkreipia dėmesį į ankstesnę Komisijos teiginį, kad nelaimingų atsitikimų išorės sąnaudos jau yra internalizuotos draudikams mokėtinose draudimo įmokose. Komitetas tam prieštarauja ir ragina Komisiją pateikti apskaičiavimo modelius, kuriuos būtų galima taikyti nelaimingų atsitikimų sąnaudoms internalizuoti ir kuriuose būtų atsižvelgta į visas nelaimingų atsitikimų sukeltas sąnaudas;

10. džiaugiasi, kad baltojoje knygoje numatytos ir priemonės skatinti tvaresnius keliavimo įpročius, naudotis naujomis transporto rūšimis ir technologijomis bei užtikrinti pritarimą visiškam išorės sąnaudų įtraukimui į bendras mobilumo sąnaudas. ES tenka svarbi užduotis – užtikrinti pritarimą ir paramą toms priemonėms, kurių turi imtis vietos ir regionų valdžios institucijos transporto problemoms miestų aglomeracijose spręsti;

11. apgailestauja, kad baltojoje knygoje skiriama nepakankamai dėmesio prieinamumui ir žmonių judumui bei pagrindiniam klausimui – teritorinei sanglaudai transporto srityje, ypač atsižvelgiant į atokius, atokiausius ir salų regionus. Juk nebus įmanoma sukurti bendrą Europos transporto erdvę, jeigu piliečiams ir įmonėms nebus užtikrintos vienodos prieigos prie teritorijų sąlygos;

12. atkreipia dėmesį į tai, kad per pastarąjį dešimtmetį RK savo politiniame darbe laikėsi aiškios pozicijos dėl principų ir priemonių, į kurias turėtų orientuotis dabartinė ES transporto politika; todėl mano, kad formuojant būsimą Europos transporto politiką reikėtų suteikti deramą svarbą šioms įgytoms žinioms;

13. atkreipia dėmesį į tai, kad, iš esmės, efektyvi ir tvari judumo sistema, išmetanti mažai anglies dioksido, yra piliečių teisė, o tuo pačiu ir esminis ekonomikos, gerovės ir gyvenimo kokybės veiksnys. Siekiant užtikrinti veiksmingesnį infrastruktūros vystymą, turėtų būti skatinama priimti supaprastintus planavimo teisės aktus;

II. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

Konkurencingos ir darnios transporto sistemos vizija

14. palankiai vertina baltojoje knygoje pateiktą transporto sektoriui poveikį turinčių tendencijų ir su jomis susijusių ateities uždavinių analizę. Patikimas tendencijų, turinčių poveikį transporto sektoriui, tyrimas yra būtina prielaida formuojant teisingą transporto politiką. Atsižvelgiant į tai, baltojoje knygoje analizuojami visi konceptualūs trūkumai, kurie turi būti įtraukti į diskusijas dėl Europos transporto sistemos ateities;

15. nors transportas turi didelės reikšmės Europos Sąjungos konkurencingumui, norėtų pateikti pastabų dėl Europos Komisijos teiginio „judumo ribojimas nėra išeitis“. Suprantama, transportas turi tenkinti gyventojų ir įmonių poreikius ir lūkesčius, susijusius su judumu ir prekyba, bet reikėtų visų pirma skatinti įmones labiau susieti reišius, išnaudoti ekonominės veiklos perkėlimo potencialą ir naudoti metodus ir technologijas (pavyzdžiui, nuotolinį darbą, vaizdo konferencijas, geriausios vietos gamybai parinkimą) kurios padeda geriau organizuoti transporto srautus;

16. pritaria baltojoje knygoje įvardytiems konkurencingos efektyviu išteklių naudojimu grindžiamos transporto sistemos tikslams ir tam, kad jais reikia vadovautis įgyvendinant šiltnamio efektą sukeliančių dujų sumažinimo 60 proc. tikslus. Todėl Komitetas mano, kad šį bendrą tikslą taip pat reikėtų įtraukti į baltojoje knygoje nurodytą tikslų sąrašą. Be to, Komiteto nuomone, siūlomus tikslus reikėtų papildyti kitais tikslais, daugiausia dėmesio skiriant priklausomumo nuo naftos mažinimui, triukšmo mažinimui ir atmosferos taršos mažinimui;

17. remia tikslą iki 2030 m. dvigubai sumažinti įprastiniu kuru varomų automobilių naudojimą miestuose, iki 2050 m. pasiekti, kad miestuose jų nebeliktų, iki 2030 m. pasiekti, taikant ir fiskalines priemones, kad vykdant miestų logistikos veiklą didžiuosiuose urbanistiniuose centruose CO₂ iš esmės nebūtų išmetamas, tačiau mano, kad ši priemonė labai plataus užmojo. Todėl mano, kad reikia nustatyti tarpinius tikslus, kad būtų galima parengti priemonių įgyvendinimo, įgyvendinimo kontrolės ir rezultatų vertinimo veiksmų planą;

18. džiaugiasi, kad Europos Komisija nori pamažu pereiti prie visiško principų „naudotojas moka“ ir „teršėjas moka“ taikymo, taigi pašalinti iškraipymus, galinčius pakenkti teisingai transporto rūšių konkurencijai, pagrįstai visų išorės sąnaudų internalizavimu; pritaria visiškam socialinių ir aplinkos sąnaudų internalizavimui (įskaitant avarijas, oro užterštumą, triukšmą ir spūstis) įvedant suderintą visų transporto rūšių apmokestinimą, iš kurio gautos pajamos būtų skirtos integruotos ir veiksmingos transporto sistemos kūrimui;

19. palankiai vertina tai, kad į baltąją knygą įtraukta keletas naujausiose RK nuomonėse dėl mobilumo mieste pateiktų pasiūlymų. Šiuo požiūriu Komitetas pritaria Komisijos tikslui kurti paskatas optimizuoti automobilių ir sunkvežimių eismą mieste ir mažinti kelionių skaičių panaudojant didelius miesto autobusus, taksu ir krovinių transporto priemonių parkus miestuose ir sutinka, kad ypač tinkami pradėti naudoti ekologiškas transporto priemones. Komisija teisingai nurodo, kad ekologiškų transporto priemonių kūrimas ir kuo ankstyvesnis jų diegimas gali duoti tiesioginės naudos mažinant priklausomumą nuo naftos ir naudos sveikatai dėl geresnės oro kokybės miestuose;

20. taip pat pritaria minčiai pereiti prie ekologiškiausių transporto rūšių tuo pačiu laikantis principo, kad reikia gerinti bendrą visų transporto rūšių efektyvumą ir jų sąveiką. Tačiau aktyvios politikos priemonės, kuriomis konkrečiai transporto rūšiai teikiama pirmenybė, turėtų būti kruopščiai įvertintos ir apsvaistytos taikant sąžiningą ir skaidrų lėšų skyrimo transporto sektoriui modelį; kitaip kyla pavojus, kad bus skatinami neefektyvūs transporto sprendimai. Be to, alternatyvių transporto rūšių naudojimas reikalauja atitinkamos infrastruktūros ir paslaugų sistemos, kad būtų galima patenkinti esamą paklausą;

21. nepaisydamas pirmiau minėtų pastabų, tiki, kad baltojoje knygoje įvardyti konkurencingos efektyviu išteklių naudojimu grindžiamos transporto sistemos tikslai yra iš tikrųjų plataus užmojo, todėl mano, kad atsižvelgiant į Europos Komisijos jau įvardytus papildomus strateginius tikslus, reikėtų apibrėžti ir tarpines gaires bei tikslus bendradarbiaujant su vietos ir regionų valdžios institucijomis. Šie tarpiniai tikslai turėtų būti stebėsenos proceso siekiant užtikrinti sėkmingą baltojoje knygoje pateiktos vizijos įgyvendinimą, dalis;

22. visų pirma primena, kad Europos Sąjungos transporto politika turi remtis visuotinės svarbos sąvoka (vienodos sąlygos visiems naudotis transporto priemonėmis, socialinių teisių laikymasis, išorės sąnaudų integravimas ir kt.);

23. pažymi, kad baltajai knygai skirto darbo dokumento (SEC(2011) 391) (paskelbtas tik viena kalba) 137 punkte, atsižvelgiant į Reglamento 1370/2007 dėl su viešosiomis paslaugomis susijusių įsipareigojimų transporto srityje stebėseną, skelbiama, kad „Komisija pateiks iniciatyvą dėl konkursų rengimo dėl viešųjų paslaugų sutarčių, skirtų užtikrinti veiksmingą aukštos kokybės paslaugų teikimą, sudarymo“. Ši iniciatyva

neturi atimti iš vietos valdžios institucijų galimybės tam tikromis sąlygomis be konkurencijos teikti paslaugas vidaus (angl. *in-house*) tvarka;

24. ragina Europos Sąjungą užtikrinti tikrą transporto politikos integraciją 27 valstybėse narėse (priderinti nacionalines struktūras, užtikrinti konkurenciją pagal visuotinės svarbos principus, priderinti mokesčius, nustatyti naują reguliavimo sistemą įvairiems subsidiarumo lygmenims) pagal daugiapakopio valdymo principus;

Bendra Europos transporto erdvė

25. norėtų pabrėžti, kad norint sukurti veiksmingą geležinkelių tinklą su reikalingomis infrastruktūros plėtos priemonėmis (terminalais, bėgiais), kuris teiktų kokybiškas paslaugas vežimo greičio, patikimumo ir pajėgumų požiūriu, reikia sumažinti Europos geležinkelių rinkos susiskaidymą. Šiuo klausimu reikia surasti tvarų ir ekonomiškai naudingą sprendimą siekiant sukurti konkurencingą Europos krovinių vežimo geležinkeliais tinklą, kuris atitiktų konkrečius šios rūšies eismo poreikius. Be to, reikėtų įveikti pagrindines technines kliūtis, susijusias, pavyzdžiui, su geležinkelių vėžėmis. Be to, aišku, kad krovinių vežimas geležinkeliais arba trumpųjų nuotolių laivyba ir ypač vienas kitą papildantis abiejų transporto rūšių naudojimas gali prisidėti prie regioninės atokių regionų ekonomikos integravimo. Šiuo tikslu, siekiant užtikrinti sklandų šių abiejų darnaus transporto rūšių veikimą reikia sukurti ir sąsajas su logistikos centrais, kurie užtikrina optimalią transporto rūšių sąveiką ir visos sistemos efektyvumą, ir kartu siekti, kad nepaplistų logistikos įrenginiai, nepasizymintys ypatumais, kurie galėtų nukreipti transporto sistemą įvairiarūšio vežimo ir veiksmingo atskirų transporto rūšių ir jų derinių naudojimo kryptimi;

26. remia idėją stiprinti Europos transporto politiką, paremtą aiškėmis, nuosekliomis, išsamėmis ir tvirtomis taisyklėmis naudotojams ir operatoriams, pažangių technologijų ir sprendimų diegimu bei tinkamos infrastruktūros kūriniu arba modernizavimu. Tam reikėtų sukurti transporto paslaugų vidaus rinką ir pašalinti reguliavimo, administracines ir technines kliūtis visoms transporto rūšims, taip pat nuoseklaus konkurencijos taisyklių taikymo, aukštesnių paslaugų standartų ir tvirtesnių naudotojų teisių kliūtis;

27. atkreipia dėmesį į tai, kad šiuo atveju reikia atsižvelgti ne tik į tolimąjį transportą, bet ir į regioninius tinklus, kuriais šios sąsajos grindžiamos. Be to, ypatingą dėmesį reikėtų skirti pasienio regionams, susiduriantiems su tik jiems būdingomis problemomis, pavyzdžiui, susijusiomis su mokėjimų sistemų, techninių jungčių, transporto tvarkaraščių ir teisės aktų sistemų skirtumais;

28. kita vertus, nurodo, kad geležinkelių rinkos atvėrimas dar nebaigtas įgyvendinti. Todėl mano, kad techninės ir teisinės nuostatos, reguliuojančios geležinkelio transporto rinką, turėtų būti patobulintos ir standartizuotos. Be to, turėtų būti numatyta bendro finansavimo galimybė;

29. primena, kad rinkos liberalizavimas ir naujų rinkos dalyvių atsiradimas turi vykti įgyvendinant nuostatas, padėsiančias padidinti geležinkelių rinkos dalį (visų pirma padedant Europos agentūroms nustatyti įrangos, eismo sąlygų, tinklų saugumo standartus); mano, kad tik tokiu būdu reikia skatinti kūrybingumą ir kurti įvairesnes paslaugas vartotojams užtikrinant realų vienų transporto rūšių pakeitimą kitomis;

30. pabrėžia, kad siekiant įgyvendinti modalinį perėjimą nuo kelių prie geležinkelių, upių ir jūrų transporto, baltojoje knygoje numatytų tikslų sumažinti krovinių gabenimą keliais ilgesniais kaip 300 km atstumais nepakanka (iki 2030 m. sumažinti 30 proc., o iki 2050 m. – 50 proc.); todėl ragina Europos Komisiją pasiūlyti plataus užmojo programą geležinkelių greitkeliams visoje Europoje sukurti. Tik sukūrus tokio pobūdžio infrastruktūrą galima visiškai panaikinti krovinių gabenimą keliais dideliais atstumais ir sustiprinti teritorinę sanglaudą, visų pirma su atokiomis ES šalimis;

31. pritaria visiškam Bendro Europos dangaus iniciatyvos įgyvendinimui ir geležinkelių paslaugų vidaus rinkos sukūrimui. Taip pat remia „mėlynosios zonos“ idėją – pirmąjį žingsnį kuriant vientisą jūrų paslaugų sistemą, kurią turėtų papildyti jūrų greitkelių koncepcija, įskaitant naują laivų, kaip tikrų mobilių infrastruktūrų, svarbos viziją;

32. mano, kad turi būti ypač atsižvelgta į atokiausių regionų susisiekimą su Europos žemynu ir kaimyninėmis trečiosiomis šalimis, parengiant specialias taisykles. Dėl susisiekimo sunkumų, kuriuos tradiciškai patiria šie regionai, jie atsiduria nepalankioje padėtyje ir negali nei visapusiškai dalyvauti bendrojoje Europos rinkoje, nei vystyti ekonomikos savo regioninės integracijos zonoje;

33. apgailestauja, kad 2011 m. baltojoje knygoje palyginti su 2001 m. baltąja knyga (joje gimė jūrų greitkelių idėja) yra žengiamas atgal skatinimo labiau naudotis jūrų transportu klausimu; ypač apgailestauja dėl to, kad prie baltosios knygos pridėtų iniciatyvų sąrašė nepateikiama informacijos nei apie jūrų greitkelių, nei apie Marco Polo programos ateitį;

34. taip pat mano, kad regionams, kuriuose dėl topografinių sąlygų transporto išmetamųjų teršalų poveikis daug didesnis (pavyzdžiui, kalnuotose vietovėse), reikia sukurti jiems pritaikytas taisykles ir priemones, kad transporto srautai ir su tuo susijęs poveikis būtų sumažintas tiek, kad nekiltų pavojus žmonių sveikatai ir aplinkai;

35. mano, kad reikia dėti papildomų pastangų skatinant geresnius ir veiksmingesnius transporto sprendimus, kurie pagerintų susisiekimą tarp žemyninės Europos teritorijos ir jos salų bei atokiausių regionų, taip pat jų visų susisiekimą su regionais, esančiais už ES išorės sienų;

36. taip pat norėtų pabrėžti, kad be ryšių tarp Rytų ir Vakarų Europos stiprinimo, nepaprastai svarbu tiek sanglaudos, tiek ir konkurencingumo tikslais skatinti sklandžias transporto jungtis tarp Vidurio Europos ir išorinių Europos sienų ir toliau esančių regionų, kurie sujungia Europą su Viduržemio jūros ir Atlanto vandenyno šalimis. Šiuo klausimu, RK norėtų pabrėžti nepaprastai didelę uostų ir oro uostų bei jų jungčių su vidinėmis teritorijomis svarbą ES integruojantis į pasaulinę rinką, būtent į Afrikos, Amerikos ir Azijos regionus, bei atkreipti dėmesį į Atlanto vandenyno salų, kaip transporto logistikos platformų, strateginį potencialą;

37. atkreipia dėmesį į tai, kad ypatingų pastangų bus dedama ir tikslingai plečiant penkias pagrindines transporto magistrales, kurias Europos Komisija nustatė Europos ir kaimyninių regionų transporto gairėse. Atsižvelgiant į tai, pagrindinei magistralei ES ir su šia magistrale besiribojančios šalys turės skirti didesnę dėmesį. Komitetas palankiai vertina tikslą sukurti lankstesnį pagrindinį kuriamo TEN-T tinklą. Tam reikės skaidrių vertinimo metodų, užtikrinančių tiek investicijų saugumą, tiek ir nuolatinį TEN-T atnaujinimą ir papildymą;

38. palankiai vertina pasiūlymą persvarstyti Laiko tarpinių paskirstymo reglamentą, kad būtų sudarytos palankios efektyvesnio oro uostų pajėgumų panaudojimo sąlygos. Tačiau, prieš priimant bet kokį galutinį sprendimą dėl naujų veiklos grafikų, ypač oro uostams, esantiems miesto teritorijoje, kur poveikis aplinkai yra svarbesnis, būtina labai gerai apsvarstyti situaciją;

39. pabrėžia, kad labai svarbu suderinti socialiniu dialogu grindžiamas konkurencingumo ir socialines darbotvarkes, kad būtų išvengta socialinių konfliktų, dėl kurių kai kuriuose sektoriuose patiriama didelių ekonominių nuostolių;

40. palankiai vertina iniciatyvas, kuriomis siūloma stiprinti saugumą taikant visa apimančią požiūrį, susiejantį oro ir jūrų transporto saugumo politiką, teisės aktus ir stebėseną. Visų pirma nepaprastai svarbu skatinti tobulesnius patikros metodus, kurie be didelių trikdžių leidžia patikrinti daugiau keleivių, tuo pačiu užtikrinant visišką pagarbą pagrindinėms keleivių teisėms;

41. pritaria Komisijos pateiktai „visiškos kelių saugos“ vizijai, tuo pačiu pripažindamas su tuo susijusius iššūkius bei platų užmojų. Šiuo atveju reikia taikyti diferencijuotą požiūrį, pavyzdžiui, eismo apkrovas susieti su autoįvykiuose nukentėjusių asmenų skaičiumi. Žuvusiųjų keliuose skaičius ir su tuo susijusios taikomos priemonės miestuose ir regionuose labai skiriasi. Nustačius bendrą standartą, miestai ir regionai, kurie jau sėkmingai įgyvendino autoįvykiuose nukentėjusių asmenų skaičiaus mažinimo priemones, būtų neproporcingai apkrauti. Saugaus eismo tikslo įgyvendinimas susijęs ne vien su technologijomis, bet ir su žmonių elgesiu. Šiuo klausimu RK rekomenduoja suderinti reguliarią transporto priemonių techninę apžiūrą, o kelių eismo saugą įtraukti į Europos vairavimo mokyklų programas. Tokios darnios kontrolės priemonės galėtų būti taikomos ir kitose srityse, pavyzdžiui, šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo srityje; be to, žmonių elgsenos keitimas taip pat gali sumažinti transporto srautų apimtį ir taip labai prisidėti prie kelių eismo saugumo didinimo;

42. atkreipia dėmesį į tai, kad eismo saugos priemonės turėtų būti grindžiamos gerąja patirtimi ir kad turi būti palikta pakankamai laisvės integruoti ir pritaikyti jas vietos sąlygomis; atkreipia dėmesį ir į ankstesnę Regionų komiteto nuomonę dėl 2011–2020 m. kelių eismo saugos politikos krypčių įgyvendinimo;

43. pabrėžia, kad, kalbant apie geležinkelių transportą, Europos geležinkelių eismo valdymo sistema turi būti reguliariai taikoma visiškai liberalizuotoje rinkoje visoms geležinkelio linijoms. Ypatingą dėmesį reikėtų skirti tarpvalstybinėms atkarpoms, kuriose skirtingos saugos sistemos vis dar kelia problemų;

44. atsižvelgdamas į tai, dar kartą pabrėžia savo pritarimą idėjai, kad reikia suderinti įvairius rimtų sužeidimų apibrėžimus, kad būtų galima geriau stebėti ir vertinti kelių saugos priemonių veiksmingumą. Be to, Komitetas siūlo sudaryti galimybę naudotis kelių eismo pažeidimų registras ir užtikrinti jų sąveiką, kad būtų galima taikyti sankcijas atsižvelgiant į kitose valstybėse narėse padarytus pažeidimus;

Ateities inovacijos: technologijos ir elgsena

45. tvirtai remia baltojoje knygoje pateiktą viziją dėl Europos transporto mokslinių tyrimų ir inovacijų politikos, kuri sudaro galimybę imtis bendros mokslinių tyrimų veiklos; taip pat pritaria sritims, kuriose reikia imtis priemonių, t. y. transporto priemonių efektyvumas naudojant naujus variklius, medžiagas ir dizainą; švaresnės energijos iš naujų energijos šaltinių naudojimas ir varomosios sistemos; geresnis tinklo naudojimas ir saugesnė bei patikimesnė eksploatacija naudojant informacines ir ryšių sistemas;

46. palankiai vertina baltojoje knygoje pateiktą pasiūlymą apibrėžti tinkamus visų rūšių transporto priemonių CO₂ išmetimo standartus, nustatyti ekologiškų transporto priemonių įkrovimo infrastruktūros sąveikos taisykles ir parengti degalų papildymo infrastruktūros gaires ir standartus; visa tai turėtų būti atliekama dalyvaujant vietos ir regionų valdžios institucijoms;

47. pabrėžia ES politikos, pagal kurią automobilių sukeltos problemos sprendžiamos pradėdant nuo jų ištakų, t. y. nustatant išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio standartus, oro taršos ir triukšmo standartus bei standartus, kuriais siekiama padidinti aktyvią ir pasyvią transporto priemonių saugą, svarbą. Būtina užtikrinti tai, kad esminių techninių transporto priemonių patobulinimų įdiegimas būtų susietas su ribinių emisijų verčių triukšmui ir švaresniam orui laikymusi;

48. mano, kad įgyvendinant baltojoje knygoje nustatytus tikslus labai svarbus vaidmuo tenka eismui ir keliavimo įpročiams, todėl palankiai vertina visas baltojoje knygoje išvardytas iniciatyvas, skirtas didinti informuotumą apie alternatyvas individualaus tradicinio susisiekimo būdams ir gerinti elgseną vairuojant. Tačiau mano, kad daugiau pastangų reikėtų dėti

keičiant keliavimo įpročius: visų pirma rengti ateities Europos visuomenę pakeisti savo požiūrį į judumą, taip pat keisti atitinkamą transporto infrastruktūrą;

Judumas mieste

49. palankiai vertina baltojoje knygoje pateiktus judumo mieste planus. Darnaus judumo mieste planų, bent jau didesniems miestams, rengimas buvo pagrindinis RK reikalavimas nuomonėje dėl žaliosios knygos;

50. atkreipia dėmesį į Komisijos teiginį, kad transporto sistemos išorės poveikis daugiausia tenka tankiai užstatytoms vietovėms. Vietos ir regionų valdžios institucijos geriausiai žino, kaip tokias problemas spręsti. Todėl svarbu, kad jos turėtų ir reikiamas priemones tokioms problemoms spręsti. Reikia atsižvelgti į subsidiarumo principą, tačiau ES gali remti vietos ir regionų valdžios institucijų darbą skatindama bendradarbiavimą ir keitimąsi patirtimi bei skatindama keisti požiūrį;

51. pritaria paskatoms rengti tvarius judumo mieste planus ir judumo mieste auditą, tačiau sprendimus turi priimti atitinkamos vietos ir regionų valdžios institucijos, kurios užtikrina visišką subsidiarumo principo laikymąsi, taip pat primena savo ankstesnę nuomonę, kurioje ragina įvesti naują finansinę priemonę 2014–2020 m. finansinėje perspektyvoje, kad būtų galima bendrai finansuoti judumo mieste planus. Paraiškos pateikimas judumo mieste auditui, pavyzdžiui, galėtų būti dalis proceso, skirto įsteigti europinį apdovanojimą už itin geras transporto srities iniciatyvas, kurias galima įgyvendinti ir kitose valstybėse; šis apdovanojimas priklausytų ES mėlynosios vėliavos programai ir būtų skiriamas vietovėms, kuriose aplinkos taršos lygis yra žemas, o spūsčių - maži. Regionų komitetas tokį pasiūlymą yra pateikęs jau anksčiau;

52. yra įsitikinęs, kad gerai suplanuotuose miestuose, kuriuose diegiama daugiau veiksmingesnių gamybos procesų ir atmetami nebereikalingi transporto problemų sprendimai, skatinamas geresnis prekių, žmonių ir paslaugų prieinamumas, todėl rekomenduoja miestų ir judumo planavimą geriau suderinti tarpusavyje;

53. nekantriai laukia vietos iniciatyvų sukurti miesto kelių naudotojų apmokestinimo sistemą ir judėjimo apribojimo schemas ir pritaria bendrų techninių standartų nustatymui, kad būtų užtikrinta tarpusavio sąveika, siekiant neleisti toms vietos iniciatyvoms kurti naujas techninio pobūdžio kliūtis laisvam judėjimui Europos Sąjungoje;

54. pabrėžia esminių techninių ir organizacinių sprendimų, pavyzdžiui, informacinių technologijų vaidmenį skatinant naujus judumo modelius, kurie paremti keleivių ir krovinių vežimo visų rūšių transportu derinimu tarpusavyje (pavyzdžiui, elektroninės bilietų sistemos, dokumentai, pildomi, kai krovinyms gabenamas

kelių rūšių transportu, elektroniniai maršrutai, galimybė nustatyti krovinių buvimo vietą ir realiuoju laiku pateikiama pristatymo informacija), kad būtų galima optimaliai naudoti esamas lengvasias transporto priemones (bendra transporto priemonių nuosavybė, elektra varomų transporto priemonių naudojimas trumpiems atstumams, dalijimasis automobiliais, bendras naudojimas automobiliais, transporto priemonių ir jungčių struktūra, pirmenybė autobusams ir tramvajams), nes vietos ir regionų valdžios institucijų valdoma transporto sistema yra pagrindinė baltojoje knygoje paminėta problema;

55. pritaria, kad reikia parengti perėjimo prie visiškai netaršios miesto logistikos strategiją, į kurią būtų įtraukti žemės planavimo, geležinkelio, privažiavimo prie jūrų ir upių infrastruktūros, pakrovimo ir transporto priemonių technologijų standartų aspektai skatinant mažos taršos transporto priemonių (krovinių transporto priemonių, taksi, autobusų) komerciniams automobilių parkams pirkimą;

56. prašo, kad būtų kreipiamas didesnis dėmesys į transporto politikos miesto aspekto sąsają su platesne teritorijų planavimo sąvoka, kad būtų galima ne tik pagerinti miesto transportą ir infrastruktūrą, bet ir spręsti miestų išdėstymo problemas bei dar kartą apsvarstyti miesto ir artimiausios jo aplinkos (miesto ir kaimo) ryšius. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas artimojo susisiekimo viešojo transporto gerinimui;

Moderni infrastruktūra, pažangi kainodara ir finansavimas

57. vykstant TEN-T politikos peržiūrai, pritaria, kad reikia sukurti strateginės Europos infrastruktūros, jungiančios visus Europos Sąjungos regionus bei pagrindinius transporto ir logistikos atskaitos taškus ir formuojančios bendrą Europos transporto erdvę, pagrindinį tinklą, kuriame reikia pašalinti kliūtis ir numatyti tinkamus ryšius su pasaulio rinkomis;

58. atkreipia dėmesį į tai, kad nesant pakankamai lėšų, baltojo knygoje nustatyti uždaviniai negalės būti visiškai įgyvendinti. Šiuo atveju būtina atsižvelgti į su sanglauda susijusius atskirų valstybių narių regionų ypatumus ir įsipareigojimus pagal Stabilumo ir augimo paką. Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad baltojoje knygoje vengiama analizuoti ES transporto politikai ir infrastruktūrai skirtų biudžeto ir ne biudžeto lėšų klausimą. Šiuo klausimu Komitetas pritaria pasiūlymui pagrindiniam reikalingų transporto infrastruktūrų finansavimui naudoti europines paskolas ar euroobligacijas. RK pažymi, kad šias didelio masto investicijas aukščiausiu lygmeniu turėtų skatinti tvirta politinė valia, be kurios regionų konkurencingumui būtini platūs Europos transporto politikos užmojai liktų vien žodžiais;

59. atkreipia dėmesį į tai, kad sanglaudos politika, kaip integruoto požiūrio vystant regionų plėtrą dalis, turi savo tikslus ir nepageidautina jos biudžetą naudoti Europos transporto politikos tinklui finansuoti. Vis dėlto būtina skatinti sanglaudos politikos finansuojamų infrastruktūros projektų ir Europos transporto politikos tikslų nuoseklumą;

60. pabrėžia, kad būtina peržiūrėti ES biudžete transporto infrastruktūrai skirtas lėšas ir toliau dar skaidresniu būdu skatinti privataus sektoriaus įsipareigojimus. Be to, Komitetas pritaria naujų transporto srities finansavimo priemonių skatinimui, visų pirma ES projektų obligacijų iniciatyvai;

61. pabrėžia, kad išorinių sąnaudų internalizavimas, apmokestinimo iškraipymo ir nepagrįstų subsidijų panaikinimas, laisvos ir neiškreiptos konkurencijos užtikrinimas turėtų būti būsimo modelio, paremto rinkos siūlomų pasirinkimo galimybių suderinimu su darnumo poreikiais, dalis. Todėl Komitetas pritaria pažangiai kainodarai ir apmokestinimui, kuriuo siekiama internalizuoti visas kelių ir geležinkelių transporto išorės sąnaudas, sąnaudas, susijusias su vietine tarša ir triukšmu uostuose ir oro uostuose, taip pat su oro tarša jūroje, ir pritaria pasiūlymui išnagrinėti privalomą įskaičiuotų sąnaudų taikymą visuose ES teritorijos vidaus vandens keliuose. Taikant išorinių sąnaudų internalizavimą turi būti atsižvelgta į tai, kad trūksta į salas ir atokiausius regionus ir iš jų vykstančio transporto alternatyvų;

62. vis dėlto pabrėžia, kad ateityje rengiant išorės sąnaudų internalizavimo priemones (Eurovinjetė ir susijusios priemonės) būtina atsižvelgti į specifines atokių regionų problemas.

Priemonės, kurios nepadės išspręsti su dideliais atstumais susijusių problemų, pakenks atokių teritorijų ekonominės veiklos vykdytojams ir ūkio subjektams;

63. pabrėžia, kad nepaisant šios priemonės svarbos, 2016 m. ir 2020 m. nustatyti tikslai yra nepaprastai plataus užmojo ir, remiantis ankstesne ir dabartine patirtimi (pavyzdžiui, Eurovinjetės direktyva), juos bus labai sunku įgyvendinti;

Išorės santykių aspektas

64. visiškai pritaria baltosios knygos teiginiams dėl išorės santykių aspekto. Šiuo klausimu pabrėžia, kad būtina plėsti vidaus rinkos taisyklių taikymą ir tuo tikslu dalyvauti tarptautinių organizacijų veikloje užtikrinant dvišalį ar daugiašalį bendradarbiavimą, Europos saugos, saugumo, privatumo ir aplinkos standartus skleisti visame pasaulyje; aktyvinti transporto srities dialogą su pagrindiniais partneriais;

65. ragina Europos Komisiją geriau plėtoti Europos transporto sistemos tarptautinio aspekto koncepciją ir prašo visiškai įtraukti transporto Viduržemio jūros ir Atlanto aspektą, nes jis daro aiškų poveikį transporto plėtrai Europos Sąjungoje ir taip pat suteikia svarbią galimybę stiprinti būtina bendradarbiavimą abipus Viduržemio jūros ir konkurencingą ir tvarią integraciją į pasaulio rinką.

2011 m. birželio 30 d., Briuselis

*Regionų komiteto
pirmininkė*
Mercedes BRESSO

Regionų komiteto nuomonė – Vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo skatinant tvarų vandens išteklių valdymą

(2011/C 259/03)

REGIONŲ KOMITETAS

- ragina sustiprinti ES politikos gaires ir priimti naujas reglamentavimo priemones, kuriomis visiems nuo vandens priklausančios veiklos sektoriams kiekvienos valstybės narės hidrologinio baseino lygmeniu būtų aiškiai ir tiksliai apibrėžti efektyvaus vartojimo tikslai;
- prašo Komisijos iniciatyvą dėl efektyvaus vandens naudojimo pastatuose susieti su direktyva dėl pastatų energinio naudingumo ir palikti galimybę reikalavimus dėl efektyvaus vandens naudojimo taikyti tikslingai geografinėms vietovėms, kuriose vyrauja vandens trūkumas;
- ragina Europos lygmeniu nustatyti vienodus kokybės standartus, kurie padėtų įvairiuose veiklos sektoriuose užtikrinti tinkamą pakartotinį vandens panaudojimą kartu atsižvelgiant į skirtingus valstybių narių ypatumus;
- ragina vietos ir regionų valdžios institucijas laikytis požiūrio, kad atsakingas rizikos valdymas yra geriausias būdas veiksmingai reaguoti į ekstremalius reiškinius. Būsimos investicijos, skirtos mažinti jų poveikį, turėtų būti visų pirma skiriamos žaliajai infrastruktūrai kurti;
- atkreipia dėmesį į lemiamą vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį renkant duomenis aplinkos srityje ir siūlo dabar veikiančią Europos sausros observatoriją performuoti į Europos vandens observatoriją;
- atsižvelgdamas į Direktyvos 2000/60/EB įgyvendinimo tikslus, siūlo laikotarpiu iki 2020 m. užtikrinant tvarų vandens išteklių valdymą siekti šių konkrečių ir patikrinamų tikslų: 1) sutaupyti 20 proc. daugiau vandens visuose jį naudojančiuose sektoriuose, 2) 20 proc. padidinti vandentakių, kuriems taikomos renatūralizavimo priemonės, visų pirma siekiant pagerinti jų hidrologinę apsaugą, 3) 20 proc. padidinti šiuo metu žemės ūkyje arba pramonėje pakartotinai panaudoto ir (arba) išvalyto vandens apimtį; nori, kad siekiant šio tikslo būtų užtikrintas tiesioginis Merų pakto narių dalyvavimas.

Pranešėjas

Nichi VENDOLA (IT / ESP), Apulijos regiono pirmininkas

Pamatinis dokumentas

2010 m. spalio 29 d. ES Tarybai pirmininkaujančios Vengrijos raštas

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

Bendrosios pastabos

1. džiaugiasi, kad ES Tarybai pirmininkaujanti Vengrija kreipėsi į Komitetą norėdama pasikonsultuoti dėl vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmens skatinant tvarią vandentvarką ir tikisi, kad ateityje turės galimybę aktyviau dalyvauti tvaraus vandens išteklių valdymo politikoje ir sprendimų priėmimo procese kaip organas, atstovaujantis institucijoms, kurios turi tuos sprendimus įgyvendinti ir apskritai atsako už gamtinių išteklių apsaugą, atsižvelgiant į vaidmenį, kurį tos institucijos atlieka kuriant tvaraus vystymosi modelius;

2. pritaria 2010 m. liepos 28 d. JT rezoliucijai, kurioje pripažįstama, kad prieigą prie geriamojo vandens yra visuotinė, neliečiama, natūrali ir su teise į gyvybę susijusi žmogaus teisė: „[...] švarus vanduo, būtinas gyvybei ir gerai sveikatai palaikyti, ir yra žmogaus teisė“⁽¹⁾.

3. mano, jog vandens ištekliai – tai ribota žmonijos paveldo dalis ir jie yra būtini visų gyvų organizmų ir natūralių ekosistemų išlikimui, todėl mano, kad vandeniui neturi būti taikomi rinkos dėsniai ir konkurencijos taisyklės. Kiekvienas žmogus turi pagarbiai elgtis su šiuo turtu ir jį saugoti, kad jo užtektų būsimoms kartoms;

4. pripažįsta vandens ekologinį ir etinį aspektą, taigi ir tai, kad kiekviena moralinė bendruomenė (apimanti visa kas gyva ir ne) turi teisę tenkinti savo svarbiausius vandens poreikius, ir mano, kad būtina kurti dalyvavimu pagrįstus vandens išteklių valdymo modelius – pagrindines viešosios ir visuotinės svarbos paslaugas – kad būtų užtikrintas visiškasis šio valdymo tvarumas ir nuoseklus įtraukimas į kitas politikos sritis, kuriomis siekiama tvaraus augimo;

5. pažymi, kad vietos ir regionų valdžios institucijos atsako už viešųjų erdvių valdymą. Tai reiškia, kad joms tenka atsakomybė už politikos sritis, susijusias su tvariu vandens valdymu, įskaitant teritorijų planavimą, infrastruktūrą, judumo politiką, licencijų išdavimą, žemės ūkį ir kraštovaizdžio tvarkymą, pritaikymą prie klimato kaitos, apsaugą nuo potvynių ir turizmą.

Vietos ir regionų valdžios institucijos taip pat atsakingos už šių politikos sričių sinergiją, taigi, jų darbas iš esmės yra kompleksinis – reikia atsižvelgti į teritorinio planavimo poreikius, taigi ir į adekvatų socialinį ir ekonominį regionų vystymąsi. Kai kuriose Europos valstybėse daugelis jų yra atsakingos ir už viešąjį vandens išteklių tiekimą ir nuotekų tvarkymą. Todėl gyvybiškai svarbu, kad vietos ir regionų valdžios institucijos aktyviai dalyvautų būsimoje Europos vandens politikoje;

6. pritaria, kad ES būtinai turi pradėti naują vandens išteklių etapą ir tikisi, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms bus suteikta galimybė tiesiogiai ir aktyviai dalyvauti iš naujo apibrėžiant, koordinuojant ir derinant jau esamas direktyvas ir strategijas, pavyzdžiui, *Vandens pagrindų direktyvą*, *Požeminio vandens direktyvą*, *Vandens stygiaus bei sausų strategiją*, taip pat prisidėti prie šiuo metu rengiamų *ES prisitaikymo prie klimato kaitos pasiūlymų bei tikslų* ir nuo pat pradinio etapo dalyvauti rengiant *Europos vandenų apsaugos veiksmų planą* ir taip užtikrinti platų visuomenės dalyvavimą;

7. mano, kad dėl didėjančio žmogaus veiklos poveikio vandens ištekliams, taip pat dėl kitų nesustabdomai plintančių reiškinių (pvz., ekosistemų nykimas, biologinės įvairovės mažėjimas, mažėjantis dirvožemio gebėjimas sulaikyti vandenį, dirvožemio blogėjimas, taip pat klimato kaita ir kt.), būtina įgyvendinti valdymo ir apsaugos priemones, kurios apimtų visas ES politikos sritis: vandens, energijos, žemės ūkio, transporto, atliekų, turizmo, kovos su klimato kaitos padariniais ir pritaikymo prie klimato kaitos, t. y. būtina laikytis kompleksinio, o ne sektoriaus požiūrio;

8. kviečia valstybes nares, padedant vietos ir regionų valdžios institucijoms, parengti aiškią *vandens kainų nustatymo* politiką atsižvelgiant į nacionalinio ir vietos lygmens prerogatyvas, skirtingas geografines ir klimato sąlygas, taip pat susijusius socialinius ir ekologinius aspektus. Tokia politika turėtų būti pagrįsta ne tik *Vandens pagrindų direktyvoje (2000/60) apibrėžtu principu „teršėjas moka“*, bet ir, jei reikia, progresiniais mokesčiais pagal principą – „švaistytojas moka“, kadangi pastarojo principo taikymas leistų kompensuoti gamtos išteklių praradimą. Ši priemonė, kartu su tinkama švietimo kampanija aplinkos apsaugos klausimais, skatina vartotojus sąmoningiau elgtis su vandens ištekliais naudojant labai taršius produktus (pavyzdžiui, farmacines atliekas, kosmetiką, pesticidai ir t. t.) ir galėtų užtikrinti daug veiksmingesnį ir efektyvesnį vandens išteklių valdymą net ir ekonominiu požiūriu;

⁽¹⁾ 2010 m. liepos 28 d. JT rezoliucija (A/RES/64/292).

9. pripažįsta lemiamą mokslo žinių ir technologinių naujovių vaidmenį kuriant pažangius hidrologinio ciklo valdymo metodus, nes tai yra labai svarbus aspektas planuojant naujus su infrastruktūra susijusius veiksmus. Tuo pat metu moksliniai tyrimai ir inovacijos gali būti svarbi augimo ir darbo vietų kūrimo varomoji jėga žaliojoje pramonėje;

10. mano, kad vandens klausimas turi būti sprendžiamas atsižvelgiant į platesnį kontekstą. Šis klausimas apima ne tik vandens stygių ir potvynius, bet ir kitas žinomas su vandeniu susijusias grėsmes, kurias lemia klimato kaita, pavyzdžiui, tokias kaip kritulių intensyvumas ir kylantis jūros lygis, arba tas, kurių dar nežinome;

Hidrologinis ciklas – svarbiausias prisitaikymo prie klimato kaitos politikos aspektas

11. atkreipia dėmesį, kad iki šiol vykusiose diskusijose dėl klimato kaitos vandens išteklių dar nepripažinti pagrindine ekosistemos dalimi ir kad jų tausojimas ir apsauga yra būtina išankstinė visų kovos su klimato kaitos padariniais ir prisitaikymo prie klimato kaitos veiksmų sąlyga, todėl, be kita ko, patvirtina vietos ir regionų valdžios institucijų norą atlikti atsakingą ir iniciatyvų vaidmenį apibrėžiant ir įgyvendinant klimato kaitos poveikio švelninimo veiksmus⁽²⁾;

12. supranta, kad klimato kaitos poveikis visiems vandens ištekliams turės didelių socialinių ir ekonominių pasekmių ES teritorijoje: išaugs gaivalinių reiškinių intensyvumas ir dažnumas. Todėl siekiant sumažinti šiuos padarinius, būtina laikytis kompleksinio ir solidaraus požiūrio, apimančio ne tik geografinius, ekonominius ir socialinius tam tikro subjekto ar susijusio sektoriaus aspektus, bet visas Bendrijos politikos sritis. Šiuo tikslu Europos, nacionaliniu ir regioniniu lygmeniu reikia stiprinti mokslinį bendradarbiavimą siekiant išaiškinti priežastinius ryšius, kurie sukelia gaivalinius meteorologinius reiškinius (potvynius ir sausras) Europoje;

13. pripažįsta, kad ES regionuose klimato kaitos padarinių poveikis vandens ištekliams yra skirtingas. Todėl Europos Sąjungos regionai susiduria su labai skirtingomis vandens problemomis, susijusiomis su jo kiekiu (perteklius arba stygius) ir laikotarpiu, kada šios problemos kyla (pavasario potvyniai arba vasaros sausras). Prisitaikymo priemonės, kurių reikia imtis atsižvelgiant į atitinkamų ES regionų skirtingus geografinius, ekonominius ir socialinius aspektus, turi būti lanksčios ir jas taikant būtina griežtai laikytis subsidarumo principo⁽³⁾;

14. supranta, kad klimato kaitos padariniai pakeis ir nulems (nors ir skirtingu mastu) Europos regionų vandens išteklių

padėtį, paskatins dar daugiau konfliktų tarp įvairių vartotojų ir galbūt sustiprins migracijos reiškinius, visų pirma atokiausiuose regionuose, esančiuose itin pažeidžiamose geografinėse teritorijose;

15. teigiamai vertina ES bendrą kovos su žmogaus veiklos nulemtais klimato kaitos padariniais politiką ir mano, kad tinkamas vandens išteklių valdymas yra veiksminga ir būtina priemonė mažinti išmetamą CO₂ kiekį ir skatinti tvaraus augimo modelius, kurie leistų efektyviai vartoti gamtinius ir energijos išteklius;

16. laikosi nuomonės, kad patikimos turimų vandens išteklių įvertinimo procedūros, leidžiančios susipažinti su padėtimi, yra būtinos siekiant nustatyti teisingą Europos vandens ir aplinkos politiką pripažįstant būtinybę susieti rezultatus, gautus taikant klimato modelius Europos lygmeniu ir taikant hidrologinius modelius regionų ir vietos lygmeniu;

17. ragina ES ir valstybes nares didinti žaliosios energijos gamybą ir įgyvendinti visas nedidelių, CO₂ dujų į aplinką neišskiriančių hidroelektrinių statybai reikalingas priemones, visų pirma vietovėse, kuriose tai leidžia morfologinės, ekonominės ir gamtos sąlygos, pirmiausia vandenų ekologinė būklė ir ES vandens pagrindų direktyvoje nustatyti kriterijai, taip pat vandenų tinkamumas laivybai;

18. ragina ES ir valstybes nares imtis reikalingų priemonių šiluminei vandens taršai apriboti ir kiek galima sumažinti vandens naudojimą vėsinimo tikslais pramonės ir energetikos įrenginiuose, pirmiausia tais atvejais, kai kyla problemų dėl vandens išteklių prieinamumo, biologinės įvairovės ir visuomenės sveikatos;

19. kalbant apie vandens krizės poveikio švelninimo veiksmus, mano, kad naujos investicijos į tam tikros teritorijos vandens infrastruktūrą gali būti laikomos prisitaikymo priemone tik tuo atveju, kai paklausa daugiau ar mažiau atitinka turimus išteklius, kadangi, atsižvelgiant į vietos sąlygas, nauji ir kitokie technologiniai ir valdymo sprendimai gali padėti padidinti išteklius be papildomo vandens išteklių eksploatavimo;

20. supranta, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turės atlikti aiškinamąjį vaidmenį ir didinti supratimą apie hidrologinio ciklo lemiamą reikšmę vandens išteklių valdymo strategijoms siekiant rasti veiksmingus ir bendrus prisitaikymo prie klimato kaitos sprendimus ir skatinti įvairius regionų bei vietos subjektus dalytis patirtimi;

⁽²⁾ RK nuomonė dėl baltosios knygos „Prisitaikymas prie klimato kaitos. Europos veiksmų programos kūrimas“, CdR 72/2009 fin.

⁽³⁾ Baltoji knyga „Prisitaikymas prie klimato kaitos. Europos veiksmų programos kūrimas“, COM(2009) 147 galutinis.

Išlaikyti vandens paklausos ir pasiūlos pusiausvyrą atsižvelgiant į aplinkos apsaugos reikalavimus ir Vandens pagrindų direktyvą

21. mano, kad priemonės ir veiksmai, kuriais siekiama geriau valdyti vandens išteklius, turi būti planuojami kaip vientisas procesas, kuriuo siekiama įvairių tikslų atsižvelgiant į tiesiogiai ar iš dalies suinteresuotų subjektų įvairovę bei vadovaujantis vandens išteklių viešumo, taip pat nešališkumo, aplinkos kokybės, visuomenės sveikatos, vandens socialinių funkcijų ir socialinės apsaugos principais;

22. supranta, kad teisingo vandens išteklių naudojimo atsižvelgiant į aplinkos etiką būtų galima pasiekti taikant geriausias vandens ėmimo, tiekimo ir naudojimo metodus, kai jais disponuojama ir jie yra ekonomiškai pagrįsti, ir užtikrinant, kad vidutinės trukmės laikotarpiu bus išlaikyta pusiausvyrą tarp lankstaus ir patikimo valdymo, aplinkos apsaugos reikalavimų ir ekonominio ir socialinio vystymosi siekio;

23. ragina sustiprinti ES politikos gaires ir ES priimti naujas reglamentavimo priemones, kuriomis visiems veiklos sektoriams (namų ūkių, pramonės, žemės ūkio, žuvininkystės, akvakultūros, turizmo ir hidroenergetikos) kiekvienos valstybės narės hidrologinio baseino lygmeniu būtų aiškiai ir tiksliai apibrėžti vartojimo efektyvumo tikslai;

24. mano, kad, nors planavimo prioritetų pobūdis ateityje gali skirtis atsižvelgiant į įvairių valstybių narių ypatumus, vandens išteklių naudojimo planavimas, kuris turi būti vykdomas vadovaujantis upių baseinų valdymo planais, yra būtinas procesas, kuriame dalyvaujančios vietos ir regionų valdžios institucijos gali solidariai, tvariai ir nuosekliai, laikydamosi *Vandens pagrindų direktyvos* principų, siekti sinergijos ir pasiekti, kad būtų atliekama didžioji dalis ekologinių funkcijų ilguoju laikotarpiu nesudarant kliūčių vandens išteklių atkūrimui, teisėtam jų naudojimui ir tinkamai apsaugai;

25. mano, kad vandens perkėlimas iš vieno hidrologinio baseino į kitą (pirmenybę suteikiant perkėlimui tarp valstybių narių baseinų) turi būti laikomas bendros regioninės valdymo strategijos, kuri turi būti parengta išsaugant hidrologinį, hidrogeologinį, aplinkos, socialinį ir ekonominį tvarumą, taip pat teisingą ribotų vandens išteklių skirstymą, dalimi ir turėtų tapti išsamaus poveikio vertinimo objektu;

26. mano, kad siekiant teisingai apibrėžti strategijas jas pritaikant prie augančio vandens poreikio ir teritorinių ypatumų, labai svarbu suprasti visą vandens sistemų struktūrą, pavyzdžiui, išmanyti natūralių vandens telkinių hidrologinius ciklus ir įvertinti vandens ėmimo, paskirstymo ir naudojimo sistemų efektyvumą;

27. prašo į ES daugiametę finansinę programą (2013–2020 m.) įtraukti naujas investavimo programas, kuriose pirmenybę būtų teikiama ilgalaikėms iniciatyvoms ir leistų valstybėms narėms kurti naujus infrastruktūros plėtros planus tik tada, kai jos priims ir įgyvendins struktūrinių veiksmų programas

vandens valdymo srityje. Be to, vandens nudruskinimo – daug energijos sunaudojančio proceso – infrastruktūrą reikėtų laikyti alternatyva tais atvejais, kai teikiama nauda nusveria šios infrastruktūros daromą didelį poveikį aplinkai. Rekomenduoja šiuo tikslu naudoti daugiapakopio valdymo struktūrą, kad būtų galima pagerinti vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimą rengiant nacionalines programas;

28. pritaria, kad vandens taupymo priemonių svarbiausias prioritetas – vandens vartojimo efektyvumas (*vandens trūkumo problemos sprendimo būdų hierarchija*⁽⁴⁾), ir teigiamai vertina Komisijos iniciatyvą dėl efektyvaus vandens naudojimo pastatuose, kuri turėtų būti susieta su direktyvą dėl pastatų energinio naudingumo⁽⁵⁾ siekiant skatinti laikytis ekologinio tvarumo principo statant miestus ir pastatus. Reikalavimas efektyviai naudoti vandenį pastatuose turėtų būti taikomas tik geografinėms vietovėms, kuriose vyrauja vandens trūkumas;

29. įsipareigoja skatinti naudoti netradicinius vandens išteklius propaguojant pakartotinio vandens naudojimo ir valymo kultūrą visose srityse atsižvelgiant į valstybių narių ypatumus ir skirtingus jų tikslus šioje srityje ir skatinant vietos ir regionų valdžios institucijas numatyti ekonomines ir mokesčines priemones, pritaikytas prie vietos sąlygų ir skirtas remti tvarią gamybą ir mažinti požeminio vandens eksploatavimo mastą, kur tai yra būtina;

30. mano, kad naujojoje BŽŪP būtina nustatyti naujus kompleksinio paramos susiejimo principus, kurie padėtų skleisti gerą vandens išteklių valdymo praktiką, taip pat įpareigotų pasirinkti ūkininkavimo ir vandens naudojimo metodus atsižvelgiant į teritorijoje turimus vandens išteklius;

31. siūlo dalį naujosios BŽŪP fondų skirti vandens taupymui žemės ūkyje skatinti ir šiuo tikslu priimti ekonomines ir mokesčines priemones, kurios skatintų auginti mažai vandens reikalaujančias kultūras („daugiau pasėlių iš vieno lašo“), taip pat remti priemones, skirtas ariamos žemės išsaugojimui ir aplinkos regeneravimui ir taip sudaryti sąlygas miškų ir šlapžemių išsaugojimui, mažinti dirvos degradaciją ir eroziją, užkirsti kelią dykumėjimui ir sūrus vandens prasiskverbimui į pakrančių požeminius vandenis;

32. laikosi nuomonės, kad reikia nedelsiant priimti teisės aktą, kuriuo – jame nustačius bendrus tikslus dėl veiksmingo ir našaus vandens išteklių naudojimo atkuriant vandens telkinius ir pakartotinai panaudojant vandens nuotekas – Europos lygmeniu būtų nustatyti vienodi kokybės standartai, kurie padėtų įvairiuose veiklos sektoriuose ir įvairiomis sąlygomis užtikrinti tinkamą pakartotinį vandens panaudojimą; tai

⁽⁴⁾ Komunikatas dėl vandens trūkumo ir sausrų problemos Europos Sąjungoje sprendimo, COM(2007) 414 galutinis.

⁽⁵⁾ 2010 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo.

padėtų įtvirtinti požiūrį dėl vandens išteklių surinkimo ir pakartotinio jų panaudojimo, kurio tikslams visiškai pritariama, kartu suvokiant, kad dėl skirtingų valstybių narių ypatumų šios priemonės įgyvendinimas susijęs su skirtingais poreikiais;

Ekstremalių reiškinių valdymas. Nauji intervencijos būdai

33. ragina vietos ir regionų valdžios institucijas laikytis požiūrio, kad atsakingas rizikos valdymas yra geriausias būdas veiksmingai reaguoti į ekstremalius reiškinius, ir atsakyti požiūrio, kad siektinas tikslas – optimalus krizių valdymas (nuo krizių valdymo prie rizikos valdymo);

34. ragina valstybes nares ir vietos ir regionų valdžios institucijas, atsižvelgiant į savo prerogatyvas ir kompetenciją ir vadovaujantis Direktyvos dėl potvynių rizikos įvertinimo ir valdymo (2007/60) 7 straipsnio nuostatomis, siekti geresnio civilinės saugos techninių ir operatyvinių padalinių ir aplinkos departamentų ir (arba) agentūrų, atsakingų už hidrologinės rizikos prevenciją ir valdymą, veiksmų koordinavimo bei skatinti keistis ir dalytis žiniomis ir patirtimi; be to, ragina vietos ir regionų valdžios institucijas kuo labiau sutelkti tarpvalstybinio bendradarbiavimo projektus (tarp valstybių narių, tarp valstybių narių ir trečiųjų šalių) pagal Potvynių direktyvos (2007/60) 8 straipsnį dėl tarpvalstybinių upių baseinų;

35. laikosi nuomonės, kad vandens politika turi būti grindžiama šiais trimis procesais: rinkimu, sulaikymu ir sausiniu (angl. *storing, containing and drainage*), kurių tikslas – sumažinti vandens cikle pikų skaičių. Taip sudaromos sąlygos natūraliam vandens nuotėkiui, kai yra vandens perteklius ir kartu užtikrinama, kad bus pakankamai vandens tuo laikotarpiu, kai jo trūksta;

36. mano, kad būtina teikti pirmenybę natūralios aplinkos gerinimo ir atkūrimo veiksams, t. y. ekstremalių reiškinių prevencijos ir jų poveikio mažinimo veiksams, žinant, kad tokio pobūdžio veikla, kuri leidžia išsaugoti biologinę įvairovę ir vykdant tvarią žemėtvarką atkurti natūralią upių baseinų hidrologinę būklę, taip pat yra nepaprastai veiksminga priemonė ne tik riboti vis didėjantį dirvožemio sandarinimą, bet ir mažinti klimato kaitos padarinių poveikį;

37. mano, kad viena tokių prevencinių priemonių – vandens sistemai suteikti daugiau erdvės. Tai galėtų būti papildomų atvirų vandenų kūrimas, taip pat daugiafunkcė žemėnauda, kai vandeniui skiriama vieta ir kartu žemė naudojama apgyvendinimo, užimtumo, judumo, poilsio arba gamtos tikslais. Labai svarbus vaidmuo šioje srityje tenka vietos ir regionų valdžios institucijoms;

38. ragina ES ir valstybės nares deramą dėmesį skirti Europos solidarumo fondui, kuris yra būtina ekonominio ir socialinio

solidarumo priemonė ekstremalių reiškinių atveju, ir nustatyti naudojimosi jo lėšoms taisykles ir valdymo procedūras, kad būtų išnaudotos visos jo teikiamos galimybės;

Valdymas ir tarptautinio bendradarbiavimo stiprinimas. Vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo

39. atsižvelgdamas į Vandens pagrindų ir Potvynių rizikos įvertinimo ir valdymo direktyvas, mano, kad baseino planavimo metodas, pagal kurį pagrindinis aplinkos, teritorinės ir ekonominės analizės vienetas yra upės baseinas, yra tinkamas užtikrinti vienodą vandens išteklių apsaugą visoje ES teritorijoje;

40. laikosi nuomonės, kad kalbant apie upių baseinų valdymo planus ir bendrą ir pasidalijamąjį vandens išteklių valdymą, vietos ir regionų valdžios institucijoms, kurios žino piliečių lūkesčius ir poreikius, turi būti suteiktos planavimo, įgyvendinimo ir kontrolės funkcijos, o ES ir valstybės nares, atsižvelgdamos į savo prerogatyvas, turi rengti politikos gaires ir nustatyti valdymo prioritetus;

41. pabrėžia vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį, kurį jos atlieka stebėdamos ir kontroliuodamos, kaip įgyvendinama Europos vandens išteklių politika, kadangi tik tiesiogiai ir aktyviai dalyvaujant šioms institucijoms užtikrinama apsaugos ir išsaugojimo veiksmų sėkmė: pažadinamas priklausymo teritorijai jausmas ir supažindinama su teritorijos gamtiniais ištekliais;

42. ragina taikyti teises ir finansines priemones, esamas arba kurios bus netrukus priimtoms, (*hidrografinių baseinų valdymo planai, kaimo plėtros ir sanglaudos programos, struktūriniai fondai ir kt.*), kurių tikslas orientuoti vandens išteklių valdymą kiekvieno baseino rajono lygmeniu kompleksiskai ir susietai įvertinant visus to baseino aspektus (pvz., išteklių kokybė ir kiekybė, laivyba ir transportas, energetikos sistema ir pan.) ir atsižvelgiant į tarpvalstybinių vandenų bendrą valdymą;

43. mano, kad neseniai priimta ES *Dunojaus regiono strategija* yra sėkmingas tarpvalstybinio bendradarbiavimo ir vandens išteklių valdymo pavyzdys, ji parengta atsižvelgiant į Vandens pagrindų direktyvą ir socialinių ir aplinkos požiūriu visiškai atitinka tvarumo siekius, Komitetas tikisi, kad į jos įgyvendinimą bus tiesiogiai įtrauktos vietos ir regionų valdžios institucijos;

44. atkreipia dėmesį į lemiamą vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį renkant duomenis aplinkos srityje⁽⁶⁾ (labai svarbus GMES (Pasaulinė aplinkos ir saugumo stebėsenos sistema) programos indelis) ir siūlo dabar veikiančią Europos sausros observatoriją performuoti į Europos vandens observatoriją ir išplėsti jos kompetencijos sritį pavedant tvirtinti ir suderinti turimą informaciją apie Europos vandens išteklius;

⁽⁶⁾ RK nuomonė „vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo ateičiai aplinkos politikoje“, Cdr 164/2010 fin.

45. mano, kad siekiant ekosistemos paslaugoms suteikti socialinį ir ekonominį matmenį ir sėkmingai ES įgyvendinti aplinkos strategiją „ne tik BVP“, būtina užtikrinti su informacijos apie aplinkos būklę ir vandens išteklius ir susijusių rodiklių nuoseklumą, skaidrumą ir patikimumą (7);

Baigiamosios pastabos

46. remdamasis pavyzdine iniciatyva „Tausiai išteklius naudojami Europa“ tikisi, kad Strategijos „Europa 2020“ stebėsenos platformos veikla galės prisidėti prie Europos Komisijos veiksmų, t. y. apibrėžiant strategiją ir kuriant veiklos priemonės vandens išteklių, energijos ir atliekų tvarkymo srityse, ir supranta, kad visi šioms sritims būdingi aplinkos aspektai vienas su kitų glaudžiai susiję;

47. primena, kad su vandens kokybe susijusi politika daro poveikį turimam vandens kiekiui ir jo galimam naudojimui įvairioms reikmėms, todėl prašo į šį aspektą atsižvelgti. Šiomis aplinkybėmis vertėtų veiksmų imtis kuo anksčiau, pirmiausia produktų politikos srityje, kad būtų iširtas produktų poveikis vandens kokybei atliekant gyvavimo ciklo analizę ir tiriant poveikį aplinkai;

48. išipareigoja ypač atidžiai stebėti, kad būsimos Europos ir nacionalinės investicijos, skirtos mažinti klimato kaitos, šiuo konkrečiu atveju gaivalinių reiškinių (potvynių ir sausrų) poveikį, būtų visų pirma skiriamos *žaliajai infrastruktūrai* kurti (pvz., potvynių sulaikymo įrenginiai, natūralūs vandens sulaukymo baseinai, miškų atkūrimas ir kalnų gamtos saugojimas, pakrančių ir šlapžemių atkūrimas, šlaitų sisteminimas ir stabilizavimas ir t. t.), kad būtų užtikrinta teritorijos vandenų apsauga, saugoma biologinė įvairovė, atkuriami gamtos išteklių ir atveriamos naujos turizmo ir užimtumo galimybės. Kai žalioji infrastruktūra netinka arba ji negalima dėl vietos sąlygų, bus

reikalinga pilkoji infrastruktūra (dirbtinės užtvankos, upės tėkmės nukreipimas, pylimai ir t. t.), kad būtų galima nuo potvynių apsaugoti žemę, žmones ir ekonomiką;

49. norėtų, kad pagal mokslinių tyrimų bendrąją programą būtų sudarytos palankesnės sąlygos mokslo žinių ir technologijų perdavimo priemonėms, kad būtų galima vystyti naujas technologijas, kurios ne tik didintų Europos konkurencingumą, bet ir leistų veiksmingai valdyti vandens išteklius ir diegti šioje srityje naujoves;

50. primena savo poziciją, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms turi būti sudaryta galimybė tiesiogiai pasinaudoti finansiniais ištekliais, gaunamais taikant šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo ribojimo sistemą, kad galėtų finansuoti vietos lygmeniu įgyvendinamas kovos su klimato kaita programas (8) išipareigojant dalį šių lėšų skirti veiklai, kurios tikslas – ugdyti visuomenės vandens svarbos suvokimą, pavyzdžiui, produkto etiketėse nurodyti gamybai sunaudojamo vandens kiekį, skatinti vandeniu imlių gamybos procesų aplinkosaugos vadybą (EMAS) arba rengti informavimo ir švietimo aplinkos apsaugos klausimais iniciatyvas ir tai pradėti daryti jau ikimokyklinėse įstaigose;

51. atsižvelgdamas į Direktyvos 2000/60/EB įgyvendinimo tikslus, siūlo laikotarpiu iki 2020 m. užtikrinant tvarų vandens išteklių valdymą siekti šių konkrečių ir patikrinamų tikslų: 1) sutaupyti 20 proc. daugiau vandens visuose jį naudojančiuose sektoriuose, 2) 20 proc. padidinti vandentakių, kuriems taikomos renatūralizavimo priemonės, visų pirma siekiant pagerinti jų hidrologinę apsaugą, 3) 20 proc. padidinti šiuo metu žemės ūkyje arba pramonėje pakartotinai panaudoto ir (arba) išvalyto vandens apimtį; nori, kad siekiant šio tikslo būtų užtikrintas tiesioginis Merų pakto narių dalyvavimas.

2011 m. birželio 30 d., Briuselis

Regionų komiteto
pirmininkė

Mercedes BRESSO

(7) Trečioji Komisijos ataskaita dėl tolesnės veiklos, vykdomos pagal Komunikatą dėl vandens trūkumo ir sausrų Europos Sąjungoje (2011) 133 galutinis.

(8) CdR 164/2010 fin.

Regionų komiteto nuomonė – Strategijos „Europa 2020“ pavyzdinė iniciatyva „Inovacijų sąjunga“

(2011/C 259/04)

REGIONŲ KOMITETAS

- primena, jog pritaria, kad iki 2020 m. reikia pasiekti konkurencingumo ir inovacijų tikslus, ir pripažįsta, kad norint juos pasiekti, reikia ir toliau nuolat investuoti į švietimo ir mokymo poreikius,
- pripažįsta, kaip svarbu suderinti technologines, socialines inovacijas ir inovacijas viešajame sektoriuje,
- primena, kad gyvybiškai svarbu tobulinti visų darbuotojų įgūdžius ir derinti juos su darbo rinkos poreikiais,
- akcentuoja vaidmenį, kurį turi atlikti universitetų partnerystės perkeliant mokslinių tyrimų rezultatus į rinką, suburiant aukštojo mokslo įstaigas, mokslinių tyrimų institutus ir įmones; todėl atkreipia dėmesį į šiuo požiūriu palankią vietos ir regioninę aplinką,
- pripažįsta pagrindinį mokslinių tyrimų infrastruktūros vaidmenį žiniomis pagrįstose inovacijų sistemose; šiuo požiūriu palankiai vertina naują regionų partnerystę grindžiamos infrastruktūros koncepciją,
- atkreipia dėmesį į pasienio bendradarbiavimo potencialą, įskaitant ES vidaus investicijas ir išorės investicijas,
- pakartoja, kad, siekiant kuo geriau pasinaudoti struktūrinių fondų svėro poveikiu, regionai ir valstybės narės turi veikti griežtai, kad būtų užtikrintas nuoseklumas tarp vietos ir regioninių strategijų, nacionalinių reformų programų, nacionalinių strateginių bendrųjų programų ir veiklos programų, kurios įgyvendinamos pagal Europos sanglaudos politiką, veiksmus suderinus su Bendrąja strategine mokslinių tyrimų programa ir pažangiosiomis regioninės specializacijos strategijomis.

Pranešėjas	Roger KNOX (UK / EA), Rytų Lodiano tarybos pirmininko pavaduotojas
Pamatinis dokumentas	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl strategijos „Europa 2020“ pavyzdinės iniciatyvos „Inovacijų sąjunga“
	COM(2010) 546 galutinis

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

1. palankiai vertina Europos Komisijos komunikate dėl strategijos „Europa 2020“ pavyzdinės iniciatyvos „Inovacijų sąjunga“ nurodytą ketinimą laikytis daug strategiškesnio požiūrio į inovacijas kaip svarbiausio politikos tikslo, kai vadovaujama vidutinės trukmės ir ilgalaikė perspektyva ir kai ES ir nacionalinės, regioninės ir vietos politikos sritys yra gerai suderintos ir viena kitą papildomo;

2. šiuo požiūriu pripažįsta, kad svarbu nustatyti perspektyviausias lyginamojo pranašumo sritis kaip pagrindą parengti pažangiausios regioninės specializacijos strategijas; kartu pripažįsta, kad kai kurie regionai gali sugebėti pasižymėti daugiau nei vienoje srityje;

3. palankiai vertina 2011 m. gegužės 12 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl „Inovacijų sąjungos“ ir pabrėžia, kad regionų ir vietos valdžios institucijos yra labai svarbūs partneriai įgyvendinant Inovacijų sąjungos prioritetus. Jos yra arčiausiai piliečių, įmonių, visų pirma MVĮ, ir žinių institucijų. Taigi jos gali parengti ir koordinuoti įvairias politines priemones, kad žinios būtų populiarinamos geriausiai regionines ir vietos sąlygas atitinkančiu būdu;

4. ragina parengti aiškia ir visuotinai priimtina inovacijų ir kompetencijos apibrėžtį;

5. pabrėžia būtinybę geriau suprasti regionų vaidmenį ne tik įgyvendinant ES politiką, bet ir kuriant vizijas ir nustatant tikslus;

6. vertina tai, kad yra paminėtos socialinės inovacijos, įskaitant viešojo sektoriaus inovacijas; pripažįsta dažnai dideles viešųjų valdžios institucijų ir socialinio ir ekonominio sektoriaus (kooperatyvų, savidraudos įmonių, asociacijų ir fondų) visoje ES pastangas diegti naujoves savo veikloje po pastarojo laikotarpio finansinių suvaržymų, kad patenkintų poreikius, į kuriuos neat-sižvelgia rinka ir įprastinės verslo formos; ragina finansavimo ir paramos programose, pavyzdžiui, Europos socialiniame fonde, bendrosiose programose ir konkurencingumo ir inovacijų bendrojoje programoje, didesnę dėmesį skirti socialinėms inovacijoms;

7. ragina išanalizuoti galimybes pasinaudoti teritoriniais paktais, kad būtų įgyvendinti pagrindiniai Inovacijų sąjungos

prioritetai, ir pabrėžia, kad svarbu už Inovacijų sąjungą atsakingiems subjektams ir Regionų komitetui glaudžiai bendradarbiauti;

8. pabrėžia itin didelę ekologinių inovacijų reikšmę ir remia Europos Parlamento raginimą priimti plataus užmojo Ekologinių inovacijų veiksmų planą, kuriuo būtų siūlomos priemonės, kaip įdiegti ekologines inovacijas visuose vertės grandinės etapuose, įskaitant projektavimą, ir pagal Konkurencingumo ir inovacijų bendrąją programą padidinti finansavimą šios srities iniciatyvoms;

9. apgailestauja, kad pristatant „Inovacijų sąjungos“ pavyzdinę iniciatyvą neminimas siūlomų priemonių poveikio biudžetui įvertinimas;

10. palankiai vertina Komunikatą dėl regioninės politikos išnašo į pažangų augimą 2020 m. Europoje (COM(2010) 553) ir prie jo pridedamą dokumentą (SEC(2010) 1183), skirtą pavyzdinės iniciatyvos „Inovacijų sąjunga“ regioniniam matmeniui;

11. mano, kad, pasiūlius 34 išipareigojimus, reikėtų nustatyti Inovacijų sąjungos priemonių prioritetus, kad būtų lengviau jas įgyvendinti, pasiekti konkrečių rezultatų ir parodyti, kad priemonės būtina įgyvendinti kuo skubiau. Šiuo požiūriu norėtų pasiūlyti a) pasiekti sanglaudos ir inovacijų politikos sąveiką, b) sukurti inovacijų partnerystes pripažįstant regionų vaidmenį, c) sukurti žinių bazę ir pažangiąją specializaciją ir d) pateikti idėjas į rinką;

12. nori ypač atkreipti Komisijos dėmesį į novatorių ir pavienių išradėjų, nedirbančių aukštųjų mokyklų sistemoje, didesnėse įmonėse ar valdžios institucijose, viešojo administravimo įstaigose ar valstybinėse įmonėse, padėti. Tolesniame darbe šioje srityje reikėtų numatyti strategijas remti novatorius ir pavienius išradėjus ir suteikti jiems galimybę vienodomis sąlygomis pasinaudoti bendru ES finansavimu;

Regionų komitetas apie sanglaudos ir inovacijų politikos sinergiją

13. sutinka su Taryba ir Europos Parlamentu, kad svarbu stiprinti ES politikos sričių, remiančių mokslinius tyrimus, inovacijas ir sanglaudą, sinergiją;

14. ragina stiprinti švietimo, mokslinių tyrimų ir inovacijų politikos nuoseklumą, suderinamumą ir papildomumą deramai atsižvelgiant į regioninius ypatumus;

15. pakartoja, kad, siekiant kuo geriau pasinaudoti struktūrinių fondų svėro poveikiu, regionai ir valstybės narės turi veikti griežtai, kad būtų užtikrintas nuoseklumas tarp vietos ir regioninių strategijų, nacionalinių reformų programų, nacionalinių strateginių bendrųjų programų ir veiklos programų, kurios įgyvendinamos pagal Europos sanglaudos politiką⁽¹⁾, veiksmus suderinus su Bendrąja strategine mokslinių tyrimų programa ir pažangiosiomis regioninės specializacijos strategijomis;

16. primena, kad sanglaudos politika atlieka ypatingą vaidmenį remiant inovacijų veiklą regionuose; todėl Europos regioninės plėtros fondas (ERPF) taip pat gali praversti verslo inkubatoriams ir mokslo parkams (infrastruktūra ir susiję dalykai) finansuoti. Branduoliai yra itin naudingi MVĮ, nes sudaro sąlygas, skatinančias ryšius su universitetais ir didelėmis įmonėmis, bei leidžia joms patekti į tarptautinius prekybos tinklus⁽²⁾;

17. mano, kad pavyzdinė iniciatyva „Inovacijų sąjunga“ suteikia galimybę užtikrinti geresnį darbo ir atsakomybės pasidalijimą tarp kompetencija pagrįstų fundamentaliųjų ir taikomųjų mokslinių tyrimų skatinimo Europos lygiu ir mokslinių tyrimų bei inovacijų skatinimo decentralizuotu lygiu siekiant plėtoti regionines kompetencijas ir būtiną sričių spektrą. Be to, būtina pripažinti ir potencialą įstaigų, vietos ir regionų mastu atliekančių mokslinius tyrimus specialiose ir tarptautiniu mastu svarbiose srityse, ir praktinių inovacijų pripažinimo versle potencialą. Tokiu būdu bus plėtojamas būtinas sričių spektras pavyzdinės iniciatyvos tikslams pasiekti pačiais įvairiausiais regionų lygiais;

18. mano, kad sunkiausia yra nustatyti kokius inovacijos aspektus būtų galima įgyvendinti pagal integruotus teritorinio vystymo planus;

19. kartoja, kad nepritaria pasiūlymui įsteigti bendrą monoteminį inovacijų fondą, kuris priklausytų nuo šiuo metu daugiausiai iš struktūrinių fondų skiriamų lėšų ir sujungtų visas ES finansines priemones, skirtas inovacijoms finansuoti. Dėl tokio lėšų „perkėlimo“ gali ne tik smarkiai sumažėti inovacijoms skiriamų išteklių, bet ir kilti abejonių dėl inovacijos projektų įtraukimo į regionines vystymosi strategijas;

20. siūlo, kaip vieną iš galimų skiriamųjų kriterijų tarp ES inovacijų politikos ir sanglaudos, kad sanglaudos politika galėtų remti tuos inovacijos aspektus, kurie glaudžiausiai susiję su atitinkamos teritorijos platesniu tvarių ekonominiu vystymu,

pavyzdžiui, klasteriai, palyginti su tais inovacijų politikos aspektais, kurių iš esmės negalima priskirti kuriai nors teritorijai, ir turėtų būti įgyvendinami iš teminių ES fondų skelbiant ES masto konkursus, o ne per Sanglaudos fondą, kurio bendrosios dotacijos yra skiriamos regionams;

21. pripažįsta, kad mokslinių tyrimų ir inovacijų vaizdas Europoje yra labai įvairus ir ragina suderinti politiką, kuri veiksmingai remtų kompetenciją ir sanglaudą Europos regionuose; pripažįsta, kad inovacijos gali būti taikomos ir naujiems darbo metodams ir paslaugoms, ir naujiems produktams; ragina skirti didesnę dėmesį to, kas jau yra sukurta, peržiūrai ir ieškoti būdų, kaip galima būtų padaryti dar efektyviau ir veiksmingiau; akcentuoja geresnių inovacijų kūrimo ir jų pripažinimo galimybių sudarymo, ypač plačiąjai visuomenei ir atokiems regionams, būtinumą, sukuriant geresnes fizines ir virtualias struktūras, užtikrinančias didesnes galimybes pasinaudoti žiniomis ir komunikacija;

22. primena, kad būsimos programos, skirtos moksliniams tyrimams ir inovacijoms finansuoti, galėtų sukurti dar didesnę sinergiją su programomis, skirtomis ugdyti regioninius gebėjimus ir padėti regionams dalyvauti mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros veikloje pagal bendrą strateginį pagrindą. Nepamirštant mokslinių tyrimų ir inovacijų kompetencijos principo, tai būtų galima padaryti, pavyzdžiui, sudarant galimybes per dalijimosi žiniomis sistemas ar kitais panašiais būdais kompetentingiems partneriams iš mokslinių tyrimų srityje atsilikusių regionų dalyvauti projektuose ir programose, kuriems vadovautų geriau žinomi ir labai kompetentingi kolegos; šiuo atžvilgiu atkreipia dėmesį į vietos ir regionų veikėjų potencialą sukurti „kompetencijos centrus“, susijusius su pavyzdiniais mokslinių tyrimų centrais. Šiuo požiūriu, RK skatina skleisti geros praktikos pavyzdžius ir jais keistis;

23. pakartoja savo norą užtikrinti, kad Septintoji bendroji mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir demonstracinės veiklos programa (ir visos paskesnės bendrosios mokslinių tyrimų programos), struktūriniai fondai, Konkurencingumo ir inovacijų bendroji programa, Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir Europos žuvininkystės fondas būtų naudojami suderintai, nes tai yra labai svarbu ES konkurencingumui ir sanglaudos, pramonės, mokslinių tyrimų, aukštojo mokslo ir inovacijų politikos sinergijai nacionaliniu ir regionų lygmeniu⁽³⁾;

24. palankiai vertina pastangas supaprastinti procedūras ir paskelbti ES finansavimo galimybių „praktinį vadovą“⁽⁴⁾; itin palankiai vertina nuolatinės pastangos leisti, kad įvairios programos siekiant tęstinumo būtų naudojamos skirtingiems projektų įgyvendinimo etapams finansuoti; pritartų, jeigu toks praktinis vadovas taptų išsamiau, tačiau prieinamiau skaitmeniniu portalu gauti informaciją ir išteklius, susijusius su atitinkamomis mokslinių tyrimų ir inovacijų programomis;

⁽¹⁾ CdR 118/2006 fin.

⁽²⁾ CdR 157/2009 fin.

⁽³⁾ CdR 157/2009 fin.

⁽⁴⁾ CdR 230/2010 fin.

25. pritaria Europos Parlamento pasiūlymui įdiegti „vieno langelio“ arba vieno (paslaugų) langelio principą, kuriuo naudodamiesi MVĮ, mokslo darbuotojai, universitetai, mokslinių tyrimų centrai, regionai, įmonės ir kt. galėtų teikti prašymus dėl mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo Europos, nacionaliniu, regionų arba vietos lygmenimis; pabrėžia, kad ES lygio pasiūlymą reikėtų pakartoti regionų ir vietos lygiais;

Regionų komitetas apie inovacijų partnerystes (IP)

26. pritaria požiūriui, pagal kurį būtų atsižvelgta į visą grandinę – „nuo mokslinių tyrimų iki konkretaus taikymo“;

27. pabrėžia, kad Europos inovacijų partnerystės turėtų padėti išvengti jau esamų daugybės priemonių papildymo dar viena priemone; pabrėžia savo požiūrį, kurį RK yra išdėstęs neseniai parengtoje nuomonėje dėl mokslinių tyrimų supaprastinimo ⁽⁵⁾, ypač kalbant apie: būtinumą ne tik įtraukti mokslinių tyrimų srityje atsilikusius regionus, bet ir sujungti mokslinių tyrimų finansavimo priemones; gebėjimų mokslinių tyrimų srityje ugdymą ir potencialo išnaudojimą visose ES teritorijose; ir užtikrinimą, kad naujose priemonėse būtų atsižvelgta į mokslo, technologijų plėtros ir sklaidos rinkoje bendrybes ir skirtumus;

28. palankiai vertina bandomąją partnerystę aktyvaus ir sveiko senėjimo klausimu, laukia tokių partnerystės ir ragina kviešti RK dalyvauti sprendžiant klausimus, susijusius su vietos ir regionų valdžios institucijomis; Komitetas laikosi nuomonės, kad norint užtikrinti veiksmingą šios iniciatyvos valdymą, reikia jai skirti daugiau dėmesio, nes yra labai daug organizacijų ir teminių sričių, kurios bus susijusios su sveiku senėjimu;

29. ragina pradėti įgyvendinti pažangiųjų miestų ir pažangiųjų regionų inovacijų partnerystę, nes šioje srityje būtina nedelsiant imtis veiksmingų priemonių ieškant naujų drąsių sprendimų ekonomikos krizės ir klimato kaitos problemoms spręsti ir pritaikant juos savivaldybių poreikiams; taip pat labai svarbu stiprinti regionų, turinčių novatoriškas įmones ir institucijas, tarpusavio bendradarbiavimą ir skirti jiems išteklių, kad jie galėtų įgyvendinimo rezultatais pasidalyti su kitais regionais;

30. ragina įtraukti vietos ir regionų suinteresuotuosius subjektus į EIP kūrimą, įgyvendinimą ir valdymą; tačiau perspėja, kad dėl to neturėtų daugėti informacijos ir paslaugų teikėjų, kurių jau ir taip yra daug ir labai dažnai kyla painiava (pavyzdžiui, verslo vartai, sąsajos, keitimasis žiniomis ir kt.); perspėja, kad, jeigu nebus aiškumo, universitetams, įmonėms ir savanoriškos veiklos sektoriui taps vis sunkiau suvokti,

kokių procedūrų geriau laikytis; taip pat labai suserimęs, kad sukūrus papildomas struktūras konkurencija dėl nedidelių ir mažėjančių išteklių galėtų tapti dar įnirtingesnė;

31. atkreipia dėmesį į pasienio bendradarbiavimo potencialą, įskaitant ES vidaus investicijas ir išorės investicijas; pagalbinių bendrųjų sąlygų svarbą ir faktą, kad pasaulinio pobūdžio inovacijų pripažinimas suteiktų joms tarpvalstybinį matmenį;

32. todėl pabrėžia tokių programų kaip ETBG ir teritorinių paktų potencialų vaidmenį;

33. pabrėžia, kad jau daug kur yra regioninių ir vietos inovacijų ir žinių perdavimo partnerystės, kurias dažnai sukuria vietos ar regionų valdžia, vietos mokslininkai ir verslininkai; atkreipia dėmesį į vietos ir regionų universitetų tarpusavio bendradarbiavimą, pavyzdžiui, naudojantis mokslinių tyrimų išteklių sutelkimo ir dalyvavimo iniciatyvomis;

34. pabrėžia, kad tokios partnerystės, paremtos partnerystės ir pažangios specializacijos principais, kai kuriais atvejais, galėtų rengti ir valdyti regionines inovacijų programas, finansuojamas iš struktūrinių fondų, pakeitus taisykles taip, kad valdymo institucijai būtų sudaryta pergaliojimo galimybė; pabrėžia, kad tokie nauji poslinkiai padės daug greičiau perkelti mokslinių tyrimų rezultatus į vietos ir regionų praktiką; svarbu tinkamai įtraukti atitinkamus suinteresuotuosius subjektus į tokių programų kūrimą, įgyvendinimo valdymą ir vertinimą, kad būtų atsižvelgta į jų konkrečius poreikius, kai tai ekonomiškai pagrįsta;

Regionų komitetas apie žinių bazę ir pažangiąją specializaciją

35. primena, jog pritaria, kad iki 2020 m. reikia pasiekti konkurencingumo ir inovacijų tikslus, ir pripažįsta, kad norint juos pasiekti, reikia ir toliau nuolat investuoti į švietimo ir mokymo poreikius, ypač ekonominio netikrumo laikais ⁽⁶⁾;

36. atkreipia dėmesį į tai, kad Europai strategiškai svarbu inovacijų koncepciją įtraukti į švietimo sistemą;

37. primena, kad dėl užsitęsios ekonomikos krizės daug darbuotojų ES valstybėse narėse jau prarado darbą. Šia problemą dar labiau paaštrina atsiradusios naujos rinkos ir įmonių perkėlimas į pigios darbo jėgos šalis. Gyvybiškai svarbu tobulinti visų darbuotojų gebėjimus ir derinti juos su darbo rinkos poreikiais ⁽⁷⁾, kad dėl inovacijų nebūtų prarasta darbo vietų;

⁽⁵⁾ CdR 230/2010 fin.

⁽⁶⁾ CdR 231/2010 fin.

⁽⁷⁾ CdR 85/2009 fin.

38. šiuo požiūriu pabrėžia, kad verslo ir užimtumo infrastruktūra turi būti atnaujinta, kad neatsilikėtų nuo produktų, paslaugų ar teikimo inovacijų ir kad vietos bendruomenė galėtų pasinaudoti vietos inovacijomis;

39. akcentuoja vaidmenį, kurį turi atlikti universitetų partnerystės perkeliant mokslinių tyrimų rezultatus į rinką, suburiant aukštojo mokslo įstaigas, mokslinių tyrimų institutus ir įmones; todėl atkreipia dėmesį į šiuo požiūriu palankią vietos ir regioninę aplinką, kurioje universitetams tenka dirbti užmezgus partnerystės ryšius; pabrėžia, kad į mokslinius tyrimus turėtų būti žvelgiama plačiau, o ne tik kaip sritį, susijusią su produktų kūrimu; be to, akcentuoja, kaip svarbu skatinti mokslininkus savo darbo rezultatus labiau orientuoti į platesnę auditoriją; įtraukti visuomenę į projektų kūrimą ir planavimą, o svarbiausia skleisti rezultatus;

40. primena, kad nustatant tam tikros vietovės pažangiąją specializaciją, reikia ne tik įvertinti regiono privalumus ir trūkumus, bet ir kito regiono ir kontinento grėsmes ir galimybes, todėl reikia atlikti išsamią galimų intereso sričių pasaulinės raidos apžvalgą, be to, pripažįsta, kad neturėtų būti užkirstas kelias potencialiai spotantiškam, rinka paremtam, vystymuisi regione vien todėl, kad toks vystymasis neįeina į to regiono nustatytus prioritetus;

41. perspėja, kad nereikėtų pagal pažangiąją specializaciją nustatyti jau pirmaujančių regionų ar vietos valdžios institucijų prioritetus, neatsižvelgiant į kitas vietoves, kurios nėra remiamos arba remiamos nepakankamai. Tai prieštarautų ES teritorinės sanglaudos svarbiausiam principui. Taigi, reikia sudaryti Europos regionų žemėlapi, kuriame atspindėtų regionų novatoriškumo lygis, kad remiantis šia klasifikacija būtų galima skirti konkrečią specialių fondų paramą atsiliekantiems regionams ir taip didinti šių regionų ir novatoriškiausių regionų konvergenciją. Viena galimybių didinti įvairių regionų bendradarbiavimą – sukurti mechanizmus, kurie padėtų mažiau išsivysčiusiems regionams iš įvairių Europos vietovių gauti svarbią informaciją apie mokslinių tyrimų rezultatus ir jų pritaikymo galimybes ir gavus, pavyzdžiui, struktūrinių fondų paramą, ta informacija bei pritaikymo galimybėmis pasinaudoti;

42. pripažįsta pagrindinį mokslinių tyrimų infrastruktūros vaidmenį žiniomis pagrįstose inovacijų sistemose; šiuo požiūriu palankiai vertina naują regionų partnerystėje grindžiamos infrastruktūros⁽⁸⁾ koncepciją ir mokslinių tyrimų infrastruktūros partnerystę pripažindamas jų potencialą prisidėti prie darnesnio Europos mokslinių tyrimų erdvės kūrimo įtraukiant mažesnes ar mažiau patyrusias šalis ir regionus į konkurencingą mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą;

43. primena, kad tolesnis virtualios infrastruktūros vystymas remiantis informacinėmis ir komunikacijos technologijomis yra

gyvybiškai svarbus visai Europai, visų pirma reikėtų palengvinti susisiekimą tarp geografiškai išsibarsčiusių teritorijų ir ypač nutolusių regionų, pavyzdžiui, salų ir atokiausių regionų;

44. ragina įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas į pažangiosios specializacijos platformą;

45. prašo, kad vietos ir regionų valdžios institucijos dalyvautų peržiūrint iš struktūrinių fondų finansuojamas veiklos programas; be to, ragina deramai atsižvelgti į vietos ir regionų lygmeniui rūpimus klausimus nacionalinėse reformų programose;

46. palankiai vertina Europos Komisijos ketinimą veiklos programas suderinti su strategijoje „Europa 2020“ nustatytais prioritetais ir ragina dėmesį skirti mažesniams prioritetams skaičiumi ir praktiniam įgyvendinimui atsižvelgiant į regiono padėtį;

47. palankiai vertindamas pastangas vėliau pažangą vertinti taikant vieną, tarptautiniu mastu suderintą rodiklį, RK pritaria integruotų rodiklių sistemos sukūrimui (kurios reikalauja ir Europos Parlamentas). Šiuo tikslu būtų geriausia pasinaudoti viešojo administravimo ir paslaugų *Innobarometer*; pažymi, kad šie rodikliai turėtų būti kuo paprastesni, tačiau turėtų būti atsižvelgta į turtingą Europos regionų įvairovę; prašo, kad jį informuotų apie galimybę dalyvauti, kai tai įmanoma parengiamajame šios sistemos kūrimo darbe;

Regionų komitetas apie idėjų pateikimą rinkai

48. pripažįsta, kaip svarbu suderinti technologines, socialines ir viešojo sektoriaus inovacijas; labai svarbu propaguoti inovacijas visuomenei, kai derinant įvairius inovacinės veiklos pasektorius vyksta veiklos ir struktūrinės permainos, pavyzdžiui, sujungiant technologijų pažangą, meno ir paslaugų vystymą su jų naudotojų veikla;

49. palankiai vertina tai, kad kultūros ir kūrybos sektoriai paminėti komunikate atsižvelgiant į jų galimą vaidmenį susiejant kūrybiškumą su inovacijomis; kalbant apie inovacijų padidinimą ir propagavimą, pabrėžia mąstymo kūrybiškumo susiejant anksčiau nesusijusias šakas ir tyrinėjant, ar negimsta naujų idėjų, svarbą;

50. pabrėžia, kad inovacijos vis dažniau tampa sudėtingesnės ir sistemingesnės. Jos vis dažniau būna grindžiamos ne tik moksliniais tyrimais – jas paskatina paklausa ir galimybės, tad inovacijomis sprendžiamos realios visuotinės problemos ir siekiama įveikti svarbiausius visuomenės iššūkius. Įgyvendinant „Inovacijų sąjungą“, politikos rengėjai ir tyrėjai turėtų būti aktyviai skatinami kurti naujas atvirų inovacijų koncepcijas ir taip sukurti realias abipusiškai palankias sąlygas visiems suinteresuotiesiems subjektams ir sutelkti esamus išteklius, nepaisant jų kilmės;

⁽⁸⁾ Europos mokslinių tyrimų infrastruktūrų plano (EMTISF) įgyvendinimo ataskaita, 2009 m.

51. pripažįsta didelę viešųjų pirkimų perkamąją galią, kuri sudaro 17 proc. 27 ES valstybių narių BVP, ir pripažįsta esminį viešųjų pirkimų kaip inovacijų varomosios jėgos ir akivaizdaus standartus (socialinius, aplinkos ir kt.) keliančio variklio vaidmenį;

52. remia aktyvų įmonių ir valdžios dalyvavimą inovacijų paramos programose; tačiau perspėja dėl galimo poveikio vietos ir regionų valdžios institucijoms tuo atveju, jeigu viešasis sektorius taps pagrindiniu klientu ir prisiims su tuo susijusią riziką dėl neišbandytų produktų ir paslaugų;

53. palankiai vertina iniciatyvą, skirtą keistis geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su novatoriškų viešųjų pirkimų programomis;

54. vis tik yra sunerimęs dėl to, kokią įtaką vietos ir regionų valdžios institucijoms gali padaryti valstybėms narėms ir regionams nustatyti reikalavimai atskirai nustatyti novatoriškų produktų ir paslaugų ikiprekybiniais viešiesiems pirkimams ir viešiesiems pirkimams specialiai skirtus biudžetus; reikėtų skatinti regionus, norinčius dalyvauti bandomuosiuose projektuose, pavyzdžiui, suteikti jiems finansavimą ir užtikrinti pakankamai lanksčias taisykles;

55. ragina, kad vietos ir regionų valdžios institucijos būtų aktyviai įtrauktos rengiant teisinę bazę ir programas, susijusias su moksliniais tyrimais, demonstracine veikla ir inovacinių viešųjų paslaugų ir viešųjų pirkimų finansavimu;

56. mano, kad, siekiant sukurti Inovacijų sąjungos teritorinį matmenį, vertėtų brangias inovacijas atskirti nuo kompetencijos ugdymo programų, kurias jau pagal jų pobūdį turėtų remti teminės inovacijų programos, o labiau praktines inovacijas, kurių dalis galima parduoti – galėtų remti vietos ir regionų inovacijų partnerystė su privačiu sektoriumi; norėtų paskatinti pradėti nuo „parengtų parduoti inovacijų dalių“, kurios gali atnešti trumpalaikių rezultatų ir padėti sudaryti tiesioginius susitarimus tarp susitariančiųjų šalių vietos lygiu;

57. primena, kad ES viešųjų pirkimų direktyvos jau leidžia viešųjų pirkimų pareigūnams taikyti atrankos kriterijus pirmenybę teikiant inovacinėms prekėms ir paslaugoms ir pastaraisiais metais Komisija jau yra pateikusi įvairių gairių šiais klausimais, įskaitant patarimus, svarbius ikiprekybinio laikotarpio;

58. atkreipia dėmesį į tai, kad Europos Komisija yra sunerimusi dėl rimtų kliūčių taikyti atrankos kriterijus inovaciniams viešiesiems pirkimams ir vietoj to skatina skleisti inovacijoms palankią viešųjų pirkimų praktiką;

59. tačiau perspėja, kad dažnai ES viešųjų pirkimų taisyklės yra nenuoseklios ir didina vidaus programų biurokratiją dažnai balansuojant tarp Sutartyje numatytos kompetencijos ir subsidiarumo, kai nustatomi viešųjų pirkimų kriterijai vietos politikai dažnai tokias nuostatas susiejant su akivaizdžiai nesusijusiais teisės aktais arba juos pasiūlo skirtingi Komisijos departamentai;

60. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos reikalauja, kad, rengiant kokį nors dar vieną pasiūlymą dėl Inovacijų sąjungos, visose Europos Komisijos tarnybose dėl visų ES viešųjų pirkimo taisyklių būtų laikomasi teisinio tikrumo, nuspėjamumo ir nuoseklumo principų bei būtų parengta centralizuota apibrėžtis;

61. pabrėžia būtinumą supaprastinti MVĮ galimybes pasinaudoti finansavimo programomis, kurios galėtų būti naudingos jų dalyvavimui ekonomikoje, atsižvelgiant į tai, kad dabartinių programų taisyklės yra sudėtingos ir skirtingos, dažnai trukdo MVĮ dalyvauti, nes jos neturi nei noro, nei laiko pabandyti suvokti tokių programų teikiamas galimybes, ir tvirtai remia svarbų MVĮ vaidmenį kuriant inovacijas;

62. palankiai vertina Europos Komisijos bendrą strateginį visų ES fondų, turinčių teritorinį matmenį (CF, ERPF, ESF, EŽŪFPK, EŽF) pagrindą; be to, ragina siekti nuoseklumo su siūlomu nauju bendru strateginiu pagrindu inovacijų srityje;

63. tvirtai remia nuostatą, kad bendrasis strateginis pagrindas apima ir sinergiją su „teminiais“ ES fondais, jeigu yra teritorinis elementas, pavyzdžiui, tvirtai kaimo plėtra pasitelkiant plačiajuosčio ryšio paslaugas, TEN-T transporto fondas, mokslinių tyrimų arba tokios naujos „teminės“ vietos iniciatyvos kaip „Pažangieji miestai“;

64. primena, kad valstybės pagalbos taisyklės dažnai būna labai sudėtingos ir ragina būsimos peržiūros, kuri turėtų būti atlikta 2011 m., metu aiškiai nurodyti, kokios inovacijų formos galėtų būti tinkamai paremtos; atkreipia dėmesį į tai, kad aiškumas galėtų atverti galimybes remti inovacines bendroves tam tikrose srityse;

65. remia šios srities dalyvių reikalavimą supaprastinti ES inovacijų programos administravimą didinant atvirų kvietimų teikti pasiūlymus skaičių ir nustatant jų skelbimo datas, kadangi, jų nuomone, tai padidintų norinčiųjų teikti paraišką dėl finansavimo nematomumo galimybes ir sumažintų valdymo sąnaudas; šiuo požiūriu pabrėžia administravimo numatomumo svarbą;

66. reikalauja, kad ES programose būtų išlaikyta geresnė pusiausvyra tarp rizikos ir sąnaudų kontrolės, nes dažnai kontrolė būna pernelyg griežta; prašo atitinkamo audito ir atskaitomybės mechanizmo, pavyzdžiui, tiems organams, kurių audito atsekamumo istorija rodo, kad laikomasi tvirtos valdymo ir atskaitomybės praktikos; ragina laikytis „mokslu ir technologijomis“ arba „mokslu ir inovacijomis“ paremto požiūrio, kuris remiasi patikimais moksliniais / techniniais kokybės kriterijais ⁽⁹⁾, o ne išlaidų tvarkingumu, kaip tebėra daugelio ES programų atveju.

2011 m. birželio 30 d., Briuselis

*Regionų komiteto
pirmininkė*

Mercedes BRESSO

⁽⁹⁾ CdR 230/2010 fin.

Regionų komiteto perspektyvinė nuomonė – Klimato kaita ir būsimas ES biudžetas

(2011/C 259/05)

REGIONŲ KOMITETAS

- kartoja, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turi atlikti svarbų vaidmenį įgyvendinant strategiją „Europa 2020“;
- pabrėžia, kad pastatų energinis efektyvumas – aktuali problema;
- mano, kad priimant su investicijomis susijusius sprendimus reikalingas didesnis skaidrumas. Energijos naudojimo, gamybos ir išskiriama CO₂ kiekio statistiniai duomenys turėtų būti vieši;
- siūlo mažiausiai vieną atskirą 2014–2020 m. struktūrinių fondų prioriteto eilutę konkrečiai skirti tvariam energijos naudojimui ir gamybai. Šiam tikslui reikia skirti visą deramą dėmesį ir apie jį garsiai kalbėti;
- ragina į sanglaudos politiką įtraukti specialų miestams skirtą skyrių, pagal kurį būtų teikiama pagalba tvarios energijos veiksmų planų kūrimui, centralizuoto šilumos tiekimo gerinimui ir plėtrai, bendrai šilumos ir elektros energijos gamybai, energijos gamybai ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimui, viešam apšvietimui, viešajam transportui ir netaršioms transporto rūšims, pastatų energiniam efektyvumui ir kt., ir sukurti pagalbos tarnybas vietos valdžios institucijoms, pavyzdžiui, vietos ir regionines energetikos agentūras;
- kartoja, kad ESF tikslas turėtų būti vietos ir regionų lygmeniu stiprinti žmonių gebėjimus, kurie bus reikalingi ateityje kuriant mažai energijos suvartojančius miestus ir regionus ir kurie skatins vietos ekonomiką;
- pritaria veiksmingesniems finansavimo mechanizms, kurie galėtų skatinti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę. Šioje srityje finansavimą turėtų sudaryti, pavyzdžiui, paskolos mažomis palūkanomis arba be palūkanų, banko garantijos, atnaujinamieji fondai ir kitos modernios finansų inžinerijos priemonės, kurios pagal papildomumo principą turėtų būti naudojamos su vietos ir regionų lygmeniu teikiamu finansavimu iš struktūrinių fondų.

Pranešėjas	Ilmar REEPALU (SE / ESP), Malmės savivaldybės tarybos narys
Pamatinis dokumentas	2011 m. vasario 14 d. Europos Komisijos raštas

I. IŽANGA

REGIONŲ KOMITETAS

ES politikos prioritetai, vietos ir regionų galimybės ir poreikiai

1. puikiai žino, kad klimato kaita yra didžiulis pasaulinio masto iššūkis, kurio poveikis įvairioms vietovėms ir regionams labai skiriasi. Sprendžiant klimato kaitos problemą, reikia atsižvelgti į vietos ir regionų padėtį ir galimybes ir vietos bei regionų lygmeniu imtis pažangių problemų sprendimo būdų. Klimato kaitos problemų mastas yra pernelyg didelis, kad kuri nors valstybė narė galėtų viena jas išspręsti, taigi šioje srityje gali pasitarnauti Europos Sąjunga;

2. pabrėžia, kad strategijos „Europa 2020“ užimtumo, inovacijų, švietimo, socialinės įtraukties, klimato kaitos švelninimo ir energetikos tikslai yra glaudžiai tarpusavyje susiję ir visi kartu yra būtini norint pasiekti visa apimančią socialinės ir teritorinės sanglaudos tikslą. Pagrindinių priemonių strategijos „Europa 2020“ tikslams pasiekti pagrindas yra pažangus, tvarus ir integracinis augimas;

3. pabrėžia, kad ES biologinės įvairovės strategija iki 2020 m. „Biologinė įvairovė – mūsų gyvybės draudimas ir gamtinis turtas“ yra tinkamas indėlis į klimato kaitos problemos sprendimą, kadangi ja nustatomos būtinos tvarumo užtikrinimo ir prisitaikymo prie klimato kaitos priemonės;

4. kartoja, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turi atlikti svarbų vaidmenį įgyvendinant strategiją „Europa 2020“ ir siekiant pereiti prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos, t. y. mažinant energijos suvartojimą, decentralizuojant energijos tiekimą, naudojant daugiau atsinaujinančiosios energijos, užtikrinant ekosistemos atsparumą klimato kaitai ir išsaugant bei padidinant anglies dioksido absorbtentų kiekį;

5. mano, kad nenusipėjamas klimatas kelia grėsmę visuomenės sveikatai, infrastruktūrai, žemės ūkiui, biologinei įvairovei, apsirūpinimui vandeniu ir maistu ir ekonomikos raidai. Šį klausimą reikia spręsti geriau projektuojant, taikant geresnę praktiką ir tobulesnes technologijas miestuose ir kaimuose;

Su klimatu susijusios priemonės – ekonomikos varomoji jėga

6. yra įsitikinęs, kad klimato kaitos švelninimo priemonės gali daryti teigiamą poveikį pažangių augimu pagrįstam ekonomikos vystymuisi, ekologiškoms darbo vietoms, atsparumui,

socialinei sanglaudai ir gyvenimo kokybei, todėl reikia nustatyti atitinkamus sektorius ir klimato kaitos privalumus, galinčius suteikti ekonominio vystymosi galimybių;

7. mano, kad su klimatu susiję vietos viešieji pirkimai ir investicijos gali paskatinti teisingą, integracinę ir tvarų augimą. Kartu susiejus ekonomikos vystymąsi, socialinę sanglaudą ir aplinkos apsaugos finansavimą, galima paskatinti perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos;

8. mano, kad ES investicijos į pažangiąją vietos specializaciją gali padėti regionams ieškoti tokių novatoriškų sprendimų, kurie leistų išnaudoti vietos sąlygas ir galimybes mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikai vystyti;

9. yra įsitikinęs, kad investicijos į tvaryų Europos miestų ir regionų kūrimą gali sutvirtinti Europos įmonių poziciją besiplečiančioje pasaulio rinkoje;

10. mano, kad verslo sektorių reikia įtraukti į tvarios ekonomikos vystymą skatinant jo prekybos veiklą su socialinėmis ir aplinkos apsaugos problemomis susiejančią politiką bei strategijas ir padidinti šio sektoriaus atsakomybę už minėtos veiklos pasekmes ir poveikį;

II. REIKALINGI TOLESNI VEIKSMAI IR INVESTICIJOS

11. pabrėžia, kad klimatui nekenkiančioms priemonėms reikalingas didelis ilgalaikis finansavimas. Norint pereiti prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir klimato kaitos poveikiui atsparios ekonomikos, reikės atkreipti dėmesį į investicijas į energijos vartojimo efektyvumą, pastatus, atsinaujinančiuosius energijos išteklius, netaršų transportą ir kitus pažangių sistemų sprendimus dėl tausėnio išteklių naudojimo. Tiek ES miesto, tiek kaimo vietovėms reikalinga didesnė parama vietos ir regionų klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos veiksams; nurodo, kad komunikate ⁽¹⁾ apskaičiuota, jog, norėdama pereiti prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos, ES artimiausius keturis dešimtmečius kasmet turės vidutiniškai investuoti papildomus 270 mlrd. eurų arba 1,5 proc. savo BVP ir kad, sustiprinus su klimato kaita susijusias priemones iki 2020 m., gali būti sukurta 1,5 mln. papildomų darbo vietų;

12. ragina iš esmės sustiprinti Merų pakto iniciatyvą, kuriai reikia skirti tinkamų priemonių miestams ir regionams, rengiantiems klimato kaitos veiksmų planus, remti ir, bendradarbiaujant su tarptautiniais partneriais, pavyzdžiui, JAV merų konferencija, parengti bendrus anglies pėdsako standartus;

⁽¹⁾ 2011 m. kovo 8 d. COM(2011)112, Konkurencingos mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos sukūrimo iki 2050 m. planas.

13. dar kartą pabrėžia, kad paramos sistemos turėtų būti prieinamos visiems atsinaujinančiosios energijos gamintojams, nepriklausomai nuo jų dydžio, nes norint pasiekti ES „20–20–20“ tikslus, būtina išnaudoti vietos ir regionų decentralizuotų energijos sistemų potencialą;

14. pabrėžia, kad švelninant klimato kaitą vietos ir regionų lygmeniu iškyla aktuali pastatų energinio efektyvumo problema, nes pastatų sektorius (t. y. gyvenamieji ir komercinės paskirties pastatai) visoje ES suvartoja daugiausiai energijos ir išskiria daugiausiai CO₂. Jo suvartojama energija sudaro apie 40 proc. visos ES suvartojamos energijos;

15. pabrėžia būtinybę dėti daugiau pastangų tvarių transporto sistemų, žmonių transporto naudojimo įpročių keitimo ir ekologiškais degalais varomų transporto priemonių srityse, kad padidėtų efektyvumas, sumažėtų tarša ir pagerėtų oro kokybė. RK pabrėžia ekologiško viešojo keleivinio transporto svarbą aglomeracijose ir ragina investuoti daugiau struktūrinių fondų lėšų į ekologiškais degalais varomą viešąjį transportą ir dekarbonizaciją;

16. pažymi, kad svarbu skatinti vystyti ir tobulinti anglies dioksido absorbentus, kurie padeda mažinti anglies dioksido koncentraciją aplinkoje, ypač naudingiausių geologinių ir (arba) gamtos išteklių turinčiuose regionuose;

17. pabrėžia, kad ES turi laikytis tarptautinių su klimato kaita susijusių priemonių finansavimo įsipareigojimų; pritaria nuomonei, kad tarptautinės anglies dioksido rinkos lėšos turėtų būti vienas iš projektų besivystančiose šalyse finansavimo šaltinių;

18. mano, kad visuomenę būtina informuoti apie dabartinius netaisius išteklių naudojimo būdus;

19. mano, kad reikia užtikrinti geresnį mokslo ir politikos atstovų keitimąsi žiniomis, kad priimami sprendimai dažniau būtų grindžiami moksliniais duomenimis;

III. SU KLIMATU SUSIJUSIŲ VEIKSMŲ PRINCIPAI IR FINANSAVIMAS

20. mano, kad subsidiarumo ir partnerystės principai ir daugiapakopis valdymas yra pagrindinės sėkmingo struktūrinių fondų įgyvendinimo sąlygos, ir pabrėžia, kad visų pirma vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų dalyvauti rengiant partnerystės sutartis, dėl jų derantis ir jas įgyvendinant pagal ES fondų bendras strategines gaires. Tai turėtų būti svarbi ir išskirtinė galimybė Europos Sąjungai užtikrinti didesnę savo išlaidų skirtingose politikos srityse ir skirtingais valdymo lygmenimis nuoseklumą;

21. kartoja, kad nepitaria idėjai įkurti bendrą teminį klimato kaitos fondą, kuris, daugiausiai priklausydamas nuo šiuo metu iš struktūrinių fondų skiriamų lėšų, sutelktų visas ES finansines priemones, naudojamas sprendžiant klimato kaitos problemą. Iš tiesų dėl tokio lėšų „perkėlimo“ gali iškilti pavojus, kad

labai sumažės klimato kaitos problemai spręsti skiriamų lėšų, be to, gali kilti abejonių dėl su klimato kaita susijusių projektų įtraukimo į teritorines plėtros strategijas;

22. siūlo vietos ir regionų veiksmus klimato kaitos srityje laikyti papildančiais tarptautinę, Europos ir nacionalinę politiką ir kartu pasinaudoti su panašiomis grėsmėmis susiduriančių ir panašių galimybių turinčių regionų patirtimi ir bendradarbiavimu;

23. mano, kad reikėtų toliau vystyti daugiapakopio valdymo metodą, nes sėkmingai sušvelninti klimato kaitą ir prie jos prisitaikyti galima tik tuo atveju, jei sprendžiant šią problemą dalyvaus visų lygmenų valdžios institucijos. Todėl RK ragina Europos Komisiją ir valstybes nares taikyti subsidiarumo principą;

24. pabrėžia, kad visais lygmenimis ES labai svarbu vengti administracinių kliūčių. Šiuo tikslu reikia imtis koordinuotų vietos, regionų, nacionalinių valdžios institucijų ir Europos Komisijos veiksmų;

25. pabrėžia, kad, siekiant propaguoti inovacijas ir spartų perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir klimato kaitos poveikiui atsparios ekonomikos, reikėtų skatinti tam tikrame sektoriuje ar skirtinguose sektoriuose kurti regionų ir įmonių „energetikos ir klimato aljansus“. Aiškūs tokios viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės tikslas turėtų būti plėtoti ir taikyti mažo anglies dioksido kiekio technologijas, vystyti ir tobulinti anglies dioksido absorbentus ir vykdyti prisitaikymo prie klimato kaitos veiksmus. Šiuo tikslu turėtų būti skiriama konkreti struktūrinių fondų parama;

26. mano, kad priimant su investicijomis susijusius sprendimus reikalingas didesnis skaidrumas. Energijos naudojimo, gamybos ir išskiriamo CO₂ kiekio statistiniai duomenys, visų pirma, susiję su klimato fizinių parametrų pokyčiais, turėtų būti vieši; reikėtų stebėti su klimato kaita susijusias ES išlaidas, kad ES galėtų tiksliai nustatyti, kiek jos išlaidų yra susijusios su veiksmis klimato kaitos srityje;

IV. PRIORITETAU IR INTEGRACIJA

27. mano, kad klimato kaitos – ypač poveikio švelninimo ir prisitaikymo – ir energetikos politika turėtų būti tarp svarbiausių ES biudžeto prioritetų;

28. pabrėžia, kad ES biudžetas turėtų remti daugiapakopio valdymo principus ir kad visos ES priemonės turi būti grindžiamos horizontalia politika: turėtų būti derinamos kovos su klimato kaita ir prisitaikymo prie jos priemonės, aiškiai padalytos vietos, nacionalinių ir ES valdymo lygmenų ir skirtingų politikos sričių politinės ir finansinės funkcijos bei atsakomybė, kad būtų išvengta spragų, nenuoseklumo ir politikos priemonių dubliavimosi;

29. mano, kad svarbiausi dalykai norint pasiekti strategijos „Europa 2020“ tikslus yra ES teisėkūra ir ES išlaidoms taikomos sąlygos, atsižvelgiant į tai, kad su klimatu susijusias priemones reikėtų įtraukti į visus atitinkamus išlaidų skyrius, įskaitant struktūrinius fondus, žemės ūkio, kaimo plėtros, mokslinių tyrimų ir inovacijų bei išorės bendradarbiavimo fondus. „Įtraukti“ – reiškia iš naujo nustatyti esamos politikos prioritetus tvarumui skatinti pripažįstant, kad viena priemone galima ir reikėtų iš karto siekti skirtingų tikslų;

30. mano, kad veiksmingą ribotų biudžeto išteklių paskirstymą ir jų efektyvumą geriausiai būtų galima užtikrinti, jei veiksmai klimato kaitos srityje ir energijos vartojimo efektyvumas taptų transversaliu struktūrinių fondų, BŽŪP ir bendrųjų mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros programų (būsimos 8-osios bendrosios programos) prioritetu. Be to, būsima aplinkai ir su klimato kaita susijusiems veiksams skirta priemonė Life+ turėtų papildyti šį įtraukimą teikiant daugiau lėšų su klimato kaita susijusioms priemonėms ir išbandant naują požiūrį į pritaikymą prie klimato kaitos ir į jos poveikio švelninimą;

31. pritaria dešimties metų biudžeto laikotarpiui, nes jis galėtų padidinti finansavimo programavimo stabilumą ir nuspėjamumą ir paskatintų laikytis tikslingesnio požiūrio;

32. apgailestauja, kad nepaisant to, jog Komisija atkreipė dėmesį į vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį, į 2011–2020 m. energetikos strategiją neįtraukti konkretūs papildomi įsipareigojimai, susiję su vietos ir regionų investicijų į tvarią energetiką finansavimu;

V. PASIŪLYMAI DĖL FINANSAVIMO IŠ ĮVAIRIŲ ŠALTINIŲ

Sanglaudos politika ir struktūriniai fondai

33. siūlo mažiausiai vieną atskirą 2014–2020 m. struktūrinių fondų prioriteto eilutę konkrečiai skirti tvariam energijos naudojimui ir gamybai. Šiam tikslui reikia skirti visą deramą dėmesį ir apie jį garsiai kalbėti;

34. nurodo, kad tvaraus miesto koncepcija keičiasi pereinant prie vietinių energijos gamybos įrenginių, elektros energija varomų transporto priemonių, pažangiųjų tinklų naudojimo ir kitų geresnio išteklių naudojimo sistemų, ir ragina į sanglaudos politiką įtraukti specialų miestams skirtą skyrių, pagal kurį būtų teikiama pagalba tvarios energijos veiksmų planų kūrimui, centralizuoto šilumos tiekimo gerinimui ir plėtrai, bendrai šilumos ir elektros energijos gamybai, energijos gamybai ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimui, viešam apšvietimui, viešajam transportui ir netaršioms transporto rūšims, pastatų energiniam efektyvumui ir kt., ir sukurti pagalbos tarnybas vietos valdžios institucijoms, pavyzdžiui, vietos ir regionines energetikos agentūras;

35. primena Europos Komisijos ketinimą propaguoti vietos lygmens energetinius sprendimus ir toliau vystyti pažangių miestų (t. y. pažangios apskaitos ir pažangiųjų tinklų) iniciatyvą

investicijoms į švarią energiją ir efektyvų energijos vartojimą skatinti ir ragina Europos Komisiją šiuos gerus ketinimus įtraukti į 2014–2020 m. struktūrinių fondų programą;

36. prašo padidinti regioninės plėtros ir (arba) sanglaudos politikos finansavimą, skirtą gerinti namų ūkių energijos vartojimo efektyvumą, ne mažiau kaip 5 proc., t. y. bent 15 proc. Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) vidurkio Europos Sąjungoje;

37. pabrėžia, kad pagrindinė struktūrinių fondų funkcija yra pagalba gilinant žinias, diegiant daugiau novatoriškų sprendimų ir didinant visuomenės informuotumą apie problemas ir galimybes, susijusias su būtinybe spręsti klimato kaitos problemą, švelninti jos poveikį ir prie jos prisitaikyti;

38. mano, kad svarbu skatinti dalyvavimu grindžiamą požiūrį ir žinių platformas, kurios apimtų visus su klimato kaita susijusius sektorius ir padėtų nustatyti politikos lemiamus mokslinių tyrimų poreikius;

Moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra

39. ragina biudžeto valdymo instituciją užtikrinti tinkamą finansavimą ir daugiau lėšų skirti moksliniams tyrimams ir inovacijoms, susijusiems su klimato kaitos poveikiu, išmetamo anglies dioksido kiekio mažinimu ir pritaikymu prie klimato kaitos padarinių, visų pirma, energetikos srityje ir įgyvendinant Europos strateginį energetikos technologijų planą ne tik ES ir nacionaliniu, bet ir vietos bei regionų lygmeniu, įskaitant branduolinių ir modernių MVĮ propagavimą;

40. pabrėžia, kad į visas ES programas ir strategijas visiškai įtraukiant klimato kaitos klausimus ir susijusias priemones svarbu suderinti tvarias technologijas ir naujoms pažangioms technologijoms reikalingą inovacijų finansavimą;

41. pabrėžia, kad, siekiant pakeisti požiūrį, sustiprinti ekologišką ekonomikos augimą ir remti strategiją „Europa 2020“, svarbu skleisti pažangių sprendimus ir sėkmingiausias inovacijas kaip demonstracinius projektus;

Europos socialinis fondas

42. pabrėžia, kad Europos socialinis fondas (ESF) gali būti naudojamas tvariai esamų profesijų praktikai skatinti ir naujiems įgūdžiams ugdyti ekologiškesnių technologijų ir ekologiškesnių paslaugų srityje, nes ESF yra priemonė, padedanti darbuotojams ir įmonėms prisitaikyti prie naujų ekonomikos realių;

43. todėl kartoją, kad ESF tikslas turėtų būti vietos ir regionų lygmeniu stiprinti žmonių gebėjimus, kurie bus reikalingi ateityje kuriant mažai energijos suvartojančius miestus ir regionus, kuriuose bus galima įgyvendinti veiksmingas prisitaikymo prie klimato kaitos ir (arba) jos švelninimo priemones ir kurie skatins vietos ekonomiką;

Bendra žemės ūkio politika

44. pabrėžia, kad svarbu kompleksiskai remti miestų ir kaimų sąveiką ir plėtrą, pavyzdžiui, energijos vartojimo efektyvumo, ekologiško viešojo keleivinio transporto, aplinkos teikiamos naudos išsaugojimo, vandentvarkos, patrauklumo požiūriu;

45. mano, kad bendra žemės ūkio politika reikėtų atlyginti ūkininkams ir žemės valdytojams už viešąsias gėrybes, pavyzdžiui, atsinaujinančiosios energijos gamybą, vietovių, atliekančių svarbų anglies dioksido absorbeno vaidmenį, išsaugojimą, išskiriamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimą ir prisitaikymą prie klimato kaitos;

46. mano, kad reikėtų palikti daugiau laisvės taikyti daugiau BŽŪP reikalavimų arba didinti jos ekologiškumą (BŽŪP I ir II ramsčiai);

47. pabrėžia, kad Kaimo plėtros fondas (BŽŪP II ramstis) ir toliau išlieka labai svarbiu metodu, padedančiu ūkininkams diegti inovacijas ir remiančiu kaimo ekonomikos įvairinimą. Komitetas taip pat pabrėžia, kad reikėtų išplėsti jo dabartines funkcijas įtraukiant klimato kaitos švelninimą, prisitaikymą prie jos ir kitų svarbių su ištekliais susijusių klausimų, pavyzdžiui, vandentvarkos, biologinės įvairovės ir dirvožemio tvarkymo, sprendimą;

Nauji investicijų mechanizmai

48. kartoja, kad palankiai vertina nepanaudotų asignavimų, kurie skirti vietos ir regionų valdžios institucijoms tvarios energetikos projektams vykdyti, perskirstymą pagal Reglamento (EB) Nr. 663/2009 II skyrių, ir pabrėžia, kad šią naują Europos energijos vartojimo efektyvumo priemonę reikėtų laikyti svarbiu ir sektinu precedentu;

49. kartoja, kad atgaivinimo planus ir investicijas į energijos vartojimo efektyvumą ir atsinaujinančiąją energiją dabartinės krizės sąlygomis sieja glaudus ryšys;

50. atkreipia dėmesį į tai, kad mažo anglies dioksido kiekio technologijų ir klimato kaitos poveikiui atsparios ekonomikos vystymas vietos ir regionų lygmeniu pagerins bendrą Europos ekologiškos ekonomikos konkurencingumą, todėl turėtų būti galimybė jį bendrai finansuoti projektų obligacijomis, kurias turėtų išleisti EIB;

51. pritaria veiksmingesniems finansavimo mechanizmom, kurie galėtų skatinti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę. Šioje srityje finansavimą turėtų sudaryti, pavyzdžiui, paskolos mažomis palūkanomis arba be palūkanų, banko garantijos, atnaujinamieji fondai ir kitos modernios finansų inžinerijos priemonės, kurios pagal papildomumo principą turėtų būti naudojamos su vietos ir regionų lygmeniu teikiamu finansavimu iš struktūrinių fondų;

52. pritaria idėjai, kad reikėtų sudaryti naujo finansavimo galimybes mažiausiai vieną trečdalį pajamų, gaunamų iš prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemos, skiriant vietos ir regionų lygmeniui. Tiksli pelno paskirstymo sistema turėtų būti nustatyta kiekvienos valstybės narės nacionalinėse klimato strategijose, kad būtų tinkamai atsižvelgta į labai skirtingą valstybių narių atsakomybės už klimato apsaugą pasidalijimą; pritaria tam, kad būtų vis plačiau renkamas anglies dioksido mokestis visoje Europoje ir tokiu būdu remiantis pirmiau minėtu pagrindu vietos ir regionų lygmuo gautų naują finansavimo šaltinį; kadangi šiuo metu miestai ir regionai turi per mažai galimybių naudotis esamomis anglies dioksido rinkomis, labai pritaria OECD raginimui, kad vietos ir regionų valdžios institucijos kurtų savo išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo projektus, finansuojamus per prekybos taršos leidimais sistemą.

2011 m. birželio 30 d., Briuselis

Regionų komiteto
pirmininkė
Mercedes BRESSO

Regionų komiteto nuomonė – Istorinių kalbinių mažumų apsauga ir puoselėjimas įgyvendinant Lisabonos sutartį

(2011/C 259/06)

REGIONŲ KOMITETAS

- pabrėžia mažumų kalbų ir kalbų įvairovės teigiamą poveikį Europoje tiek socialiniu ir kultūros požiūriu apskritai, tiek žmonėms ir visų pirma bendruomenėms, kurioms jie priklauso, kuris, pabrėžiant kiekvienos kultūros paveldo vertę, sudaro galimybę skatinti kūrybiškumą ir naujoves, o tai naudinga ir ekonomikos vystymuisi;
- pabrėžia vis geresnį tokio pobūdžio klausimų suvokimą Europoje, ką taip pat rodo ES teisės raida, visų pirma Lisabonos sutartis, kuria įtvirtinama pagarba kultūrų ir kalbų įvairovei, kaip svarbiai Europos kultūros paveldo apsaugos ir turtinimo priemonei, ir Pagrindinių teisių chartija, kuria draudžiama bet kokia diskriminacijos forma dėl kalbos arba priklausymo nacionalinei mažumai;
- atkreipia dėmesį į Regionų komiteto kaip asamblėjos, kur gali būti kaupiama ir skleidžiama mažumų kalbų, o platesne prasme – kiekvienos kalbinės mažumos kultūros, atspindinčios Europos kultūrų įvairovę, apsaugos ir propagavimo geriausia praktika, naudinga visoms istorinėms kalbinėms mažumoms, pagrindinį vaidmenį;
- galiausiai nori, kad Komisija ir Taryba geriau suvoktų, jog būtina speciali kalbinių mažumų politika, kuri būtų deramai finansuojama ir turėtų tvirtesnę teisinę pagrindą.

Pranešėjas Luciano CAVERI (IT/LDAE), Aostos slėnio autonominio regiono regioninės tarybos narys

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

Bendrosios pastabos

1. visų pirma primena, kad Europos Sąjungoje gausu istorinių, kalbinių ir nacionalinių mažumų (jas taip pat galima vadinti vietinėmis arba tradicinėmis mažumomis), kurios kalba kita nei valstybės, kuriai jos priklauso, kalba;

2. pabrėžia, kad, remiantis subsidiarumo principu, visose Europos Sąjungos šalyse vietos ir regionų demokratijos lygmeniui tenka vis svarbesnis vaidmuo puoselėjant ir skatinant šią kultūrų ir kalbų įvairovę, pavyzdžiui, įvairaus pobūdžio ir lygio švietimo srityje, kultūroje ir žiniasklaidoje, taip pat regionų vystymo srityje;

3. pabrėžia mažumų kalbų ir kalbų įvairovės teigiamą poveikį Europoje tiek socialiniu ir kultūros požiūriu apskritai, tiek žmonėms ir visų pirma bendruomenėms, kurioms jie priklauso, kuris, pabrėžiant kiekvienos kultūros paveldo vertę, sudaro galimybę skatinti kūrybiškumą ir naujoves, o tai naudinga ir ekonomikos vystymuisi;

4. atkreipia dėmesį į tai, kad per pastaruosius dešimtmečius buvo laipsniškai tobulinamos mažumų kalbų teisinės apsaugos ir puoselėjimo priemonės, kurias užtikrina tarptautinė teisė, pavyzdžiui, 1992 m. JT tautinėms arba etninėms, religinėms arba kalbinėms mažumoms priklausančių asmenų teisių deklaracija ir daugybė UNESCO per visą jos gyvavimo laikotarpį priimtų deklaracijų, konvencijų ir rekomendacijų, iš kurių naujausia – 2005 m. Konvencija dėl kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo;

5. ypač palankiai vertina svarbų Europos Tarybos vaidmenį įgyvendinant kalbų politiką, visų pirma 1992 m. jos paskelbtą ypatingos svarbos Europos regioninių ir mažumų kalbų chartiją ir 1995 m. Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvenciją;

6. be to, atkreipia dėmesį į neseniai, 2010 m. kovo 18 d., Europos Tarybos vietos ir regionų valdžios institucijų kongreso priimtą rezoliuciją (301/2010) dėl *mažumų kalbų indėlio į regionų vystymąsi*, kuri sudaro pagrindą teigiamam šių kalbų poveikiui regionų vystymuisi;

7. pabrėžia vis geresnį tokio pobūdžio klausimų suvokimą Europoje, ką taip pat rodo ES teisės raida, visų pirma Lisabonos sutartis, kuria įtvirtinama pagarba kultūrų ir kalbų įvairovei, kaip svarbiai Europos kultūros paveldo apsaugos ir turtinimo priemei, ir Pagrindinių teisių chartija, kuria draudžiama bet kokia diskriminacijos forma dėl kalbos arba priklausymo nacionalinei mažumai;

8. pažymi, kad kol šiuo teisiniu pagrindu dar nebuvo sustiprinta apsaugos sistema, įvairios ES institucijos pripažino, kad tuometinėse Sutartyse (*acquis communautaire*) jau buvo įtvirtinti tam tikri pirmiau minėtos apsaugos aspektai. Tai įrodyta vykstant plėtrai, kai be Kopenhagos principų buvo taip pat reikalaujama, remiantis Europos Teisingumo Teismo šių klausimų aiškinimu, vykdyti ir aktyvią kalbinių mažumų apsaugos politiką;

9. vis dėlto pabrėžia, kad, nors teisės aktų pakeitimais numatyta didesnė apsauga, žinoma, deramai atsižvelgus į kiekvienos valstybės narės konstitucinius principus, vis dar nėra teisinio pagrindo, kuriuo remdamasi Komisija galėtų numatyti atskiras istorinėms kalbinėms mažumoms skirtas biudžeto eilutes;

10. atkreipia dėmesį į įvairių institucijų, įskaitant Regionų Komitetą, pastaruoju metu dedamas pastangas saugoti daugia-kalbystę politinėje ir administracinėje veikloje, įskaitant laipsnišką mažumų kalbų vartojimo įvedimą, kaip rodo, pavyzdžiui su Ispanija ir Jungtine Karalyste pasirašyti susitarimai;

11. palankiai vertina Komisijos bendradarbiavimą su įvairiomis kalbines mažumas remiančiomis organizacijomis visoje Sąjungoje, ir atkreipia dėmesį į svarbų Kalbų įvairovės skatinimo tinklo (NPLD) darbą, atliktą kartu su Rečiau vartojamų kalbų Europos biuru (EBLUL) dar prieš šio biuro veiklos nutraukimą ir *Mercator* tinklu, kurie jau senai nagrinėja įvairių mažumų kalbų ir kultūrų poveikį;

12. pripažįsta, kad pagal daugelį Europos programų (pavyzdžiui, MEDIA, Kultūros programą, MVĮ remti skirtas iniciatyvas, struktūrinius fondus, naujų technologijų plėtojimo programas) jau buvo finansuojamos priemonės mažumų kalboms skatinti kartais atsižvelgiant į plataus geografinio masto politiką, pavyzdžiui, Dunojaus regiono strategiją arba Alpių konvenciją (pagal ją buvo vykdoma Alpių erdvės programa).

13. atkreipia dėmesį į neigiamą aspektą: 2008 m. Europos Parlamento atliktas tyrimas parodė, kad Sąjungoje didėjant kalbų skaičiui kalbų įvairovės finansavimas sumažėjo, palyginti su didėjančiu Bendrijos kalbų skaičiumi.

Būtinai veiksmai

14. atkreipia dėmesį į Regionų Komiteto, kaip asamblėjos, kur gali būti kaupiama ir skleidžiama mažumų kalbų, o platesne prasme – kiekvienos kalbinės mažumos kultūros, atspindinčios Europos kultūrų įvairovę, apsaugos ir propagavimo geriausia praktika, naudinga visoms istorinėms kalbinėms mažumoms, pagrindinį vaidmenį;

15. prašo Europos Komisijos ir toliau skatinti kalbų įvairovę ir įvairiomis aplinkybėmis remti kalbų mokymą, visų pirma mažumų ir regionų kalbų;

16. ragina Europos Sąjungos institucijas skatinti vartoti šias kalbas ES institucijoms palaikant tiesioginius ryšius su piliečiais, visų pirma ES tinklalapiuose ir skelbiant informaciją internete, ir taip parodyti Sąjungos ir jos istorinių kalbinių mažumų artumą;

17. taip pat skatina vietos ir regionų demokratines institucijas per informavimo kampanijas supažindinti vietos bendruomenę ir visą Europą su kalbinių mažumų teisėmis ir su jos pačios kultūros turtais bei įvairove;

18. ragina Komisiją remti Europos vietos ir regionų institucijas mokymo plėtojimo srityje aprūpinant jas įvairia medžiaga ir priemonėmis, pavyzdžiui, rengti pedagogų mokymą pagal kiekvienos kalbinės bendruomenės poreikius;

19. rekomenduoja mažumų arba regioninių kalbų klausimą įtraukti į Sąjungos politiką, programas ir įvairias sritis apimančius prioritetus – visų pirma susijusius su audiovizualinio sektoriaus, visų lygių švietimo, kultūros ir kalbų mokymo politika – taip pat į teritorinio bendradarbiavimo, regionų vystymosi, turizmo, jaunimo mainų politiką;

20. siūlo Komisijai, taigi ir Tarybai, kitu programavimo laikotarpiu numatyti, kad kitoje mokslinių tyrimų bendrojoje programoje, kultūros programoje, MEDIA, taip pat ir kitose kultūros, švietimo ir mokymo srities programose, visų pirma mokymosi visą gyvenimą veiksmų programoje, būtų skiriama pakankamai dėmesio mažumų ir regioninėms kalboms ir kad tokios nuostatos būtų laikomasi ir visose kitose srityse, pavyzdžiui, struktūrinių fondų, Skaitmeninės darbotvarkės, padedančiose asmenims ir bendruomenėms pasiekti savo geriausių rezultatų;

21. atkreipia Komisijos dėmesį į poreikį turėti bendrą, reguliariai atnaujinamą sistemą (visų pirma persvarstyti „Euromosaic“ tyrimus), kurioje būtų numatytos įvairios istorinėms kalbinėms mažumoms skirtos priemonės ir kreipiamas dėmesys į galimybes bendrauti ir vieniems kitus pažinti siekiant stiprinti kultūrų sanglaudą bendrame Europos integracijos projekte, kurį įgyvendinant taip pat reikėtų įvertinti svarbų regioninių ir mažumų kalbų indėlį į „Europos dėlionę“;

22. galiausiai nori, kad Komisija ir Taryba geriau suvoktų, jog būtina speciali kalbinių mažumų politika, kuri būtų deramai finansuojama ir turėtų tvirtesnę teisinį pagrindą;

23. rekomenduoja valstybėms narėms, atliekančioms pagrindinį vaidmenį vykdant kalbų politiką, būti atidžioms jų teritorijoje esančiai kalbų įvairovei ir siekti pabrėžti istorinių kalbinių mažumų vertę suvokiant, kad kultūros paveldo pripažinimas ir visos kitos vertybės, su kuriomis jis susijęs (istorija, kalba ir kultūros paveldas) gali padėti užtikrinti taikų sambūvį ir praturtinti Europos identitetą.

2011 m. birželio 30 d., Briuselis

*Regionų komiteto
pirmininkė*

Mercedes BRESSO

Regionų komiteto nuomonė – Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkė

(2011/C 259/07)

REGIONŲ KOMITETAS

- primygtinai ragina visas valstybes nares nustatyti kiekybinius nacionalinius tikslus visiems strategijos „Europa 2020“ pagrindiniams tikslams, visų pirma tiesiogiai susijusiems su Naujų įgūdžių ir naujų darbo vietų kūrimo darbotvarkė, siekiant užtikrinti didesnę atsakomybę už nacionalinių reformų programų įgyvendinimą, parodyti politinius siekius įgyvendinant pasirinktą politiką ir sudaryti galimybę atlikti skaidrų politikos veiksmingumo vertinimą;
- pasisako už tokią įgūdžių ir darbo vietų koncepciją, kuri: a) leistų vietos ir (arba) regionų lygmens partnerius rengti intervencines priemones ir skirti išteklius atsižvelgiant į vietos ir regionų darbdavių poreikius ir didžiausią dėmesį skirti nustatytoms tikslinėms darbo jėgos grupėms; b) sukurti sistemą, leidžiančią sujungti paslaugas jų teikimo vietoje, ir rasti konkrečias vietas ir regionų problemas atitinkančius sprendimus;
- primena teritorinei sanglaudai skirtą 174 straipsnį (SESV) ir pabrėžia, kad būtina visapusiškai atsižvelgti į regionų diferenciaciją, kadangi Europos Sąjungoje valstybių padėtis labai nevienoda, ir iš esmės skiriasi iššūkiai, išskylantys regionams įgyvendinant strategijos „Europa 2020“ tikslus. Šios sudėtingos aplinkybės aiškiai išdėstytos Penktojoje ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos ataskaitoje (žr. 3–4 punktus 6 psl.);
- prašo geriau pagalvoti apie su krize susijusių darbo rinkos priemonių laipsnišką taikymo nutraukimą ir kaip tai atsilies pasitikėjimui rinka, viešiesiems finansams, pažeidžiamų darbuotojų išdarbinimo perspektyvoms ir bendram ilgalaikės bedarbystės lygiui; Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkės sėkmė arba nesėkmė priklausys nuo priemonių, skirtų darbo rinkai remti ekonomikos krizės sąlygomis, efektyvumo ir poveikio ilgalaikiškumo. Tačiau būtina vadovautis tuo, kad krizei skirtos darbo rinkos politikos priemonės greitai bus nustotos taikyti.

Pranešėjas	Henk KOOL (NL / ESP), Hagos miesto vykdomosios tarybos narys
Pamatinis dokumentas	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkė. Europos indėlis siekiant visuotinio užimtumo“
	COM(2010) 682 galutinis

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

1. palankiai vertina „Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkę“, kuri yra viena iš septynių strategijos „Europa 2020“ pavyzdinių iniciatyvų pažangiam, tvariam ir integraciam augimui užtikrinti; pripažįsta, kad ją papildo kitos pavyzdinės iniciatyvos ir pabrėžia, kad šią darbotvarkę pavyks įgyvendinti tik tada, jei bus laikomasi nuoseklaus, daugiapakopio ir kompleksinio požiūrio į jos įgyvendinimą;

2. primygtinai ragina visas valstybes nares nustatyti kiekybinius nacionalinius tikslus visiems strategijos „Europa 2020“ pagrindiniams tikslams, visų pirma tiesiogiai susijusiems su Naujų įgūdžių ir naujų darbo vietų kūrimo darbotvarkė, siekiant užtikrinti didesnę atsakomybę už nacionalinių reformų programų įgyvendinimą, parodyti politinius siekius įgyvendinant pasirinktą politiką ir sudaryti galimybę atlikti skaidrų politikos veiksmingumo vertinimą;

3. palankiai vertina tai, kad pavyzdinėje iniciatyvoje Komisija daro kai kurias nuorodas į regioninius aspektus, tačiau mano, jog turėtų būti teikiama didesnė svarba vietos ir regionų valdžios institucijų, kaip darbdavių, paslaugų teikėjų ir reguliavimo institucijų, vaidmeniui skatinant augimą ir sanglaudą bei koordinuojant savo atitinkamuose regionuose strateginę švietimo įstaigų, verslo agentūrų ir įmonių partnerystę;

4. pasisako už tokią įgūdžių ir darbo vietų koncepciją, kuri: a) leistų vietos ir (arba) regionų lygmens partnerius rengti interencines priemones ir skirti išteklius atsižvelgiant į vietos ir regionų darbdavių poreikius ir didžiausią dėmesį skirti nustatytoms tikslinėms darbo jėgos grupėms; b) sukurti sistemą, leidžiančią sujungti paslaugas jų teikimo vietoje, ir rasti konkrečias vietos ir regionų problemas atitinkančius sprendimus;

5. be to, laikosi nuomonės, kad pavyzdinėje iniciatyvoje pateikta nemažai veiksmų pasiūlymų, kuriems būtų naudingas aiškesnis vietos ir regionų aspektas, ir ragina Europos institucijas ir valstybes nares paremti veiksmus vietos įgūdžių strategijų, subnacionalinio „ES gebėjimų panoramos“ aspekto; vietos priemonių, skirtų integruoti į darbo rinką tuos, kuriems itin sunku įsidarbinti, pavyzdžiui, imigrantams; vietos veiksmų, susijusių su mokyklos nebaigimu, suaugusiųjų raštingumu ir mokėjimu skaičiuoti bei mokymosi visą gyvenimą strategija, palankių sąlygų

darbo vietoms kurti sudarymo, vietos ir regionų lygmens socialinio dialogo dėl darbo ir užimtumo politikos, regionų kompetencijos centrų ateities darbo vietoms srityse ir veiksmus dėl būsimos darbuotojų pasiūlos užtikrinimo pagrindiniuose sektoriuose, pavyzdžiui, sveikatos;

6. primena teritorinei sanglaudai skirtą 174 straipsnį (SESV) ir pabrėžia, kad būtina visapusiškai atsižvelgti į regionų diferenciaciją, kadangi Europos Sąjungoje valstybių padėtis labai nevienoda, ir iš esmės skiriasi iššūkiai, išskylantys regionams įgyvendinant strategijos „Europa 2020“ tikslus. Šios sudėtingos aplinkybės aiškiai išdėstytos Penktojoje ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos ataskaitoje ⁽¹⁾, visų pirma:

- mažiau negu viename iš trijų regionų pavyko pasiekti 75 proc. užimtumo lygį, o beveik viename iš penkių regionų užimtumo lygis tesiekia 65 proc. ar dar mažiau;
- daugiau kaip 20 proc. regionų 40 proc. gyventojų turi nedidelį išsilavinimo lygį;
- mažiau negu viename iš šešių regionų pasiektas aukštojo išsilavinimo lygio tikslas;
- mokymosi visą gyvenimą srityje regionų skirtumai labai dideli: daugiau kaip 22 proc. regionų dalyvauja 5 proc. ar mažiau gyventojų;
- gyventojai greitai senėja, ir išlaikomo amžiaus žmonių santykis kinta.

7. pažymi galimas politikos, kuria siekiama geresnių rodiklių visoje ES, ir nacionalinių tikslų, menkai atsižvelgiančių arba visiškai neatsižvelgiančių į teritorinius aspektus, neigiamas pasekmes kai kuriems regionams, ir ragina Europos Komisiją ir valstybes nares pagalvoti apie tokio požiūrio padarinius, ypač regionams, turintiems rimtų struktūrinių trūkumų.

8. atkreipia dėmesį į didelį besimokančiųjų skaičiaus skirtumą mokymosi visą gyvenimą ir tęstinio mokymosi programose regionų lygiu visoje Europos Sąjungoje ir mano, kad nepaisant

⁽¹⁾ COM(2010) 642 (2010 11 9)

per daugelį metų užsibrėžtų su tuo susijusių tikslų, iš esmės nepavyko užtikrinti, kad mažiau išsivysčiusios valstybės narės ir regionai pasiektų ES vidurkį;

9. apgailestauja, kad teikiant pavyzdinę iniciatyvą dėl naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo nebuvo pateiktas siūlomų priemonių poveikio biudžetui įvertinimas;

10. prašo geriau pagalvoti apie su krize susijusių darbo rinkos priemonių laipsnišką taikymo nutraukimą ir kaip tai atsilieps pasitikėjimui rinka, viešiesiems finansams, pažeidžiamų darbuotojų išsidarbinimo perspektyvoms ir bendram ilgalaikės darbystės lygiui; Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkės sėkmė arba nesėkmė priklausys nuo priemonių, skirtų darbo rinkai remti ekonomikos krizės sąlygomis, efektyvumo ir poveikio ilgalaikiškumo. Tačiau būtina vadovautis tuo, kad krizei skirtos darbo rinkos politikos priemonės greitai bus nustotos taikyti;

11. ragina ES ir valstybių narių lygiu sukurti mechanizmus koordinuoti pastangas, kuriomis siekiama įgyvendinti Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkę ir kitas pavyzdines iniciatyvas, visų pirma iniciatyvas „Judus jaunimas“ ir „Kovos su skurdu planas“;

Naujos paskatos siekti darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyros

12. palankiai vertina tai, kad Europos Komisija pripažino, jog esant aukštam struktūrinio nedarbo lygiui vien tik darbo jėgos pasiūlos priemonių nepakanka nedarbo problemoms spręsti, ir jas turi papildyti darbo paklausą skatinančios priemonės, tačiau šios politikos priemonių taikymas turėtų būti geriau suderintas.

13. pripažįsta, kad reikia stiprinti nacionalines darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyros priemones ir pritaikyti jas prie naujų socialinių ir ekonominių aplinkybių ir palankiai vertina darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyros gairių įtraukimą į Tarybos darbą; primena Komisijai, kad kai yra svarstomi pakeitimai, kurie gali turėti poveikio darbo rinkai, visada turėtų būti įtraukti socialiniai partneriai; ragina Komisiją išsamiau išdėstyti siūlomų pakeitimų dėl neterminuotų darbo sutarčių pasekmes darbo vietos saugumui, esamoms darbo teisėms, darbo laikui ir darbo organizavimo būdams;

14. primena, kad Europos Sąjunga iki šiol buvo ES direktyvomis padarytų pažangių nacionalinės darbo teisės sistemų pakeitimų katalizatorė ir pabrėžia, kad svarbu ir toliau taikyti

šiuos standartus; vis dėlto, mano, kad reikia dėti nuolatinės pastangas ir skatinti struktūrinius pokyčius siekiant didesnio socialinio stabilumo;

15. remia Europos Komisijos pabrėžtą nuostatą, kad MVI atlieka esminį vaidmenį darbo vietų kūrimo ir ekonominio konkurencingumo srityse, ir primena savo nuomonėje dėl Europos smulkiojo verslo akto ⁽²⁾ išdėstytas rekomendacijas, ypač susijusias su galimybėmis gauti finansavimą ir principo „pradėk nuo mažo“ taikymu;

16. primena apie netolygų pažangos tempą ir skirtingą kai kurių ES užimtumo direktyvų aiškinimą valstybėse narėse jas perkeltiant į nacionalinę teisę ir tai, kad dėl šios priežasties nesukurta viena bendra ES darbo rinka; kartu pažymi, kad Komisijos teisė reikalauti valstybių narių ataskaitų apie ES teisės aktų perkėlimą į nacionalinę teisę garantuoja, kad nacionaliniai nukrypimai nebūtų pernelyg dideli. Siekiant susidaryti vaizdą apie šiuos skirtumus, siūloma atlikti lyginamąją kai kurių direktyvų įgyvendinimo valstybėse narėse analizę;

Suteikti žmonėms įsidarbinti reikalingų įgūdžių

17. teigiamai vertina Europos Komisijos pateiktą pagrindinių Europos Sąjungos darbo rinkai iškilusių iššūkių glaustą įvertinimą; pritaria, kad trūksta tinkamų įgūdžių būsimiems darbo rinkos poreikiams, kad mokymo galimybių atitinkamam tam tikrų įgūdžių lygiui pasiekti pasiūla ir paklausa yra nepakankama ir kad reikia gerinti darbuotojų imigrantų kvalifikacijos ir patirties derinimą ir valdymą;

18. tačiau perspėja, kad pastaruoju metu Europos Komisija per siaurai aiškina įgūdžių problemą ir, atrodo, nepakankamai įvertina iššūkius, kuriuos kelia kintančios ekonomikos sektorių sudėties valdymas ir šio reiškinio įtaka amžiui, lyčiai ir žmonėms su negalia; taip pat ankstesnės patirties pripažinimas, įgūdžių, susijusių su augančiais pagrindinių profesijų sektoriais, pavyzdžiui, antrinės sveikatos priežiūros, formalizavimas; didėjančios vyresnio amžiaus dirbančiųjų dalies ir su tuo susijusio nuolatinio jų kvalifikacijos kėlimo klausimų pripažinimas; trečiųjų šalių piliečių nedarbo lygio, du kartus viršijančio atskirų valstybių narių piliečių nedarbo lygį, valdymas; specialių priemonių, kurios padėtų mažinti augantį jaunuolių, kurie nei dirba, nei mokosi, skaičių, būtinumo pripažinimas;

19. mano, kad Europos Komisija turėtų akcentuoti būtinybę labiau lokalizuoti paslaugų teikimą ir strateginį darbo rinkos profiliavimo, prognozavimo ir pramonės politikos formavimo planavimą ir geriau pritaikyti ir planuoti tiesiogines intervencines priemones vietinių darbdavių, socialinių partnerių ir užimtumo tarnybų atžvilgiu paramos įmonėms teikimo ir iniciatyvių ankstyvo darbuotojų mokymo poreikių nustatymo mechanizmų įmonėse, kurioms gresia uždarymas, srityse.

⁽²⁾ CdR 246/2008 fin.

20. remia ES įgūdžių panoramos koncepciją, kad ieškantiems darbo darbuotojams, įmonėms ir (arba) viešosioms institucijoms būtų užtikrintas didesnis skaidrumas, tačiau mano, kad reikalinga labiau lokalizuota šios priemonės forma, kuri leistų papildyti nacionaliniu mastu kaupiamą informaciją, ypač tose valstybėse narėse, kur administravimo sistema yra itin centralizuota. Tiksliausią ir naujausią informaciją apie regiono darbo rinką galima rasti būtent subnacionalinio lygmens šaltiniuose, o regioninės valdžios institucijos gali vaidinti svarbų vaidmenį nustatant įgūdžių ir įgūdžių panaudojimo darbo vietoje neatitikimą, vykdant atitinkamas perkvalifikavimo ir profesinio mokymo programas ir skatinant investuoti į vietinius poreikius atitinkančias sritis;

21. pritaria verslo ir universitetų ryšių stiprinimui ir stažuotių, už kurias būtų teikiami studijų kreditai, įtraukimui į visas studijų programas siekiant stiprinti absolventų profesinius, verslo ir socialinius emocinius gebėjimus ir gerinti jų įsidarbinimo galimybes šiuolaikiškoje darbo rinkoje;

22. mano, kad skaitmeninis raštingumas ir kompetencija turėtų būti pagrindinis būsimų gebėjimų numatymo ir nustatymo elementas ir, kad investuojant į IRT infrastruktūras reikia įgyvendinti atitinkamas priemones skirtas gerinti darbuotojų skaitmeninę kompetenciją, ypač menkai kvalifikuotų darbuotojų, pažeidžiamų grupių ir bedarbių;

23. atsižvelgdamas į tai, kad 2011 m yra Europos savanoriškos veiklos metai, rekomenduoja Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkėje įvertinti savanoriškos veiklos reikšmę plečiant asmens gebėjimų įvairovę; be to, ragina dabartines savanoriško darbo įgūdžių, žinių ir patirties pripažinimo sertifikavimo sistemas susieti su *Europass CV* schema, taip siekiant visoje ES palengvinti savanoriško darbo patirties pripažinimą ir padidinti įsidarbinimo galimybes;

24. mano, kad daugelio vietos ir regionų valdžios institucijų jau teikiamos kuravimo, konsultavimo, skatinamosios ir pagalbos įmonėms, ypač MVL, paslaugos turėtų būti aiškiai pripažįstamos, taip pat turėtų būti akcentuojamas ir papildomai remiamas jų vaidmuo bendrai investuojant ir padedant pramonei ir akademinėi bendruomenei užmegzti ryšius.

ES darbotvarkė darbo jėgos judumui skatinti

25. pažymi, kad darbo rinkos judumas ES viduje sudaro tik 15 proc. ir kad iš trečiųjų šalių atvyksta dvigubai daugiau darbingo amžiaus migrantų negu iš valstybių narių. Mano, kad reikia sutikti, jog naudinga nustatyti ES jau gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams būdingus įgūdžius, kaip siūlo Europos

Komisija, ir pabrėžia, kad reikėtų labiau akcentuoti socialinės ir ekonominės integracijos klausimus ir įtraukti nacionalines, regionų ir vietos valdžios institucijas. Tačiau atliekant tokių duomenų rinkimą reikia labai atsargiai elgtis ir užtikrinti asmens neliečiamybę;

26. pripažįsta, kad Europos Komisija remia darbo jėgos judumą, kaip tarpregioninės rinkos pusiausvyros atkūrimo priemonę, tačiau pažymi, kad tai turi poveikio teritorinės sanglaudos principui; ragina daugiau dėmesio skirti „protų nutekėjimo“ padariniams ir skirtingam darbo jėgos judumo poveikiui „kilmės“ regionui ir „priimančiajam“ regionui, nes tokios politikos įgyvendinimas gali sudaryti tokią padėtį, kai geresni trumpalaikiai bendro užimtumo rezultatai visoje ES ilgainiui daugiau kainuos kai kuriems atokesniems regionams. Galiausiai ragina surengti valstybių narių diskusijas apie savo ir savo regionų patirtį migracijos srityje ir jos poveikį atskirų regionų ilgalaikio augimo potencialui.

Gerinti darbo kokybę ir darbo sąlygas

27. palankiai vertina pasiūlymą atlikti plataus masto dabartinio teisyne, reglamentuojančio darbo ir darbo sąlygų kokybę, įvertinimą, tačiau ragina Europos Komisiją įtraukti į savo svarstymus ir ligi šiol nevienodą ES direktyvų įgyvendinimą valstybėse narėse;

28. akcentuoja kai kurių ES valstybių narių vietos ir regionų valdžios institucijų dabartiniu metu įgyvendinamas svarbias biudžeto racionalizavimo ir suvaržymo programas ir atkreipia dėmesį į galimos valdžios ir valdymo institucijų sunkumus tuo pačiu metu įgyvendinti ir pažangią darbuotojų sąlygoms skirtą programą. Siekdamas išlaikyti svarbiausių savo paslaugų lygį su mažesniais finansiniais ir žmoniškais ištekliais, vietos ir regionų valdžios institucijos gali susidurti su nerimą keliančiais sunkumais laikytis Darbo laiko direktyvos nuostatų. Greičiausiai, norint pasiekti paslaugų apimties tikslus, nepakaks vien tik didinti našumą, ir mažesniai darbuotojų skaičiui neišvengiamai teks dirbti ilgesnes darbo valandas. Suvokus, kiek realiai galima padidinti darbo našumą, tikriausiai iškilis mažesnių darbo jėgos išteklių ir galimos paslaugų teikimo apimties alternatyva. Privalu padėti vietos ir regionų valdžios institucijoms rodyti pavyzdį, kaip reikia laikytis darbo jėgos užimtumo taisyklių, ir todėl reikia raginti jas prisiimti realistiškus paslaugų teikimo tikslus.

29. pripažįsta, kad šių apsaugos teisės aktų įgyvendinimo kontrolė ir toliau priklauso valstybių narių kompetencijai, tačiau siūlo sukurti ES informacijos lyginimo ir sklaidos priemonę, ypač sveikatos ir saugos taisyklių srityje – „Sveikatos ir saugos kontrolė“, kad būtų galima keistis informacija apie įgyvendinimo nukrypimus valstybėse narėse.

30. konstatuoja, kad Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkėje nurodomas dirbančiųjų skurdas, deja, nepateikiama konkrečių pasiūlymų, susijusių su kokybiškais darbo vietomis, tvariu užimtumu ir tinkamomis pajamomis, kad būtų galima tiesiogiai nagrinėti šią nuolatinę problemą;

Remti darbo vietų kūrimą

31. pritaria nuomonei, kad MVĮ taps būsimo užimtumo lygio augimo varikliu ir kad bus būtinas intensyvesnis verslas visoje ES ekonomikoje, kadangi auga darbingo amžiaus žmonių skaičius ir kadangi būtina sumažinti priklausomybę nuo tiesioginių užsienio investicijų tam tikruose regionuose, tačiau reikalauja platesnio požiūrio į verslumo ugdymą ir prisitaikymą prie pakitusių ekonomikos sektorių. Verslumui reikėtų skirti didesnę dėmesį švietimo sistemose, tačiau verslo mokymas turėtų skverbtis ir į vyresnių tiek privataus, tiek viešojo sektoriaus darbuotojų mokymą ir perkvalifikavimą kad naujovės esamose darbo vietose būtų diegiamos intensyviau.

32. džiaugiasi, kad akcentuojamas „pradėk nuo mažo“ principas, kuris turėtų būti taikomas visose pavyzdinių iniciatyvų srityse; be to, pabrėžia, kad siekiant užtikrinti ilgalaikį visų įmonių tvarumą, reikėtų teikti paramą ne tik pradedantiems verslų, naujoms MVĮ ir pažangiųjų technologijų sektoriaus įmonėms, bet ir veiklą plečiančioms bei restruktūrizuojančioms įmonėms;

33. sutinka, kad būtinos pastangos, norint, kad neoficialios darbo vietos taptų oficialiomis ir pažymi, jog tam bus būtinas tam tikros namų ūkio ir priežiūros veiklos reguliavimas; ragina Komisiją išsamiau išdėstyti, kokios tai bus paskatos, kad kuo greičiau būtų galima pasiekti pažangos;

34. laikosi nuomonės, kad viešosios valdžios institucijos, rengdamos viešųjų pirkimų konkursus, taip pat gali padėti įdarbinti ilgalaikius bedarbius, neįgaluosius ir stažuotojus. Pavyzdžiui, konkursų sąlygose jos galėtų nurodyti, kad konkursą laimėsianti įmonė turės tam tikrą sutarties vertės dalį skirti šių tikslinių grupių įdarbinimui. Šios srities galimybės kol kas nėra pakankamai išnaudotos. Todėl Komitetas, atsižvelgdamas į savo nuomonę dėl ES viešųjų pirkimų politikos modernizavimo, rekomenduoja Europos Sąjungoje skatinti socialinius viešuosius pirkimus ir sudarant viešųjų pirkimų sutartis skatinti ilgalaikių bedarbių, neįgalųjų ir stažuotojų įdarbinimą;

ES naujiems įgūdžiams ir darbo vietoms skirtos finansinės priemonės

35. palankiai vertintų, jei būtų aiškiau nurodyta, kaip Naujų įgūdžių ir darbo vietų pavyzdinės iniciatyvos tikslai dabartiniu programavimo laikotarpiu bus įgyvendinami atitinkamose ES programose ir perspėja, kad šiame įgyvendinimo proceso etape nereikėtų imtis radikalių veiklos programų pokyčių;

36. pritaria raginimui geriau pasinaudoti didesne ES fondų sinergija, kaip siūloma komunikate dėl biudžeto peržiūros⁽³⁾, naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkės tikslams paremti. Tačiau mano, jog tai galima geriausiai įgyvendinti šiais metodais:

Teritorinis metodas – geresnis sektorinės ir teritorinės politikos koordinavimas naudojant finansavimą iš keleto fondų (Bendras strateginis pagrindas), ypač tvirtesnis ESF teritorinis matmuo (įgyvendinamas per bendras nacionalines programas tik nedaugelyje valstybių narių). Valstybėms narėms turėtų būti palikta galimybė pakankamai lanksčiai nusistatyti savo prioritetus ir derinti tarpusavyje įvairias politikos priemones, atitinkančias jų nacionalinius (arba) regioninius ypatumus;

Daugiapakopio valdymo metodas – kad būtų geresnis Europa 2020 ir Sanglaudos politikos tikslų derinimas, pageidautina įvesti Vystymo ir investavimo partnerysčių sutartis. Šios sutartys turi būti rengiamos bendradarbiaujant su visais valdžios lygiais, siekiant užtikrinti, kad regioninis programavimas netaptų nuo nacionalinių interesų priklausoma priemone;

Rezultatais grindžiamas metodas – pažangos stebėseną pagal kiekybinius ir kokybinius rodiklius vertinimui ir politikos formavimui palengvinti. Tai padėtų geriau orientuoti veiklą į prioritetus ir ją susieti su konkrečiomis šaliai skirtomis rekomendacijomis pagal Europa 2020 strategiją (SESV 148 straipsnis). Tam būtina skirti bendrą poveikio vertinimo pagrindą ES lygmeniu;

37. palankiai vertintų tai, kad būtų stipriai susieti strategijos „Europa 2020“, nacionalinių reformų programų ir sanglaudos politikos įgyvendinimo ataskaitų teikimo reikalavimai, siekiant išvengti dubliavimosi ir pasiekti geresnius rezultatus;

38. pripažįsta, kad būtina geriau naudoti ES fondų lėšas reformoms užimtumo bei švietimo ir mokymo srityse įgyvendinti, tačiau nepritaria pasiūlymams sutartyse numatyti privalomas finansavimo sąlygas, kadangi neturėtų būti baudžiamojo ryšio tarp regiono teisės į sanglaudos politikos fondo lėšas ir valstybių narių institucijų veiksmingumo ir makroekonomikos politikos;

39. remdamasis kai kurių fondų, pavyzdžiui, Europos prisi-
taikymo prie globalizacijos padarinių fondo, įgyvendinimo patir-
timi, pataria geriau koordinuoti visus su įgūdžiais ir darbo
vietomis susijusius ES fondus;

⁽³⁾ COM(2010) 700, 2010 10 19.

40. pasinaudodamas „Europa 2020“ stebėsenos platforma Komitetas norėtų padėti Europos Komisijai vykdyti strategijos „Europa 2020“ ir jos pavyzdinių iniciatyvų įgyvendinimo stebėseną, dalyvaujant vietos ir regionų valdžios institucijoms;

2011 m. liepos 1 d., Briuselis

*Regionų komiteto
pirmininkė*
Mercedes BRESSO

Regionų komiteto nuomonė – ES valstybės pagalbos taisyklių, susijusių su visuotinės ekonominės svarbos paslaugomis, pertvarka

(2011/C 259/08)

REGIONŲ KOMITETAS

- pakartoja, kad šio teisės aktų rinkinio peržiūra turi būti vykdoma labai griežtai laikantis subsidiarumo principo ir turi būti užtikrinta vietos ir regionų valdžios institucijų sprendimų ir vadovavimo laisvė organizuoti ir finansuoti viešąsias paslaugas ir vykdyti su tuo susijusias savo funkcijas atsižvelgiant į nacionalinių arba regioninių teisės aktų nuostatas;
- pabrėžia, kad Lisabonos sutartimi numatytą plačią veiksmų laisvę vietos ir regionų valdžios institucijoms galėtų užtikrinti antrinės teisės teisinis pagrindas, kuriame nustatčius tam tikras apibrėžtis vietos ir regionų valdžios institucijoms būtų sudarytos sąlygos kiek įmanoma lanksčiau taikyti su visuotinės ekonominės svarbos paslaugomis susijusias konkurencijos taisykles;
- prieštarauja visuotinės ekonominės svarbos paslaugų kompensavimo ekonominio veiksmingumo tikrinimui;
- mano, kad taip pat reikėtų atsižvelgti į objektyvius kriterijus, kurie iš esmės kompensuoja riziką, susijusią su poveikiu Bendrijos vidaus prekybai, pavyzdžiui, kai kurių ūkinės veiklos vykdytojų, kuriems taikoma leidimų sistema, riboti teritorinio lygmens įgaliojimai, labai konkreti viešojo ar privataus sektoriaus ūkinės veiklos vykdytojų veiklos sritis – kartais šie subjektai sukuriama teikti labai konkrečią paslaugą tam tikroje teritorijoje ir nevykdo jokios komercinės veiklos rinkoj, ir kai kurios ne pelno socialinės įmonės;
- siūlo Komisijai reglamente nurodytą *de minimis* ribą viešųjų paslaugų kompensacijų atveju padidinti iki 800 000 EUR per metus ir valstybės pagalbos kontrolės nuostatų netaikyti bendruomenėms teikiamoms viešosioms paslaugoms, kurias teikia vietos savanoriškos veiklos sektorius ir vietinės socialinės labai mažos įmonės.

Pagrindinis pranešėjas	Karl-Heinz LAMBERTZ (BE / ESP), Belgijos vokiečių bendruomenės vyriausybės ministras pirmininkas
Pamatinis dokumentas	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES valstybės pagalbos taisyklių, susijusių su visuotinės ekonominės svarbos paslaugomis, pertvarka“ COM(2011) 146 galutinis

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

1. teigiamai vertina Komisijos sprendimą pradėti diskusiją su susinteresuotosiomis šalimis ir institucijomis dėl teisės aktų, susijusių su valstybės pagalba, teikiama kompensacijos už viešąją paslaugą forma, rinkinio peržiūros remiantis Komisijos vertinimo ataskaitos, parengtos po plačių konsultacijų su valstybėmis narėmis ir daugeliu suinteresuotųjų šalių, išvadomis;

2. mano, kad ši peržiūra – tai vietos ir regionų valdžios institucijoms ir piliečiams labai svarbi politinė iniciatyva, kadangi ja turėtų būti siekiama nustatyti naujas aiškias ir proporcingas viešųjų paslaugų finansavimo formų atitiktis vidaus rinkai taisyklės ir taip užtikrinti teisinį tikrumą ir numatomumą, kurie yra būtini siekiant vystyti viešąsias paslaugas ES ir veiksmingai patenkinti svarbiausius Europos piliečių poreikius;

3. su susidomėjimu pažymi, kad šio teisės aktų rinkinio peržiūra susijusi su plataus užmojo Komisijos tikslais, užsibrėžtais viešųjų paslaugų ir vidaus rinkos srityje, visų pirma su pasiūlymu Nr. 25 dėl Bendrosios rinkos akto ⁽¹⁾, pagal kurį iki 2011 m. pabaigos turi būti priimtas komunikatas ir keletas su visuotinės svarbos paslaugomis susijusių priemonių; be to, Komisija pabrėžė, kad ES ir jos valstybės narės privalo užtikrinti, kad viešąsias paslaugas būtų lengviau teikti atitinkamu lygmeniu, kad jos būtų reglamentuojamos aiškiais finansavimo taisyklėmis ir kad jos būtų aukščiausios kokybės ir faktiškai prieinamos visiems;

4. pakartoja, kad šio teisės aktų rinkinio peržiūra turi būti atliekama labai griežtai laikantis subsidiarumo principo ir turi būti užtikrinta vietos ir regionų valdžios institucijų sprendimų ir vadovavimo laisvė organizuoti ir finansuoti viešąsias paslaugas ir

vykdyti su tuo susijusias savo funkcijas atsižvelgiant į nacionalinių arba regioninių teisės aktų nuostatas;

5. tvirtina, kad vietos ir regionų valdžios institucijos visiškai teisėtai siekia aktyviai dalyvauti teisės aktų rinkinio peržiūros procesuose, kadangi jos yra susipažinusios su padėtimi vietos lygmeniu ir kiekvieną dieną dalyvauja nustatant, organizuojant, finansuojant ir teikiant viešąsias paslaugas siekdamos patenkinti vis labiau kintančius ir įvairius jų teritorijose gyvenančių piliečių užimtumo, būsto, transporto, švietimo, sveikatos, vaikų ir vyresnio amžiaus žmonių, kuriems būtina globa, priežiūros, kultūros, sporto, laisvalaikio ir kitus poreikius;

6. palankiai vertina tai, kad Komisija pripažįsta, jog viešosios paslaugos yra gyvybiškai svarbi bendrųjų Sąjungos vertybių dalis pagal SESV 14 straipsnio. Nemažiau svarbu, kad valstybės narės, kaip ir vietos ir regionų valdžios institucijos, galėtų užtikrinti savo piliečiams tam tikras pagrindines viešąsias paslaugas tinkamomis sąlygomis. Šios paslaugos sustiprina socialinę ir teritorinę sanglaudą, didina gyventojų gerovę, padeda vykdyti persikirstymo funkciją, spręsti nelygybės ir socialinio teisingumo problemas ir iš esmės prisideda prie Sąjungos vystymosi pagal strategiją „Europa 2020“, todėl Europos viešųjų paslaugų politika taip pat susijusi su SESV 9 straipsnio įgyvendinimu;

7. todėl primena, kad kokybiškų visuotinės ekonominės svarbos paslaugų vystymui Komisija turi nuolat ir visuose sektoriuose teikti pirmenybę; mano, kad Komisija strategijoje „Europa 2020“ turėjo labiau akcentuoti visuotinės ekonominės svarbos paslaugas, visų pirma visuotinės svarbos socialines paslaugas, kurios atlieka esminį vaidmenį siekiant nustatytų tikslų; be kita ko, apgailestauja, kad Komisija nenorėjo jų nurodyti kaip vieno iš 12 didžiųjų bendrosios rinkos atgaivinimo prioritetų, nors ji ir pripažįsta, kad šių paslaugų vaidmuo yra esminis bandant įveikti gyventojų nepasitenkinimą bendrąja rinka;

8. pritaria Komisijos požiūriui, kad šia ES valstybės pagalbos taisyklių, taikomų visuotinės ekonominės svarbos paslaugoms, pertvarka turėtų būti siekiama sustiprinti šių paslaugų indėlį į ES ekonomikos atgaivinimą ir socialinės struktūros atkūrimą;

⁽¹⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui Kuriamas Bendrosios rinkos aktas. Siekiant labai konkurencingos socialinės rinkos ekonomikos 50 pasiūlymų, kaip pagerinti bendrą darbą, verslą ir prekybą, COM(2010) 608 galutinis

9. primena, kad dabar gyventojams labiau negu bet kada reikalingos kokybiškos ir prieinamos visuotinės ekonominės svarbos paslaugos, kad būtų galima įveikti ekonominius ir socialinius krizės padarinius; mano, kad valstybių narių įgyvendinamos reformų ir kovos su viešojo sektoriaus deficitu programos neturėtų apriboti paslaugų, teikiamų ar finansuojamų kaip visuotinės ekonominės svarbos paslaugos, taikymo srities ir pabloginti jų kokybę;

10. ragina priimti nuoseklesnes nuostatas labiau atsižvelgiant į viešosios paslaugos pobūdį, į su ja siejamą vietos, tarpvalstybinį ar Bendrijos matmenį, į paslaugos organizavimo būdų ir su ja susijusių subjektų įvairovę; jos turi būti proporcingos, t. y. užtikrinti, kad nebus iškraipoma Bendrijos vidaus prekyba ir konkurencija vidaus rinkoje.

Atliekant su valstybės pagalba susijusių teisės aktų rinkinio peržiūrą, reikia atsižvelgti į Lisabonos sutarties naujoves dėl viešųjų paslaugų

11. pritaria Komisijos naujųjų Lisabonos sutarties nuostatų dėl viešųjų paslaugų analizei, pagal kurią šios paslaugos priskiriamos Sąjungos bendrosioms vertybėms, kurios visų pirma apima: *aukštą kokybę, saugos ir prieinamumo lygį, lygias galimybes ir visuotinio prieinamumo bei vartotojų teisių propagavimą taip pat nacionalinių, regioninių ir vietos valdžios institucijų didelę veiksmų laisvę teikiant, pavedant teikti ar organizuojant viešąsias paslaugas*;

12. pabrėžia, kad SESV 14 straipsnio nuostatomis, kurioms yra bendrai taikomos Sutarties nuostatos, įtvirtintas naujas teisinis pagrindas, suteikiantis Europos Parlamentui ir Tarybai galimybę priimant reglamentus nustatyti principus ir sąlygas, visų pirma ekonomines ir finansines, kurios leistų visuotinės ekonominės svarbos paslaugoms atlikti savo konkrečias užduotis;

13. primena Komisijai, kad jai suteikta išimtinė teisė siūlyti Parlamentui ir Tarybai įgyvendinti SESV 14 straipsnį, kuris yra svarbus Lisabonos sutartimi pasiektas demokratinis laimėjimas, ir kad Komisijai tenka visiškai politinė atsakomybė dėl sprendimo to nedaryti;

14. todėl apgailestauja, kad Komisija taip įpareigoja ES Teisingumo Teismą remiantis konkrečiais atvejais priimti sprendimus tais klausimais, kuriuos vadovaujantis demokratinės atskaitomybės principu ir laikantis Lisabonos sutarties dvasios išaiškinti privalo teisės aktų leidėjas;

15. primena, kad 26 protokole dėl bendrus interesus tenkinančių paslaugų pripažįstamas ir viešųjų paslaugų specifiskumas ir jų įvairovė bei valstybių narių ir vietos ir regionų valdžios institucijų prioritetinė kompetencija teikti, pavesti teikti, finansuoti ir organizuoti šias paslaugas;

16. vis dėlto pabrėžia, kad Lisabonos sutartimi numatytą plačią veiksmų laisvę vietos ir regionų valdžios institucijoms

galėtų užtikrinti antrinės teisės teisinis pagrindas, kuriame nustatytas tam tikras apibrėžtis vietos ir regionų valdžios institucijoms būtų sudarytos sąlygos kiek įmanoma lanksčiau taikyti su visuotinės ekonominės svarbos paslaugomis susijusias konkurencijos taisykles;

17. nurodo, kad pagal SESV 106 straipsnio 2 dalies nuostatas įmonėms, kurioms patikėta teikti viešąsias paslaugas, konkurencijos taisyklės, visų pirma taisyklės dėl valstybės pagalbos draudimo ir kontrolės, taikomos tik tuo atveju, jei jų taikymas nei teisiškai, nei faktiškai netrukdo joms atlikti specialiųjų uždavinių, patikėtų viešųjų nacionalinių, regionų ir vietos valdžios institucijų;

18. nurodo, kad galimybės gauti kompensaciją už viešųjų paslaugų teikimo grynąsias sąnaudas, patirtas įmonių, kurioms pavesta jas teikti, yra būtina ekonominė ir finansinė sąlyga, kuri leidžia joms atlikti valdžios institucijų pavestas užduotis, ypač dabartinės ekonomikos ir finansų krizės laikotarpiu, kai viešosios paslaugos atlieka svarbų automatinio stabilizatoriaus vaidmenį ir apsaugo pažeidžiamiausius Europos piliečius ir padeda sumažinti socialinį krizės poveikį.

Veiksmingas valstybės išteklių paskirstymas, viešųjų paslaugų kompensacijų ekonominis veiksmingumas ir našumas viešųjų paslaugų sektoriuje įveikiant ekonomikos ir biudžeto krizę

19. norėtų priminti Komisijai, kad vietos ir regionų valdžios institucijos visada rūpinosi, kad būtų patenkinti vietos gyventojų poreikiai ir nuolat stebėjo jų pokyčius, todėl spręsdamos su tuo susijusius kasdienes klausimus stengiasi kuo geriau panaudoti valstybės išteklius ir užtikrinti viešųjų paslaugų kokybę, prieinamumą, saugą ir tęstinumą jų kompetencijai priklausančioje teritorijoje. Dabartinė krizė parodė, kad būtina siekti dar didesnio viešųjų paslaugų veiksmingumo, kadangi tai yra svarbiausias valdžios institucijų politinis įsipareigojimas jų atstovus renkančioms piliečiams;

20. nori atkreipti dėmesį, kad šiomis aplinkybėmis viešojo sektoriaus subjektų bendradarbiavimas sutelkiant išteklius turi didelį potencialą padidinti valstybės išteklių veiksmingumą ir modernizuoti viešąsias paslaugas, taigi ir patenkinti naujus savo teritorijų piliečių poreikius;

21. mano, kad, jei viešųjų paslaugų kompensavimo ekonominio veiksmingumo klausimu reikėtų priimti atskirą teisėkūros aktą, jis negalėtų būti grindžiamas 106 straipsniu ir vienašaliu Komisijos sprendimu arba direktyva vadovaujantis minėto straipsnio 3 dalies nuostatomis. Tokio teisėkūros akto pagrindas turėtų būti naujasis SESV 14 straipsnis, t. y. Parlamentas ir Taryba laikydami įprastos teisėkūros procedūros (bendras sprendimas) ir vadovaudami Sąjungos ir valstybių narių bendros atsakomybės principu susijusioje srityje turėtų priimti reglamentą;

22. šiuo aspektu tvirtina, kad viešųjų paslaugų kompensavimo ekonominis veiksmingumas bet kuriuo atveju galėtų būti tik viena iš bendresnės viešųjų paslaugų kokybės vertinimo sistemos dalių, pastarąją turėtų sudaryti ne tik ekonominiai, bet ir grynai kokybiniai rodikliai (prieinamumas, paslaugos tęstinumas, reagavimo greitis, vartotojų atsiliepimai ir pan.), ir negalima būtų pateisinti teikiamos paslaugos taikymo srities susiaurinimo atsižvelgiant vien tik į ekonominį veiksmingumą;

23. aiškiai pabrėžia, kad Komisija, kaip už konkurenciją atsakinga Europos institucija, neturi jokių įgaliojimų nustatyti sąlygas dėl veiksmingo valstybių narių viešųjų išteklių paskirstymo ir dėl faktinio viešųjų paslaugų indėlio siekiant ekonominės, socialinės ir teritorinės Sąjungos sanglaudos, augimo ir darbo vietų kūrimo, ir kad su tuo susiję samprotavimai gerokai viršija principo, pagal kurį draudžiama konkurenciją vidaus rinkoje galinti iškreipti kompensacijos permoka, taikymą;

24. primena, kad ši išimtinė Komisijos teisė, kurią kontroliuoja ETT, apima tik pareigą stebėti, ar už viešąją paslaugą teikiamos kompensacijos, neatitinkančios Teismo nustatytų sąlygų Altmark sprendime ir todėl priskiriamos valstybės pagalbos draudimo ir kontrolės sistemai, atitinka konkurencijos taisyklės.

Tęsti pradėtą pagrindinių sąvokų, susijusių su valstybės pagalbos, teikiamos kompensacijos už viešąją paslaugą forma, apibrėžimu, išsamesnį aiškinimą

25. pritaria tam, kad Komisija nusprendė tęsti ir oficialiai įteisinti pagrindinių sąvokų, susijusių su valstybės pagalbos taisyklių taikymu viešosioms paslaugoms, aiškinimą (prieš keletą metų pradėtą neoficialų procesą, kuriame Komisija nedalyvavo) paskelbdama keletą darbo dokumentų: dažnai užduodamų klausimų dokumentą⁽²⁾, Visuotinių ekonominės svarbos paslaugų vadovą⁽³⁾ ir dokumentą dėl visuotinės svarbos paslaugų sąveikosios informacijos sistemos sukūrimo⁽⁴⁾; prašo Komisijos oficialiai išaiškinti šias Sutartyje neapibrėžtas esmines sąvokas ne komunikate, kuris gali būti įvairiai interpretuojamas ir kuris įpareigotų tik Komisiją, o pateikti pasiūlymą dėl Tarybos ir Europos Parlamento reglamento pagal SESV 14 straipsnį;

26. yra susirūpinęs, kad dėl to, jog viešųjų paslaugų sąvokos bendrosios rinkos srityje nėra įtvirtintos teisės aktų lygmeniu,

⁽²⁾ Komisijos tarnybų darbo dokumentas „Dažnai užduodami klausimai, susiję su 2005 m. lapkričio 28 d. Komisijos sprendimo dėl EB sutarties 86 straipsnio 2 dalies taikymo valstybės pagalbai kompensacijos už viešąją paslaugą forma, skiriamai tam tikroms įmonėms, kurioms patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas, ir Bendrijos programos dėl valstybės pagalbos kompensacijos už viešąją paslaugą forma taikymo“. Dokumentas pateikiamas prie komunikato „Bendrus interesus tenkinančios paslaugos, įskaitant bendrus interesus tenkinančias socialines paslaugas. Naujas Europos įsipareigojimas“ COM (2007) 725 galutinis SEC (2007) 1516.

⁽³⁾ SEC (2010)1545, 2010 12 7.

⁽⁴⁾ http://ec.europa.eu/services_general_interest/index_fr.htm

Komisija, vesdama derybas dėl bendrojo susitarimo dėl prekybos paslaugomis, įtraukia *a priori* visas paslaugas į derybas nekreipdama dėmesio į visuotinės svarbos paslaugų specifiką;

27. siūlo, kad sąveikioje informacijos apie visuotinės svarbos paslaugas sistemoje taip pat būtų numatytas imitacinis modelis, leidžiantis vietos ir regionų valdžios institucijoms patikrinti teikiamos pagalbos paskirstymą pagal kategorijas;

28. mano, kad 2005 m. Komisijos sprendimą vietos ir regionų valdžios institucijos taikė retai ne tik dėl sąnaudų, kurios patiriamos pagal jį sudarant sandorius, kita priežastis – iškilę sunkumai susieti vietos lygmens realijas su direktyvoje pateiktomis Bendrijos lygmeniu pritaikytomis sąvokomis ir apibrėžimais, pavyzdžiui, su retai taikomomis sąvokomis „ekonominio pobūdžio veikla“, „įmonės“, „poveikis Bendrijos vidaus prekybai“, „ekonominis pranašumas“, „užduoties paskyrimo aktas“, „gerai veikianti vidutinė įmonė, tinkamai aprūpinta transporto priemonėmis“ ar „pagrįstas pelnas“;

29. pabrėžia, kad ši akivaizdi problema, su kuria susidūrė vietos ir regionų valdžios institucijos norėdamos taikyti minėtąsias sąvokas, dar labiau paaštrėjo dėl to, kad vieno pobūdžio viešajai paslaugai šios sąvokos taikomos nevienodai: jų taikymas tiesiogiai priklauso nuo paslaugos organizavimo ir sutarčių sudarymo tvarkos, kuri kiekvienoje vietos ir regionų valdžios institucijoje ir kiekvienoje valstybėje narėje yra skirtinga;

30. prašo Komisijos pristatant persvarstytą sprendimo projektą kartu pristatyti orientacinį ir neprivalomą viešųjų paslaugų ES registrą. Šiame kiekvienais metais atnaujiname registre būtų pateiktos valstybių narių ir vietos ir regionų valdžios institucijų apibrėžtos viešosios paslaugos; siūlo, kad šiame registre, kuris galėtų būti parengtas bendradarbiaujant su Regionų komitetu, atsižvelgiant į paslaugų organizavimo tvarką būtų patikslintas su šiomis paslaugomis siejamos veiklos ekonominis ar neekonominis pobūdis siekiant vietos ir regionų valdžios institucijoms konkrečiai paaiškinti, ką galėtų apimti šios sąvokos, ir nurodyti objektyvias priežastis, dėl kurių viena ar kita paslauga priskiriama ekonominei ar neekonominei veiklai ir dėl kurių paslaugų klasifikacija ilgainiui keičiasi;

31. prašo Komisijos taip pat paaiškinti ir Lisabonos sutartyje apibrėžtas bendrąsias Sąjungos vertybes viešųjų paslaugų srityje: *aukštą kokybę, saugos ir prieinamumo lygį, lygias galimybes ir visuotinio prieinamumo bei vartotojų teisių propagavimą* ir visų pirma, bendrą Sąjungos vertybę – visuotinių socialinių paslaugų prieinamumą; todėl apgailestauja, kad šis prieinamumas suvokiamas labai siaurai; tai Komisija parodė savo pastaraisiais sprendimais

dėl valstybės pagalbos, skiriamos socialinio būsto klausimus sprendžiantiems subjektams, suderinamumo su vidaus rinka ir ypač savo pozicija byloje E 2/2005 ir N 642/2009 dėl socialinio būsto Nyderlanduose; šiose bylose, naudodama vienintelį labai mažų pajamų kriterijų, kvestionuoja socialinės įvairovės socialiniame būste principą. Ragina Komisiją persvarstyti savo poziciją atsižvelgiant į šiuo metu ES Teisingumo Teismui pateiktus ieškinius;

32. todėl teigia, kad valstybės narės ir vietos ir regionų valdžios institucijos turi apibrėžti specialias socialinėms viešosioms paslaugoms tenkančias užduotis, taip pat su viešosiomis paslaugomis siejamų įsipareigojimų pobūdį ir turinį, taigi mano, kad Komisija neturi įgaliojimų dalyvauti nustatant socialinių paslaugų teikimo namų ūkiams sąlygas ir apibrėžiant namų ūkių, kurių svarbiausių poreikių negali patenkinti rinka, kategorijas;

33. prašo Komisijos savo diskusijose ir pasiūlymuose dėl peržiūros numatyti visas galimas kompensacijos už viešąją paslaugą formas atsižvelgiant į vietos ir regionų valdžios institucijoms suteikiamą didelę veiksmų laisvę finansuoti viešąsias paslaugas, įskaitant kompensacijas, kurios teikiamos ilgalaikėms investicijoms, būtinoms viešųjų paslaugų infrastruktūrai (ligoninės, socialiniai būstai, apgyvendinimo centrai, kultūros centrai ir pan.) finansuoti, valstybės pagalba forma; Komitetas taip pat prašo svarstant suderinamumą neapsiriboti metinėmis subsidijomis paslaugų užtikrinimui, kurios esant kompensacijos permokai gali būti perkeliamos į kitus metus, ir patikslinti vertinimo kriterijus, kurie rodo, kad teikiant pagalbą ilgalaikėms investicijoms (visų pirma turint omenyje pastatus ir žemės sklypus) nebuvo kompensacijos permokos;

Atskirai spręsti galimos kompensacijos permokos prevencijos bei kontrolės ir paslaugos teikėjo atrankos procedūros, kurią vykdo perkančioji institucija, klausimus

34. prašo Komisijos permokos, kuri gali susidaryti skiriant kompensaciją, jos prevencijos, kontrolės ir permokos grąžinimo klausimus, susijusius su valstybės pagalbos draudimo principu ir su neiškraipytos konkurencijos užtikrinimu, spręsti atskirai ir jų nesusieti su klausimais dėl sutarčių sudarymo ir dėl valdžios institucijos vykdomos procedūros, kurios metu atrenkamos įmonės, kurioms gali būti pavesta teikti viešąją paslaugą, kuri, atsižvelgiant į viešosios valdžios institucijos sprendimą dėl jos organizavimo, bus siejama arba su pagrindiniais Sutartyje nustatytais principais, t. y. vienodo požiūrio, nediskriminacijos ir skaidrumo (pvz., paslaugų koncesijos arba išimtinės ar specialiosios teisės suteikimo atveju) principais, arba su direktyvos dėl viešųjų pirkimų nuostatomis;

35. dar kartą pabrėžia, kad viešojo konkurso procedūra, vykdoma siekiant atrinkti įmonę (arba įmones), kuriai būtų pavesta teikti viešąją paslaugą, yra vienas iš daugelio būdų organizuoti viešąsias paslaugas, kurio pagrindas viešosios paslaugos

viešas pirkimas iš išorės veiklos vykdytojo už tam tikrą kainą, o ne ypatingas būdas išvengti, kad šie veiksmai nebūtų kvalifikuojami kaip valstybės pagalba;

36. mano, kad tai verčia Komisiją paaiškinti, kad Bendrijos teisė atitinkančių viešųjų pirkimų vykdymas visuomet nesuderinamas su valstybės pagalba susijusia kompensacijos permoka; tačiau kartu nurodo, kad konkursas ne visuomet atsižvelgia į galimus su viešosios paslaugos teikimu susijusių gryųjų sąnaudų pokyčius laikui bėgant, jeigu ši kaina yra tam tikru momentu rinkoje susidariusios padėties ir rinkos jėgų santykio rezultatas. Priklausomai nuo kai kurių ūkinės veiklos vykdytojų pateikimo į rinkas strategijos, dėl konkurso metu taikomų kainos nustatymo sąlygų gali susidaryti prielaida struktūrinės kompensacijos permokai, dėl kurios ilgainiui gali kilti problemų taikant su viešąja paslauga susijusio finansinio tęstinumo ir tarifų priimanumo principus;

37. atkreipia dėmesį, kad vietos ir regionų valdžios institucijos ne tik patiria pernelyg dideles sąnaudas sudarydamos sandorius pagal viešuosius konkursus, kai kurias viešąsias paslaugas sunku įsprausti į griežtus viešojo konkurso rėmus dėl paslaugos kintamo pobūdžio, finansinio tęstinumo ar būtinybės tenkinti bendrą reikalavimą įmonėms taikyti leidimų sistemą, kai iškyla informacijos asimetrijos tarp vartotojų ir paslaugos teikėjo problema, ar paprasčiausiai dėl to, kad nėra tarptautinio intereso teikti viešąsias vietos lygmens ir socialines paslaugas;

38. todėl siūlo Komisijai peržiūrint teisės aktų rinkinį pateikti pasiūlymą dėl aiškinamojo komunikato, tam tikro vietos ir regionų valdžios institucijoms skirto „vadovo“, kuriame būtų aiškinami įvairioms viešųjų paslaugų teikimo formoms taikomi teisiniai reikalavimai, kurie apima: tiesiogiai teikiamas paslaugas, paslaugas teikiamas bendradarbiaujant išteklius sutelkusiems viešojo sektoriaus subjektams, valdžios institucijai pavaldaus subjekto teikiamas paslaugas, viešosios paslaugos viešąjį pirkimą iš išorės ūkinės veiklos vykdytojo už tam tikrą kainą, su eksploatavimu susijusios rizikos perkėlimą išorės veiklos vykdytojui už tai numatant ar nenumatant atlygio, išimtinių ar specialiųjų teisių suteikimą taikant leidimų sistemą, taip pat finansinę paramą bendros svarbos projektui, susijusiam su papildoma ne pelno iniciatyva;

39. palankiai vertina tai, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas supaprastino ir paaiškino tiesiogiai teikiamų paslaugų, o neseniai ir vietos ir regionų valdžios institucijų viešojo sektoriaus bendradarbiavimo sąvokas, todėl ragina Komisiją pateikti pasiūlymą iš dalies pakeisti viešųjų pirkimų teisės aktus, kad būtų galima pateikti tiesiogiai teikiamas paslaugas apibrėžimą, atitinkantį vietos savivaldos padėtį, ir reikalavimą užtikrinti valstybės išteklių veiksmingumą ekonomikos ir biudžeto krizės sąlygomis;

40. nurodo kad viešojo sektoriaus subjektų, t. y. vietos ir regionų valdžios institucijų bendradarbiavimas turi didelį potencialą padidinti valstybės išteklių ekonominį veiksmingumą ir jų paskirstymo veiksmingumą, modernizuoti viešąsias paslaugas atsižvelgiant į besikeičiančius savo teritorijų piliečių svarbiausius poreikius;

41. prašo Komisijos, kad sprendimas dėl vietos ir regionų valdžios institucijų arba kitų įstaigų, kurių veiklą reglamentuoja viešoji teisė, administracinio bendradarbiavimo – nepažeidžiant SESV nuostatų – būtų priimamas valstybės narės vidaus lygmeniu ir šioje srityje nebūtų taikomos viešųjų pirkimų teisės nuostatos.

Diversifikuotas ir proporcingas požiūris sprendžiant realaus poveikio Bendrijos vidaus prekybai klausimą

42. pritaria Komisijos siekiui mažinti vietos ir regionų valdžios institucijoms ir įmonėms, kurioms pavesta teikti viešąsias paslaugas, tenkančią administracinę ir biudžetinę naštą dėl reguliariai vykdomos kompensacijos permokos kontrolės, nuo kurios šiuo metu priklauso išimties dėl pranešimo taikymas ir *a priori* viešosios paslaugos kompensacijos suderinamumas;

43. pritaria Komisijos pasiūlymui, pateiktam vadovaujantis Sutartyje apibrėžtu proporcingumo principu, diversifikuoti galimos permokos kompensacijos kontrolės nuostatas, priimti sprendimą, geriau atitinkantį kai kurių bendruomenėms teikiamų viešųjų paslaugų išskirtinai vietinį pobūdį, visų pirma turint omenyje socialines paslaugas, kurios, atsižvelgiant į dabartinę vidaus rinkos vystymosi padėtį, neturi jokio arba labai mažą poveikį Bendrijos vidaus prekybai, ir sutelkti dėmesį į Sąjungos ar tarpvalstybinio masto viešąsias paslaugas, kurių poveikis vidaus rinkai yra kur kas didesnis, kadangi jos reglamentuojamos konkrečioms sektoriams taikomomis liberalizavimo direktyvomis arba jas teikiančios įmonės struktūriniu požiūriu yra Sąjungos arba tarptautinio lygmens;

44. mano, kad šiuo požiūriu reikėtų skirtingai vertinti situacijas, kai: pirma, už viešosios paslaugos teikimą skiriamos *de minimis* kompensacijos, kurios nedaro poveikio Bendrijos vidaus prekybai, todėl negali būti laikomos valstybės pagalba; antra, kai kompensacijos, skiriamos už teikiamą vietinio pobūdžio viešąją paslaugą, yra didesnės negu *de minimis* riba, tačiau dėl šios paslaugos organizavimo pobūdžio ir atsižvelgiant į dabartinę vidaus rinkos vystymosi padėtį, jų poveikis Bendrijos vidaus prekybai nėra toks, kuris prieštarautų Sąjungos interesams; trečia, kai kompensacijos, skirtos kitoms Sąjungos ar tarpvalstybinio masto viešosioms paslaugoms, kurios reglamentuojamos konkrečioms sektoriams taikomomis direktyvomis ar reglamentais arba kurias teikia viršnacionaliniu lygmeniu veikiančios įmonės;

45. mano, kad reikėtų taip pat atsižvelgti į kitus objektyvius kriterijus, kurie *a priori* rodo, kad nėra jokios rizikos, susijusios su poveikiu Bendrijos vidaus prekybai, konkurencijos iškreipimu ar kryžminiu subsidijavimu. Tai galėtų būti šie kriterijai: kai

kurių ūkinės veiklos vykdytojų, kuriems taikoma leidimų sistema, riboti teritorinio lygmens įgaliojimai; labai konkrečiai viešojo ar privataus sektoriaus ūkinės veiklos vykdytojų veiklos sritis; kartais šie subjektai sukuriama teikti labai konkrečią paslaugą tam tikroje teritorijoje ir nevykdo jokios komercinės veiklos rinkoje; kai kurios ne pelno socialinės įmonės, kurios gautas pajamas pakartotinai investuoja į joms pavestas teikti viešąsias paslaugas išskaičiuodamos šią dalį iš būsimų kompensacijų. Šie objektyvūs kriterijai, susiję su ūkinės veiklos vykdytojų specifiniu veiklos pobūdžiu ir vietos lygmeniu vykdoma veikla, leidžia išvengti bet kokios rizikos dėl konkurencijos iškreipimo ir poveikio Bendrijos vidaus prekybai;

46. prašo Komisijos kompensacijos permokos reguliarios kontrolės, nuo kurios priklauso atleidimas nuo pareigos pranešti apie kompensacijas, ir kompensacijos permokos prevencijos srityse sprendime numatyti lankstesnes galimybes ir atsakomybę už konkrečių prevencijos priemonių ir kontrolės dažnumo nustatymą patikėti kompetentingoms valdžios institucijoms ir supaprastinti įmonių kreipimosi į teismą, tuo atveju, jei pasitvirtintų kompensacijos permoka, tvarką;

47. prašo atkreipti ypatingą dėmesį į tai, kad vietos ir regionų valdžios institucijos vietos ir socialines paslaugas organizuoja santykinai mažu mastu, ir jos yra skirtos vietos bendruomenėms ir nedaro poveikio valstybių narių tarpusavio prekybai; prašo tokiais atvejais atsižvelgti į šių viešųjų paslaugų išskirtinai vietinį ir konkretų pobūdį ir supaprastinti procedūras ir išimties taikymo nuostatas, taikomas taisyklėms dėl valstybės pagalbos, ypač labiausiai izoliuotuose ir nutolusiuose regionuose, pavyzdžiui, atokiausiuose regionuose, salose arba kalnų regionuose; mano, kad nustatant šį pobūdį turi būti remiamasi ne vieninteliu gyventojų skaičiumi tam tikroje teritorijoje kriterijumi, o tam tikru rodiklių rinkiniu, kuriuo atsižvelgiama į teritorijos geografinę padėtį ir į aptariamų viešųjų paslaugų potencialių naudotojų įvairovę;

48. pabrėžia, kad pagal du pirmuosius Atmark kriterijus – pareiga aiškiai apibrėžti viešosios paslaugos, kurią išipareigoja teikti pagalbos gavėjas, pobūdį, ir iš anksto, objektyviai ir skaidriai parengti kriterijus, pagal kuriuos bus skaičiuojamos kompensacinės išmokos – vietos ir regionų valdžios institucijos privalo paaiškinti viešosios paslaugos užduotis; atkreipia dėmesį į tai, kad patikėjimo akto reikalavimai neturi sukelti vietos valdžios institucijoms nepageidaujamų pelno mokesčių išipareigojimų, todėl rekomenduoja kriterijus suderinti su Europos pridėtinės vertės mokesčio direktyvos nuostatomis;

49. mano, kad ši prievolė gali padidinti skaidrumą ir sustiprinti demokratinę atsakomybę teikiant viešąsias paslaugas tik tuo atveju, jei ji yra proporcinga ir pagrįsta ir pernelyg nedidina viešosios valdžios institucijų ir įmonių administracinės naštos ir netrukdo viešųjų paslaugų pritaikyti prie besikeičiančių bendrų poreikių. Siūlo Komisijai laikantis Sutartyje apibrėžto

skaidrumo principo ir siekiant, kad piliečiai geriau suprastų viešąsias paslaugas, kiekviename sprendime dėl viešųjų paslaugų kompensacijos numatyti „viešojo paslaugų pirkimo sutartį“ ir ja pakeisti šiuo metu galiojantį ir vietos ir regionų valdžios institucijoms arba piliečiams nelabai aiškų „užduoties paskyrimo aktą“.

Konstruktivūs ir racionalūs pasiūlymai, kurie leistų užtikrinti viešąsias paslaugas teikiančioms valdžios institucijoms bei įmonėms ir šių paslaugų gavėjams piliečiams, kad laikantis Sutartyje apibrėžtų proporcingumo ir skaidrumo principų viešosios paslaugos Sąjungoje bus vystomos teisinio tikrumo sąlygomis

50. norėtų Komisijai pateikti konkrečių, konstruktyvių, racionalių ir Sutartyje apibrėžtais proporcingumo ir skaidrumo principais pagrįstų pasiūlymų, kurių tikslas supaprastinti ir paaiškinti šiuo metu galiojančias nuostatas ir užtikrinti, kad vietos ir regionų valdžios institucijos jas veiksmingai taikys siekdamas Sutartyje numatyto teisinio tikrumo ir numatomumo;

51. siūlo Komisijai reglamente nurodytą *de minimis* ribą⁽⁵⁾, t. y. 200 000 EUR suma, skiriama per trejus metus, kurios neviršijus ši pagalba nėra laikoma valstybės pagalba, viešųjų paslaugų kompensacijų atveju padidinti iki 800 000 EUR per metus⁽⁶⁾ ir valstybės pagalbos kontrolės nuostatų netaikyti bendruomenėms teikiamoms viešosioms paslaugoms, kurias teikia vietos savanoriškos veiklos sektorius ir vietinės socialinės labai mažos įmonės, kurios veiklą vykdo socialinio vystymosi vietos lygmeniu: socialinė įtrauktis, kova su atskirtimi, vietos renginių organizavimas, kultūros, sporto ir socialinė šviečiamoji veikla ir kita. Šis pasiūlymas pagrįstas tuo, kad tokios viešosios paslaugos nekelia rizikos Bendrijos vidaus prekybai ir kad vietos ir regionų valdžios institucijos neturi galimybių šiems vietos lygmens veiklos vykdytojams praktiškai taikyti valstybės pagalbos kontrolės sistemą, visų pirma dėl ypatingai didelio jų skaičiaus;

52. siūlo Komisijai dėl vietos ir regionų valdžios institucijų per metus skiriamos 800 000 EUR kompensacijos įmonėms, kurioms pavesta teikti viešąsias paslaugas, įskaitant ir socialinio pobūdžio paslaugas, parengti naują supaprastintą sprendimą dėl valstybės pagalbos *a priori* suderinamumo atsižvelgiant į dabartinę vidaus rinkos vystymosi padėtį ir į labai mažą poveikį Bendrijos vidaus prekybai. Tai, kad šis poveikis labai mažas, lemia išskirtinai vietinis viešųjų paslaugų pobūdis, jų sektorinė organizavimo forma ir, visų pirma, specifinis jas teikiančių ūkinės veiklos vykdytojų pobūdis: vykdoma veikla yra vietos, o ne Sąjungos ar tarptautinio lygmens;

53. mano, kad taikant supaprastintą sprendimą turi būti laikomasi toliau pateikiamų objektyvių kriterijų, kadangi jie rodo, kad esant dabartinei vidaus rinkos vystymosi padėčiai poveikis Bendrijos vidaus prekybai yra labai mažas: pirma, kompensaciją skiria vietos ir (arba) regionų valdžios institucija, vietos ir (arba) regionų institucijų grupė arba bet kuris šiuo tikslu vietos ir (arba) regionų institucijos įgaliojtas subjektas, antra, kompensacija skiriama teikti regiono ar vietos lygmens viešąją paslaugą, kuri skirta konkrečiai teritorijai ir kuri tenkina šios teritorijos gyventojų specifinius poreikius, trečia, kompensacija skiriama įmonėms, kurios turi teisiškai ir faktiškai ribotus teritorinius įgaliojimus, galiojančius tik teritorijoje, kurioje teikiama viešoji paslauga, arba įmonėms, kurių veikla susijusi tik su viešųjų paslaugų teikimu ir kurios nevykdo jokios kitos komercinės veiklos, šios įmonės specialiai sukuriamos pagrindiniams poreikiams patenkinti arba gautas pajamas pakartotinai skiria viešosioms paslaugoms finansuoti išskaičiuodamos šią dalį iš būsimų kompensacijų;

54. siūlo, atsižvelgiant į Sutartyje apibrėžtus subsidiarumo ir proporcingumo principus, supaprastintame sprendime dėl vietos ir (arba) regionų lygmens viešųjų paslaugų kompensacijų *a priori* suderinamumo pavesti kompensacijas skiriančioms viešosios valdžios institucijoms imtis visų būtinų priemonių, kuriomis užtikrinama kompensacijos permokos prevencija, kontrolė ir sustabdymas, turint omenyje, kad vietos ir regionų valdžios institucijos yra tiesiogiai suinteresuotos išvengti galimos kompensacijos permokos. Savo ruožtu reikėtų supaprastinti kreipimosi į teismą, tuo atveju, jei būtų patvirtinta kompensacijos permoka, tvarką;

55. turint omenyje Sąjungos arba tarptautinio lygmens viešąsias paslaugas, kurios reglamentuojamos ES direktyvomis ir reglamentais (pvz., reglamentas dėl viešųjų paslaugų vidaus transporto srityje išpareigojimų⁽⁷⁾) ir kitas viešąsias paslaugas, kurios nereglamentuojamos Sąjungos teisės aktais, bet kurių ypatumai neatitinka naujajame supaprastintame sprendime apibrėžtų ypatumų visų pirma dėl to, kad pagal paslaugas teikiančių įmonių struktūra jos yra sąjunginės ar tarpvalstybinės įmonės, mano, kad viešųjų paslaugų kompensacijų suderinamumo klausimai, įskaitant teikiamos paslaugos grynąsias sąnaudas, veiklos vykdytojų veiksmingumą, pagrįsto pelno valdymą, turėtų būti svarstomi laikantis ne horizontalaus, o sektorinio požiūrio labiau atsižvelgiant į kiekvienos viešosios paslaugos organizavimo ypatumus ir sprendimus turėtų bendrai priimti Parlamentas ir Taryba. Kol bus atlikta esamų direktyvų ar reglamentų peržiūra ir priimtos naujos sektorinės direktyvos ar reglamentai, turėtų ir toliau galioti dabartinė Sąjungos

⁽⁵⁾ 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1998/2006 dėl Sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai.

⁽⁶⁾ Ši suma atitinka vidutines grynąsias bendruomenėms teikiamos viešosios paslaugos sąnaudas, neįskaitant asociacijos, kurioje dirba 20–25 darbuotojai pagrįsto pelno.

⁽⁷⁾ 2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1370/2007 dėl keleivinio geležinkelių ir kelių transporto viešųjų paslaugų ir panaikinant Tarybos reglamentus (EEB) Nr. 1191/69 ir (EEB) Nr. 1107/70.

sistema, tačiau reikėtų atsižvelgti į pasiūlymus dėl supaprastinimo viešųjų paslaugų *de minimis* kompensacijų ir dėl sprendimo dėl vietos lygmens viešųjų paslaugų *a priori* suderinamumo peržiūros;

56. laikantis Sutartyje apibrėžto skaidrumo principo ir SESV 14 straipsnio ir 106 straipsnio 2 dalies nuostatų, siūlo Komisijai šias nuostatas taikyti tik tuo atveju, jei yra įvykdytos šios sąlygos: sudaryta „viešojo paslaugų pirkimo sutartis“⁽⁸⁾, t. y.

oficialus dokumentas, kuriuo, pirma, pripažįstamas veiklos vykdytojo atliekamos užduoties bendra svarba ir tai, kad ji patenka į SESV 14 straipsnio ir 106 straipsnio 2 dalies ir Protokolo Nr. 26 2 straipsnio sritį, antra, patikslinamas su tuo susijęs specifinis įsipareigojimų pobūdis ir nurodama susijusi teritorija, trečia, apibrėžiami viešosios paslaugos kompensacijos apskaičiavimo kriterijai, taip pat „viešojo paslaugų pirkimo sutartis“ pagal specialiai šiuo tikslu sukurtą tvarką turi būti paskelbta ES oficialiame leidinyje.

2011 m. liepos 1 d., Briuselis

Regionų komiteto
pirmininkė
Mercedes BRESSO

⁽⁸⁾ Kaip apibrėžta pirmiau minėtame Reglamente (EB) Nr. 1370/2007.

Regionų komiteto nuomonė – 2020 m. ir vėlesnio laikotarpio energetikos infrastruktūros prioritetai

(2011/C 259/09)

REGIONŲ KOMITETAS

- reikalauja, kad bet kokia Europos lygmeniu įgyvendinama su infrastruktūra susijusi iniciatyva turėtų atsižvelgti į šių klausimų sprendimą regionų ir vietos lygmeniu;
- prašo nagrinėjant bet koki energetikos infrastruktūros vystymo projektą atsižvelgti į vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį ir poreikius. Būtina reguliariai atlikti kruopštų tokių projektų įgyvendinimo teikiamos ekonominės naudos vietos, regionų ir net makroregioniniu lygmeniu įvertinimą;
- mano, kad atliekant energetikos infrastruktūros vertinimą reikėtų nustatyti šių projektų poveikį tiek energetiniam saugumui, tiek aplinkai ir kraštovaizdžiui, taip pat socialiniam ir ekonominiam vystymuisi;
- labai palankiai vertina tai, kad Europos Komisija teikia pirmenybę su pažangiųjų tinklų kūrimu susijusių technologijų vystymui. Tokie tinklai bus itin svarbūs tinkamam energijos rinkos veikimui ir suteiks galimybę veiksmingiau ir tausiau naudoti išteklius;
- nerimauja dėl to, kad Europos Komisija negali pasiūlyti konkretaus ir išsamaus šios energetikos infrastruktūros vystymo programos finansavimo plano;
- prašo suteikti jam galimybę pareikšti savo nuomonę itin svarbiais klausimais, pavyzdžiui, dėl investicijų į energetikos infrastruktūrą programos įtraukimo į biudžetą, numatytų finansavimo būdų, kiekvieno iš dalyvaujančių subjektų, ypač vietos ir regionų valdžios institucijų, bet kartu ir visų vartotojų, įnašo dydžio.

Pranešėjas	Michel LEBRUN (BE / ELP), Belgijos prancūzakalbės bendruomenės parlamento narys
Pamatinis dokumentas	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2020 m. ir vėlesnio laikotarpio energetikos infrastruktūros prioritetai. Integruoto Europos energetikos tinklo planas“ COM(2010) 677 galutinis

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

1. džiaugiasi, kad Europos Sąjunga visapusiškai dalyvauja įgyvendinant šią didžiulę ir svarbią užduotį tuo pačiu metu sukurti Europos energetikos supertinklą, vystyti veiksmingas jungtis ir decentralizuotus pažangiuosius tinklus. Regionų komitetas labai teigiamai vertina tai, kad pagal šią iniciatyvą į atokius teritorinius vienetų pagaliau bus tinkamai atsižvelgiama, ir jie bus įtraukiami į šiuos tinklus. Sukūrus šias struktūras, sustiprės teritorinė sanglauda ir regioninis solidarumas, su aiškia sąlyga, kad rengiant šiuos projektus bus išgirsti visų subjektų būgštavimai ir interesai ir į juos bus visapusiškai atsižvelgiama;

2. palankiai vertina tai, kad Europos Komisija savo komunikate „2020 m. ir vėlesnio laikotarpio energetikos infrastruktūros prioritetai“ pažymi būtinybę užtikrinti vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimą priimančius sprendimus dėl Europos energetikos infrastruktūros modernizavimo ir kuriant būsimą integruotą supertinklą. Regionų komitetas pabrėžia, kad šis dalyvavimas turėtų būti numatytas nuo pat pirmųjų tyrimo etapų;

3. pabrėžia, kad regionų ir vietos valdžios institucijoms tenka svarbus vaidmuo užtikrinti Europos Komisijos pristatytų projektų sėkmę turint omenyje jų įgaliojimus ir atsakomybę daugeliu klausimų, susijusių su planavimu, leidimų išdavimu, investicijomis, viešaisiais pirkimais, energijos gamyba, perdavimu, paskirstymu, energijos vartojimo valdymu ir energijos vartojimo efektyvumo didinimu, taip pat energetinę vertę turinčių atliekų apdorojimu ir saugojimu. Todėl bet kokia Europos lygmeniu įgyvendinama su infrastruktūra susijusi iniciatyva turėtų atsižvelgti į minėtų klausimų sprendimą regionų ir vietos lygmeniu;

4. ypač palankiai vertina regionų grupių mechanizmams skiriamą dėmesį. Specialios regionų platformos palengvins ir netgi paspartins numatytų projektų planavimo, finansavimo, įgyvendinimo, stebėsenos ir kontrolės procedūras. Be to, reguliarus jų kūrimas bus būtinas siekiant užtikrinti visų su naujos energetikos infrastruktūros diegimu susijusių regionų ir vietos subjektų visapusišką bendradarbiavimą ir dalyvavimą;

5. prašo daugiau dėmesio skirti reguliariam ir savalaikiam piliečių informavimui apie naujos infrastruktūros diegimą. Vietos ir regionų valdžios institucijoms, turinčioms tiesioginį

ryšį su gyventojais, būtina suteikti priemones ir struktūras, leidžiančias gerai informuoti visuomenę ir su ja konsultuotis siekiant užsitikrinti jos paramą ir pritarimą pačiam projektui. Taip pat svarbu, kad Komisija užtikrintų kuo didesnę modeliavimo metodų, pagal kuriuos apibrėžiamas energetikos infrastruktūros poreikis, skaidrumą, stebėtų, kad skirtingi modeliavimo metodai konkuruotų tarpusavyje ir kad vietos ir regionų valdžios institucijos galėtų kontroliuoti parametrus ir skaičiavimo metodus, naudojamus kuriant tokius modelius;

Svarbiausios nuostatos

6. pritaria Europos Komisijai, kuri pripažįsta, kad Europos Sąjunga savo atsinaujinančiosios energijos vartojimo, išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo, energijos vartojimo mažinimo ir tiekimo saugumo užtikrinimo tikslus pajėgs pasiekti tik tada, jei skirs dideles investicijas energetiniu požiūriu pačios veiksmingiausios ekonomikos vystymui, kuriam, be kita ko, reikalingas tinklų modernizavimas, jungčių kūrimas ir prioritetas atsinaujinančiosios energijos integravimas į šiuos tinklus, visų pirma plėtos vidutinės ir žemos įtampos tinklus, nes tai būtina sąlyga decentralizuotai energijos gamybai iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių vykdyti;

7. atkreipia Komisijos dėmesį į neseniai priimtą Regionų komiteto rezoliuciją „Gaivalinės nelaimės ir atominės katastrofos Japonijoje padariniai. Ko turėtų pasimokyti Europos Sąjunga“, ypač į jos 14–16 punktus, ir prašo planuojant būsimą energetikos infrastruktūrą atsižvelgti į šią nuomonę. Be to, ragina tvirtai laikytis iki 2050 m. nustatytą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslų. Ypač svarbu griežtai reikalauti, kad visos šalys pasiektų ar viršytų numatytus naudojant iškastinį kurą, pvz., anglį, naftą arba gamtines dujas, išmetamų dujų kiekio mažinimo tikslus;

8. pabrėžia, kad reikia nustatyti sritis, kuriose infrastruktūrą, atsižvelgiant į jos santykinę svarbą, būtų galima patobulinti ar modernizuoti, o kuriose reikalinga nauja didelė infrastruktūra;

9. pabrėžia, kad būtina numatyti papildomas paklausos valdymo priemones ir 2020 metams numatytiems energijos taupymo ir efektyvaus energijos vartojimo tikslams įgyvendinti būtinas priemones. Energetikos infrastruktūros poreikis priklausys nuo mūsų gebėjimo racionalizuoti vartojimą;

10. atkreipia dėmesį, kad tinkama nacionalinė ir Europos Sąjungos politika sudarytų sąlygas būsimam Europos supertinklui tapti elektros energijos ir gamtinių dujų vidaus rinkos visiško sukūrimo varikliu, kuris paskatintų veiksmingą konkurenciją šioje srityje. Regionų komitetas mano, kad, norint užtikrinti Europos Sąjungos 2020 m. tiksluose numatytą gerovės ir sanglaudos lygį, būtina visiškai įgyvendinti veiksmingos bendrosios rinkos sukūrimo projektą ir sukurti pažangų integruotą Europos energetikos tinklą;

11. pritaria, kad, skatinant įvairesnę ir saugų tiekimą ir mažinant kai kurių regionų energetinę priklausomybę, svarbų vaidmenį atlieka veiksminga dujų infrastruktūra, pabrėžia, kad reikia nustatyti dujų infrastruktūros taisykles, užtikrinančias didesnę lankstumą, ypač siekiant užtikrinti galimybę transportuoti dujas atbuline kryptimi, kad būtų pašalinta kai kurių regionų priklausomybė nuo vienintelio tiekimo šaltinio, ir mano, kad reikia vystyti dujų infrastruktūrą visapusiškai atsižvelgiant į suskystintų gamtinių dujų ir suslėgtų gamtinių dujų terminalų indėlių;

12. mano, kad Europos Komisijos komunikate siūlomos priemonės papildoma trečiąjį paketą, kadangi jomis siekiama patenkinti investicijų energijos gamybos ir perdavimo srityje poreikį;

13. šiuo požiūriu pripažįsta energijos rinkos reguliavimo agentūrų, užtikrinančių investicijų į energetikos infrastruktūrą, nepriklausomai nuo to, ar jos centralizuotos ar decentralizuotos, tinkamumą ir veiksmingumą, vaidmenį;

14. labai palankiai vertina tai, kad pirmenybė teikiama su pažangiųjų tinklų kūrimu susijusių technologijų vystymui. Tokie tinklai bus itin svarbūs tinkamam energijos rinkos veikimui ir suteiks galimybę veiksmingiau ir tausiau naudoti išteklius. Regionų komitetas prašo sukurti konsultacijų, informacijos ir keitimosi nuomonėmis apie šį būsimą pažangų tinklą platformą;

15. mano, kad energijos vartojimo efektyvumas yra galinga ir naudinga priemonė, leidžianti sukurti tvarią energetinę ateitį, ir kad jis gali iš dalies sumažinti būtinybę investuoti į energetikos infrastruktūrą;

16. nerimauja dėl to, kad Europos Komisija negali pasiūlyti konkretaus ir išsamaus šios energetikos infrastruktūros vystymo programos finansavimo plano. Taigi apgailestauja, kad negali pareikšti savo nuomonės itin svarbiais klausimais, pavyzdžiui, dėl programos įtraukimo į biudžetą, numatytų finansavimo būdų, kiekvieno iš dalyvaujančių subjektų, ypač vietos ir regionų valdžios institucijų, bet kartu ir visų vartotojų, įnašo dydžio;

17. pritaria Europos Komisijos idėjai sukurti Europos infrastruktūros fondą, kuris teiktų finansavimą visiems pagrindiniams ES svarbos infrastruktūros projektams energetikos, plačiajuosčio ryšio ir transporto, įskaitant TEN tinklus, srityse;

18. bet ir apgailestauja, kad nebuvo nustatyti kiekybiniai tikslai, susiję su tikėtina šios strategijos nauda;

19. primygtinai prašo kuo greičiau parengti ir pateikti visą išsamią informaciją apie Komisijai nagrinėti pateiktus finansavimo būdus ir priemones, taip pat suteikti jam galimybę ateityje pareikšti nuomonę šiais klausimais;

20. prašo nagrinėjant bet kokį energetikos infrastruktūros vystymo projektą atsižvelgti į vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį ir poreikius. Būtina reguliariai atlikti kruopštų tokių projektų įgyvendinimo teikiamos ekonominės naudos vietos, regionų ir net makroregioniniu lygmeniu įvertinimą. Atliekant šį vertinimą reikėtų nustatyti šių projektų poveikį tiek energetiniam saugumui, tiek aplinkai ir kraštovaizdžiui, taip pat socialiniam ir ekonominiam regionų vystymuisi. Žinoma, kad visuomenės prieštaravimai yra didžiausia kliūtis energetikos infrastruktūros vystymui. Pastangos įrodyti vietos bendruomenėms, kad energetikos infrastruktūros vystymas ir jo poveikis aplinkai joms bus naudingas, labai padėtų numalšinti šiuos prieštaravimus;

21. pripažįsta, kad nacionalinis lygmuo tebėra būtinas koordinuojant investicijas į tinklus ir jungtis. Tačiau Regionų komitetas dar kartą pažymi, kad didelė atsinaujinančiosios energijos dalis pagaminama ir daug suvartojamos energijos, ypač pastatuose, sumažinama vykdant vietos ir regionų lygmens iniciatyvas;

22. pripažįsta, kad elektros perdavimo infrastruktūros plėtojimas tarp ES ir trečiųjų šalių gali padidinti, o kai kuriais atvejais netgi sukelti, anglies dioksido nutekėjimo riziką, todėl prašo Komisijos skubiai iširti Europos prekybos apyvartiniams taršos leidimais pakeitimus siekiant išvengti tokio anglies dioksido nutekėjimo. Turėtų būti numatyti įvairūs variantai, pavyzdžiui, anglies dioksido įtraukimo mechanizmas;

Vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo

23. pripažįsta Europos energetikos infrastruktūros modernizavimo projekto ekonominę, aplinkosauginę ir socialinę svarbą, nes jis gali pritraukti pramonės įmones ir paskatinti kurtis naujas įmones energetikos srityje, taip pat paremti daugelio darbo vietų šiame sektoriuje sukūrimą. Regionai ir vietovės patys pirmieji galėtų pasinaudoti šiuo teigiamu poveikiu;

24. pabrėžia, kad svarbu atsinaujinančiosios energijos gamybos išteklius, visų pirma regionų ir vietos tinklus integruoti į transeuropinius energetikos tinklus, kad jie turėtų galimybę pasinaudoti perdavimo ir paskirstymo priemonėmis ir taip galėtų vystytis;

25. visų pirma ragina imtis būtinų infrastruktūros pokyčių siekiant sudaryti sąlygas pažangiesiems tinklams, kad mažosios ir vidutinės įmonės ir kooperatyvai galėtų gaminti savo švarią energiją ir ja dalytis su partneriais įvairiuose regionuose; ragina

Europos Komisiją surengti specialią vietos ir regionų valdžios institucijų ir atitinkamų suinteresuotųjų subjektų konferenciją siekiant pradėti Europos energijos gamybos pertvarkymą;

26. mano, kad svarbu pabrėžti inovacijų ir technologinės plėtros galimybes, kurias ši strategija teikia Europos įrangos gamintojų įmonėms pirmavimo rinkoje ir konkurencingumo požiūriu (visų pirma su elektros energija susijusiose srityse, pavyzdžiui, elektros energijos gavyba iš atsinaujinančiųjų energijos šaltinių, pažangūs ir labai veiksmingi tinklai, naujos energijos kaupimo sistemos, elektra varomų transporto priemonių skatinimas ir t. t.), ir ragina išplėsti Europos strateginį energetikos technologijų planą (SET planą) ir bendrųjų mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros programų iniciatyvas šioje srityje;

27. pažymi, kad be veiksmingesnės ir pažangesnės tinklo infrastruktūros negalima tikėtis jokių teigiamų pokyčių, susijusių su vartojimo kainomis, inovacijomis ir energijos tiekimo saugumu, ypač ekonominiu požiūriu įmonėms mažiau įdomiuose, t. y. atokiuose, retai apgyvendintuose ar ekonomiškai silpnuose, regionuose;

28. primena, kad centralizuota energijos gamyba stambiuose energijos gamybos įrenginiuose ir ateityje bus labai svarbi Europos energijos vidaus rinkos veikimui, tačiau ją turi iš esmės papildyti decentralizuotos gamybos įrenginiai ir sumanios valdymo ir transportavimo sistemos. Todėl Regionų komitetas pabrėžia, kad miestai ir regionai turėtų būti dar labiau skatinami vystyti decentralizuotos energijos gamybos sistemas ir technologijas, nes tai padeda išvengti monopolio atsiradimo energijos srityje ir gali paskatinti aktyvesnį gyventojų dalyvavimą, taigi ir didesnę pritarimą tvaresniam energetikos sektoriui;

29. pabrėžia, kad energijos gamybos decentralizavimas ir mažų gamybos centrų vietos ir regionų lygmeniu sukūrimas aplinkosaugos požiūriu tinkamose vietose bus veiksminga priemonė miestams ir regionams vystyti netaršią atsinaujinančią energiją, taip pat kovoti už aplinkos apsaugą ir spręsti klimato kaitos problemą;

30. priduria, kad decentralizuotų gamybos šaltinių vystymas, be kita ko, padėtų visai Europos Sąjungai pamažu išsivaduoti iš energetinės priklausomybės nuo išorės tiekėjų ir taip užtikrinti didesnę tiekimo saugumą;

31. prašo suteikti jam galimybę dalyvauti rengiant metodiką, kuri bus taikoma apibrėžiant konkrečius projektus, kurie bus paskelbti europinės svarbos projektais, ir numatant priemones, kurios bus reikalingos tam, kad šie projektai būtų įgyvendinami lanksčiai, atsižvelgiant į vietos ir regionų ypatumus, susijusius su rinkos sąlygomis ir technologijų srityje siūlomomis galimybėmis;

32. remia specialių platformų, kurios padėtų įgyvendinti nustatytus prioritetus, kūrimą makroregioniniu lygmeniu. Šios platformos turėtų pradėti veikti nuo pat projektų nagrinėjimo

pradžios ir turėtų būti įtrauktos į kiekvieną įgyvendinimo etapą, įskaitant finansavimo planų rengimą ir jų įtraukimą į biudžetą;

33. ypač palankiai vertina ES priklausančių Šiaurės jūros šalių ir Norvegijos jėgainių tinklo jūroje iniciatyvą, kuria siekiama koordinuoti vėjo jėgainių ir infrastruktūros plėtrą Šiaurės jūrose, nes vėjo energijai teks labai svarbus vaidmuo siekiant ES tikslų energetikos ir klimato srityse;

34. ragina iš esmės sustiprinti regioninių iniciatyvų energetikos srityje vaidmenį specializuotoms įstaigoms prisiimant techninio ir finansinio planavimo bei šių projektų poveikio vertinimo užduotis. Be to, pageidautina kurti regionines *ad hoc* struktūras su sąlyga, kad joms būtų numatyti veiksmingi ir tinkami veiklos metodai ir sprendimų priėmimo mechanizmai;

35. palankiai vertina labai paskatinančius rezultatus, susijusius su šioje tarpregioninio ir tarptautinio bendradarbiavimo srityje veikiančių aukšto lygio grupių sukūrimu. Tačiau Regionų komitetas tebėra labai susirūpinęs dėl to, kad į mažiausią įtaką turinčių regionų ir vietos valdžios institucijų nuomonę būtų aiškiai atsižvelgiama tokio pobūdžio konfigūracijoje;

36. pritaria Komisijos apgailestavimui dėl šiuo metu ilgai trunkančių su energetikos infrastruktūra susijusių leidimų išdavimo procedūrų ir prašo jas racionalizuoti, geriau koordinuoti ir patobulinti. Tačiau būtų nepriimtina, kad vietos ir regionų valdžios institucijos, kurioms tenka didžiausia atsakomybė ir rūpestis dėl kai kurių energetikos projektų galimo poveikio gyventojams, būtų išstumtos iš šio paskirstymo proceso;

37. palankiai vertina pasiūlymą sukurti pagal vieno langelio principą veikiančią ryšių palaikymo instituciją, kuri užtikrintų projekto vykdytojų ir atsakingų nacionalinio, regionų ir (arba) vietos valdžios institucijų sąsają. Regionų komitetas pabrėžia, kad tai neturėtų niekaip pakenkti vietos valdžios institucijų įgytai kompetencijai;

38. prašo nustatyti tinkamus maksimalius leidimų išdavimo terminus sudarančius galimybę tinkamai ir išsamiai įvertinti projektus užtikrinant suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą ir kartu palankias sąlygas planuoti ir vystyti infrastruktūrą;

39. pakartoja savo norą, kad gyventojai į sprendimų priėmimo procesą būtų įtraukti nuo pat pirmųjų projektų nagrinėjimo etapų. Šis įtraukimas turėtų būti aiškus, atviras, konkretus, užtikrinantis visišką skaidrumą, kuris reikalingas norint dalyvauti bendrame projekte. Pats darbo grafikas turėtų būti kuo plačiau viešinamas, kad kiekvienas galėtų pareikšti savo nuomonę ir gauti atsakymus į savo klausimus;

40. norėtų aktyviai dalyvauti rengiant leidimų išdavimo proceso skaidrumo didinimo gaires siekiant užtikrinti, kad jos pakankamai atitinka tikslus, susijusius su komunikacija ir informavimu apie neigiamą ir teigiamą projektų poveikį, skaidrumu, atsižvelgimu į paskelbtas nuomones, projektų priežiūra, viešosios nuomonės stebėseną;

41. prašo ypatingą dėmesį skirti visuomenės informavimui apie infrastruktūros ir pažangių tinklų vystymo privalumus vartotojams ir piliečiams tiekimo saugumo, išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo ir energijos vartojimo efektyvumo srityje. Tačiau ši informacija turėtų būti teikiama išlaikant pusiausvyrą ir neslepian nepatogumų, kurių patirs gyventojai. Tik visapusiška ir skaidri informacija padės jiems suprasti iniciatyvos mastą ir lengviau susitaikyti su neigiamu poveikiu. Be to, ši informacija turės būti pritaikyta prie kiekvienos konkrečios situacijos, kad visiems ji būtų tiksli ir esminė;

42. ragina sukurti veiksmingas, prieinamas ir teisingas žalos atlyginimo sistemas gyventojams, patyrusiems ypač neigiamą įgyvendinamų projektų poveikį. Šios išmokos turėtų būti pakankamos, kad vietos ir regionų valdžios institucijos galėtų kompensuoti šį poveikį ir užsitikrinti jei ne visuomenės dalyvavimą, tai bent sutikimą;

43. pritaria minčiai numatyti atlygį ir skatinamąsias priemones regionams, kurie palengvintų europinės svarbos projektų leidimų išdavimo reikalavimus, su sąlyga, kad tai jų nepaskatins nepaisyti būtinų atsargumo taisyklių, pavyzdžiui, poveikio vertinimo ir konsultavimosi su visuomene. Be to, Regionų komitetas prašo šias paskatas taikyti ir vietos valdžios institucijoms;

44. pritaria Komisijos nuomonei, kad būtų labai naudinga šią sistemą išplėsti ir taikyti kiekvienam vietos ir regionų lygmeniu pradedamam atsinaujinančiosios energijos gamybos, perdavimo ir paskirstymo projektui;

45. norėtų dalyvauti kuriant projekto rėmimo priemonę, skirtą padėti regionams ir nacionalinėms valdžios institucijoms vykdyti infrastruktūros planavimo ir projektų kūrimo veiklą. Šiuo požiūriu bus privaloma atsižvelgti į regionų ir vietos lygmens projektų poveikio aplinkai, taip pat ekonominio ir socialinio poveikio vertinimą;

46. nerimauja dėl to, kad iš Europos Komisijos investicijoms numatytos bendros 200 mlrd. eurų sumos tebetruksta daugiau kaip 60 mlrd. eurų.

47. ypač pritaria tam, kad būtų sutelkti privatūs investavimo šaltiniai priimat taisykles, kurios padėtų išspręsti technologiškai sudėtingų ar tarptautinio pobūdžio stambių projektų sąnaudų paskirstymo klausimą. Daugelis makroregioninių projektų, kurių vykdymas šiuo metu sustojęs dėl nepakankamo finansavimo, galėtų tiesiogiai pasinaudoti šiais naujais teisės aktais;

48. skatina Komisijos iniciatyvą užtikrinti kuo didesnę valstybinių ir privačių šaltinių svėrto poveikį, kuris sušvelnina riziką

investuotojams. Be to, pelno optimizavimo siekis, investicijų saugumas ir teigiamas poveikis visuomenei paskatins vietos ir regionų valdžios institucijas investuoti į jų nuomone, tinkamiausius projektus;

49. apgailestauja, kad šiuo metu trūksta tikslios ir konkrečios informacijos apie biudžetą ir finansines priemones, kurios galėtų būti skirtos minėtiems paskatams. Regionų komitetas pasisako už tai, kad finansiniai mechanizmai, kurie bus nagrinėjami, atitiktų lankstumo, pritaikymo prie esamos įvairaus pobūdžio rizikos ir kiekvieno projekto finansinio poreikio įvertinimo kriterijus;

50. konkrečiau, ragina Komisiją atkreipti dėmesį į nuostatas dėl įvairių subjektų, taip pat ir vietos ir regionų valdžios institucijų, finansinio indėlio į energetikos infrastruktūros vystymą. Tai visų pirma paskatintų pradėti ir vykdyti atitinkamus projektus. Be to, finansinės naudos, kuri būtų gaunama ateityje naudojant infrastruktūrą, perspektyva galėtų sutelkti visuomenę vykdyti šį projektą;

51. prašo pirmenybę teikti investicijoms į bet kurį projektą, padėsiantį įgyvendinti „20-20-20“ tikslus, pavyzdžiui, pažangiųjų tinklų kūrimas, atsinaujinančiosios energijos integravimas į Europos supertinklą, visų atokių regionų ir vietovių susiejimas su supertinklu ir jungtimis;

52. atkreipia dėmesį į itin svarbų pažangiųjų tinklų vaidmenį skatinant asmeninę atsakomybę už energijos vartojimą. Pažangieji tinklai, pažangieji elektros skaitikliai ir atitinkami vartojimo prietaisai, galintys ne tik tiekti energiją, bet ir teikti informaciją apie vartojimo lygį ir pobūdį, gali padėti sutaupyti energijos. Taigi šie tinklai galėtų padėti mažinti ir išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį bei didinti energijos vartojimo efektyvumą. Todėl reikėtų skatinti toliau vystyti atitinkamas technologijas ir pradėti jas taikyti. Komitetas pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos, remdamosi nacionaliniais planais ir europinėmis programomis, turi iki 2020 m. parengti bandomuosius pažangiųjų tinklų projektus. Ypač daug dėmesio turėtų būti skiriama pasienio regionų projektams;

53. prašo, kad su energetikos infrastruktūros modernizavimo projektų finansavimu ir rėmimu susiję prioritetai būtų nustatomi vadovaujantis šiais kriterijais: atsinaujinančiosios energijos gamybos ir paskirstymo vystymas, bendros elektros ir gamtinių dujų rinkos sukūrimas, parama vartotojams jiems padedant aktyviau dalyvauti rinkoje – pastaruoju tikslu ne tik skatinti veiksmingesnį vartojimą, bet ir sudaryti jiems sąlygas augti kaip vietos ar netgi individualiems gamintojams ir perparduoti galimą perteklinę energiją. Kad būtų pasiekti „20-20-20“ tikslai, taip pat svarbu stengtis pagerinti veiksmingumą pakeičiant ir atnaujinant esamus tinklus ir taip sumažinant perdirbimo ir perdavimo nuostolius;

54. prašo paremti savarankiško apsirūpinimo iš atsinaujinančiosios energijos šaltinių ir labai tausių kogeneracijos sistemų kūrimą ir užtikrinti, kad energetikos tinklai būtų kuriami taip, kad pirmenybė būtų teikiama savarankiško apsirūpinimo sistemoms.

2011 m. liepos 1 d., Briuselis

*Regionų komiteto
pirmininkė*
Mercedes BRESSO

Regionų komiteto nuomonė – ES priemonė LIFE. Kelias pirmyn

(2011/C 259/10)

REGIONŲ KOMITETAS

- patvirtina, kad LIFE programa jau ne kartą įrodė savo reikalingumą, todėl ji turi būti tęsiama ir naujuoju ES finansiniu laikotarpiu, ypatingą dėmesį skiriant Biologinės įvairovės komponentui;
- prašo supaprastinti administracines procedūras, didinti maksimalią bendro finansavimo dalį, rengiamų patvirtintų projektų sąnaudas pritaikyti LIFE finansavimui taikomiems kriterijams ir vietos ir regionų valdžios institucijoms vėl sudaryti galimybę sąnaudas personalui naudoti kaip nuosavus išteklius;
- ragina, kad būsimas LIFE Biologinės įvairovės komponentas apimtų platesnę biologinės įvairovės koncepciją: tam, kad LIFE programa galėtų atlikti svarbų vaidmenį finansuojant priemonę „Natura 2000“, ji taip pat turėtų finansuoti teritorijų valdymo veiklą;
- siūlo, kad naujosios LIFE programos Aplinkos komponentas toliau būtų svarbus rodiklis vietos ir regionų valdžios institucijoms, skatinantis laikytis teisėkūros projekto pradinio etapo taisyklių prieš įsigaliojant ES aplinkosaugos teisės aktams, veikti daugiau, negu numatyta teisės aktų reikalavimuose ir taikyti novatoriškas technologijas bei aplinkos apsaugos problemų sprendimo būdus. Dėl šios priežasties pageidautina, kad projektus būtų galima platesniu mastu taikyti į ekologines inovacijas orientuotame viešajame sektoriuje;
- siekiant padidinti LIFE programos efektyvumą pritaria Komisijos pasiūlymui įvesti naują didesnio masto LIFE projektų kategoriją Kompleksiniai LIFE projektai. Tokio tipo projektai veiksmingai padeda pasinaudoti LIFE programos kaip katalizatoriaus poveikiu, nes sukuria struktūruotą ryšį su kitais ES fondais;
- pažymi, kad naująja LIFE programa turėtų toliau būti remiami komunikacijos ir informavimo projektai, didesnę dėmesį skiriant švietimui ir skatinant projektus, įtraukiančius vietos ir regionų valdžios institucijas ir darančius didelį poveikį ES lygmeniu.

Pranešėja	Daiva MATONIENĖ (LT / EA), Šiaulių miesto savivaldybės tarybos narė
Pamatinis dokumentas	Komisijos komunikatas dėl LIFE+ reglamento laikotarpio vidurio peržiūros COM(2010) 516 galutinis

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

A. Bendrosios pastabos

1. laikosi nuomonės, kad aplinkos apsauga ir biologinės įvairovės išsaugojimas – esminė gyvenimo kokybės Europoje sąlyga, todėl tai turi būti ne vien nacionalinių vyriausybių, vietos ir regioninės valdžios ar ES institucijų užduotis, o kiekvieno sąmoningo europiečio rūpestis;

2. pabrėžia, kad vienas Europos Sąjungos tikslų – skatinti darnų ir neinflacinį augimą laikantis aplinkosaugos tikslų ir kad biologinės įvairovės nykimas gali jam daryti neigiamą poveikį; pačiai Sąjungai suteikiama vis daugiau įgaliojimų aplinkosaugos srityje, kaip numatyta SESV 192 straipsnyje;

3. sutinka, kad Reglamentu (EEB) Nr. 1973/92 sukurta ir vėliau ne kartą tobulinta LIFE programa yra konkreti ES aplinkosaugos finansavimo priemonė, pagal kurią jau finansuota 3 115 projektų aplinkos apsaugos srityje ir jiems skirta 2,2 mlrd. eurų ⁽¹⁾, todėl ji yra labai svarbus instrumentas, kuriuo padedama finansuoti vietos ir regionų politiką ir projektus aplinkosaugos srityje suteikiant papildomos naudos Europai ⁽²⁾;

4. nesumenkindamas LIFE programos vertės ir svarbos, perspėja, kad nereikėtų pervertinti šios programos galimybių. Kasmet skiriamais apie 340 milijonų eurų galima finansuoti daug projektų, kurių daugelis gali būti geri pavyzdžiai ir skatinti aplinkos politikoje taikyti pozityvius metodus. Tačiau šių lėšų, kurios atitinka maždaug 0,2 proc. metinio ES biudžeto, nepakanka visoms problemoms, atsirandančioms dėl nepakankamo kitų aplinkos programų ar ES fondų finansavimo, išspręsti;

5. pripažįsta, kad programa LIFE+ atliko esminį vaidmenį priimant ir įgyvendinant aplinkos valdymo planus, atkuriant vertingas buveines, svarbių rūšių populiacijas ir vystant „Natura 2000“ tinklą. Ji taip pat padėjo kurti partnerystės ryšius stiprinančias bendradarbiavimo struktūras taip palengvindama gerosios patirties ir informacijos mainus tarp suinteresuotų šalių ir politikų;

⁽¹⁾ Šiuo metu naudojama priemonė LIFE+ priimta Reglamentu (EB) Nr. 614/2007, OL L 149, 2007 6 9.

⁽²⁾ Europos Komisija, Aplinkos generalinis direktoratas, 2010 m. LIFE Focus „LIFE programa ir vietos valdžios institucijos“ (*LIFE and local authorities*).

6. ragina kurti vietos partnerystę, kuri galėtų geriausiai derinti LIFE išteklius su kitais nacionaliniais ir ES lėšų šaltiniais;

7. pabrėžia, kad nauji aplinkosaugos iššūkiai, toliau nykstanti biologinė įvairovė bei ES plėtra kelia naujas užduotis Europos aplinkosaugai; efektyvus atsakas į jas turi būti pateiktas kiek galima greičiau ir įgyvendintas naujoje finansinėje perspektyvoje;

8. laikosi nuomonės, kad Europos vietos ir regionų valdžios institucijoms tenka esminis vaidmuo įgyvendinant ES aplinkos teisės aktus, kuriant ekologines inovacijas ir perduodant gerąją praktiką platesnei auditorijai;

9. rekomenduoja biologinės įvairovės išsaugojimui skirti esminį dėmesį visose ES aplinkos apsaugos politikos srityse. Kadangi biologinės įvairovės išsaugojimas yra įvairias sritis apimantis klausimas, taip pat būtina užtikrinti, kad į jį bus atsižvelgiama visose pagrindinėse politikos srityse;

10. ragina ES aplinkosaugos politika skubiai spręsti naujus iššūkius, susijusius su sparčiai genetiškai modifikuotų organizmų plėtra ir iki galo neištyrinėtu jų poveikiu vietinėms rūšims;

11. konstatuoja, kad tam tikromis sąlygomis gali kilti biologinės įvairovės apsaugos politikos ir kitų darnios plėtros dalių tikslų prieštaravimai. Todėl, atsižvelgiant į tokius galimus tikslų prieštaravimus, naujuoju programavimo laikotarpiu būtina siekti lankstesnio įvairių darnios plėtros aplinkosaugos tikslų derinimo ir užtikrinti visų priimtų priemonių nuoseklumą, kad taisyklės ir priemonės vienoje srityje nepablogintų padėties kitoje srityje ar netgi bendrų sprendimų;

12. pabrėžia, kad nors LIFE projektais aiškiai siekiama aplinkosaugos tikslo, visi jie, įskaitant LIFE programos komponento „Gamta ir biologinė įvairovė“ ekosistemų funkcijas, sudaro galimybių suteikti ir socialinės bei ekonominės naudos vietos bendruomenėms. RK palankiai vertina tai, kad nuo šių metų pradėta šias galimybes nurodyti LIFE projektų paraiškos formose. Tai turėtų padėti Europos Komisijai rengti ataskaitas dėl visos LIFE programos įvairių socialinių ir ekonominių rezultatų rodiklių;

13. LIFE+ priemonės komponentas „Gamta ir biologinė įvairovė“ labai prisidėjo įgyvendinant Paukščių ir Buveinių direktyvas, buvo pasiekti bent kai kurie komunikato „Biologinės įvairovės mažėjimo sustabdymas iki 2010 m.“ tikslai. Nepaisant to, LIFE+ apima tik dalį Paukščių ir Buveinių direktyvomis numatytos veiklos, o biologinės įvairovės mažėjimo stabdymas tebėra sritis, kuriai reikia skirti ypač didelį dėmesį;

14. dėl šių priežasčių LIFE+ priemonę reikia vertinti kaip būtiną tolesnės ES aplinkosaugos politikos elementą, ypač didelį dėmesį skirti Biologinės įvairovės komponentui, siekiant kiek galima labiau priartėti prie laikotarpio iki 2020 m. nukeltų biologinės įvairovės mažėjimo stabdymo tikslų;

15. atkreipia dėmesį į ypatingą atokiausių regionų padėtį, nes šie regionai, kuriuose yra daugiau kaip 200 „Natura 2000“ tinklui priklausančių Bendrijos svarbos teritorijų, labiausiai prisideda prie biologinės įvairovės visoje ES. Todėl šie regionai yra labai svarbūs siekiant sustabdyti biologinės įvairovės mažėjimą;

16. pritaria Komisijos pasiūlymui sukurti „Natura 2000“ prioritetinių veiksmų programas (angl. *Natura 2000 Prioritised Action Frameworks*, PAFs) priemonei „Natura 2000“ finansuoti, pavyzdžiui, regionų ar nacionalinio lygmens strateginiams valdymo planams, suteikiantiems aiškų ir įpareigojantį pagrindą kitiems ES fondams ir valstybių narių indėliams pagal „Natura 2000“ saugomoms vietovėms ir prioritetinėms rūšims konkrečioje teritorijoje finansuoti⁽³⁾;

B. Rekomendacijos atliekant LIFE+ programos laikotarpio vidurio peržiūrą

17. pabrėžia, kad pastarojo meto ekonomikos ir finansų krizė taip pat sukėlė nemažai įvairių problemų vietos ir regionų valdžios institucijų planams šioje srityje bendrai finansuoti įvairias iniciatyvas, taip pat ir biologinės įvairovės išsaugojimo iniciatyvas. Todėl RK ragina nacionalines ir ES institucijas dalytis gerąja praktika ir įgyvendinti jos pavyzdžius šioje srityje, pavyzdžiui, Lenkijos gerosios praktikos modelį: Lenkijos vyriausybė įsteigė nacionalinį fondą, užtikrinantį reikiamą papildomą finansavimą patvirtintiems LIFE projektams įgyvendinti⁽⁴⁾;

18. palankiai vertina LIFE+ įvestus orientacinius nacionalinius asignavimus, visų pirma kai numatoma šią priemonę taikyti laikinai, siekiant padidinti patvirtintų paraiškų, ypač iš naujųjų ES valstybių narių, skaičių. Kartu pabrėžia, kad būtina aiškiai nurodyti, jog ši priemonė yra laikina ir ragina Europos Komisiją

toliau dėti pastangas ir remti nacionalinius informacinius centrus ir valstybes nares, kurios išsivina mažai lėšų, suteikiant mokymo galimybių, taip pat ragina šias valstybes nares gerinti savo nacionalinių ir regioninių informacinių centrų gebėjimus, kad galėtų aktyviai padėti savo šalių projektų dalyviams;

19. pabrėžia, kad būtina skirti pakankamai dėmesio vietos ir regionų valdžios institucijų interesams, nes reglamentas skirtas būtent šioms institucijoms, taip pat reikia išlaikyti pakankamą lankstumą numatant veiksmų programų prioritetus suteikiant galimybę regionų valdžios institucijoms būti atsakingomis už veiksmų programas ir taip tapti šios naujos priemonės naudos gavėjomis;

20. ragina Europos Komisiją toliau gerinti LIFE+ komponento „Aplinkos politika ir valdymas“ indėlį finansuojant taisykles atitinkančius projektus, kurie teisėkūros projekto pradiname etape nustato reikalingus išteklius naujiems ES teisės aktams įgyvendinti, bandomuosius žaliųjų viešųjų pirkimų projektus, kurie įvertina didelio masto žaliųjų viešųjų pirkimų programų įmanomumą miestuose ar regionuose, bei demonstracinės veiklos projektus išteklių efektyvumui, žaliajam augimui ir tvariai gamybai skatinti;

21. pabrėžia, kad reikėtų plėsti galimybes finansuoti aplinkos apsaugos nevyriausybinę organizacijų iniciatyvas ir taip užtikrinti veiksmingą pilietinės visuomenės dalyvavimą įgyvendinant ES aplinkos teisės aktus ir didinti visuomenės aplinkosauginį sąmoningumą skatinant jos išitraukimą ir naujų tikslų nustatymą, taip pat kaupti gerosios praktikos pavyzdžius ir ekspertų žinias;

22. atkreipia dėmesį į tai, kad didelė dalis „Natura“ remtų iniciatyvų buvo orientuotos tik į tam tikras nykstančias gyvūnų rūšis; apie tai buvo plačiai kalbama viešųjų ryšių kampanijose (pavyzdžiui, dėl rudojo lokio (*Ursinus arctos*), ugniapilvės rupūžės (*Bombina bombina*) ar pelkinės nimfadilės (*Euphydryas aurinia*). Tuo tarpu daugelis kitų nykstančių rūšių nesulaukė jokio dėmesio. Tobulinant LIFE+ priemonę, būtina skatinti ją naudoti ir kitų, galbūt mažiau matomų, rūšių apsaugai;

23. primena, kad pagal dabar galiojančius reikalavimus „Natura“ komponento projektai privalo būti parodomieji ir (arba) novatoriški. Nepaisant to, daugeliu atvejų biologinei įvairovei išsaugoti reikia ne inovacijų, o tęsti jau pradėtą darbą ir kaupti gerąją patirtį bei ją skleisti. Dėl šios priežasties šio komponento projektams taip pat būtina numatyti galimybę nebūtinai būti parodomą ar novatoriško pobūdžio ir daugiau dėmesio skirti konkrečioms „Natura 2000“ teritorijų poreikiams ir biologinės įvairovės išsaugojimo kai kuriose geografinėse vietovėse problemoms. Turėtų pakakti, kad jie remtųsi pavyzdinėmis procedūromis, kurios vėliau galėtų būti perkeltos į kitus regionus ir juose taikomos;

⁽³⁾ Pagal Buveinių direktyvos 8 straipsnį. Europos Komisija, LIFEnews, 2010 m. „LIFE programos komponentas Gamta ir biologinė įvairovė. Kokia bendra ateitis?“ (*LIFE Nature and Biodiversity: what common future?*).

⁽⁴⁾ Europos Komisija, LIFEnews, 2010 m. „LIFE programos komponentas Gamta ir biologinė įvairovė. Kokia bendra ateitis?“ (*LIFE Nature and Biodiversity: what common future?*)

24. pažymi, kad atsižvelgiant į iššūkius, su kuriais prisitaikydamos prie narystės ES sąlygų susiduria naujųjų valstybių narių vietos ir regionų valdžios institucijos bei visuomenė, būtina aktyviau skatinti LIFE+ kaip ir kitų specializuotų programų įgyvendinimą šiose šalyse;

25. pabrėžia, kad siekiant maksimalios sinergijos, dar iki šio ES finansinio laikotarpio pabaigos tikslinga siekti, kad LIFE+ programa taptų kiek galima labiau suderinama su kitomis tiesiogini ar netiesiogini aplinkosaugos komponentą turinčiomis ES programomis, pavyzdžiui, 7-ąja bendrąja mokslinių tyrimų programa, konkurencingumo ir inovacijų bendrąja programa, EŽŪFKP, sanglaudos ir struktūriniais fondais;

26. pažymi, kad taip pat tikslinga skatinti privataus sektoriaus dalyvavimą biologinės įvairovės išsaugojimo iniciatyvose įtvirtinant nuostatą, kad LIFE+ tikslai ne tik neprieštaruja darnaus ir socialiai atsakingo verslo plėtrai, bet ir tiesiogiai ji skatina;

27. atkreipia dėmesį į aktyvesnio akademinės bendruomenės dalyvavimo LIFE veikloje naudą skatinant šią bendruomenę bendradarbiauti su pagrindinėmis šios programos tikslinėmis grupėmis; mokslininkai gali prisidėti prie iniciatyvos pateikdami naujausius mokslinius rezultatus ir sukurdami naujų perspektyvų bendriems uždaviniams spręsti;

C. LIFE+ programa naujuoju finansiniu laikotarpiu

28. pabrėžia būtinybę naujuoju finansiniu laikotarpiu europinėms aplinkos apsaugos iniciatyvoms Europoje skirti deramą finansavimą, kad būtų užtikrintas biologinės įvairovės išsaugojimas, aukšta Europos piliečių gyvenamosios erdvės kokybė ir būtų skatinamas europiečių ir viso pasaulio gyventojų aplinkosauginis sąmoningumas;

29. primena, jog praktika rodo, kad aplinkosaugos srityje problemų yra gausu ir dažnai joms spręsti trūksta lėšų. Dėl šios priežasties visos aplinkos apsaugai ir biologinės įvairovės išsaugojimui skirtos priemonės turi būti itin efektyvios. Viena esminių efektyvumo sąlygų įvairiapusiškoje Europoje, kurios šūkis – „Suvienyti įvairovėje“, yra taikomų paramos priemonių lankstumas, kad suinteresuotieji subjektai iš skirtingų Europos šalių ir regionų galėtų užtikrinti maksimalią ES finansuojamų veiksmų papildomą naudą atsižvelgiant į vietos sąlygas;

30. dar kartą pabrėžia, kad esminis vaidmuo užtikrinant biologinę įvairovę ir Europos piliečių gyvenamosios erdvės kokybę šiuo metu tenka ir ateityje teks vietos ir regionų valdžios institucijoms. Dėl šios priežasties itin svarbu užtikrinti, kad Europos regionai ir savivaldybės galėtų ir pasinaudoti įvairiais paramos aplinkosaugos iniciatyvoms instrumentais, ir maksimaliai dalyvauti kuriant ar tobulinant juos;

31. patvirtina, kad nuo 1992 m. įgyvendinama LIFE programa jau ne kartą įrodė savo reikalingumą. Todėl ji turi būti tęsiama ir naujuoju ES finansiniu laikotarpiu, kartu maksimaliai išnaudojant per šį laikotarpį susikaupusią gerąją patirtį ir pasimokant iš blogosios patirties;

Prioritetai rengiant naują LIFE programą

32. atkreipia dėmesį į konsultacijų dėl būsimos LIFE programos ⁽⁵⁾ poveikio vertinimo rezultatus, teigdamas, kad vietos ir regionų valdžios institucijos nurodė du veiksmingiausias būdus, kaip patobulinti vietos aplinkosaugos politiką ir ją įgyvendinti: geriau išsąmoninti aplinkos apsaugos problemas ir būtinybę, kad jas spręstų įvairūs subjektai bei skatinti novatoriškus darbo metodus, kad būtų gerinamas aplinkos valdymas, ypač tas, kurį atlieka kompetentingos institucijos, todėl ragina Komisiją toliau stiprinti vietos ir regionų valdžios institucijų administracinius gebėjimus ir didinti visuomenės sąmoningumą kaip svarbiausius LIFE programos bet kokios reformos prioritetus;

33. reiškia tvirtą įsitikinimą, kad LIFE programa ir toliau turėtų būti pagrindinė gamtos ir biologinės įvairovės apsaugos finansavimo priemonė ir kad naujuoju programavimo laikotarpiu jai turi būti būdingas išlaidų efektyvumas ir aukšta projektų bei programų kokybė. Todėl plėtojant programą didžiausią dėmesį reikėtų skirti įgyvendinimo ir administracinių procedūrų supaprastinimui bei programos atvėrimui didesniai ratui kriterijus atitinkančių pareiškėjų;

34. ragina būsimu LIFE+ finansavimo laikotarpiu vietos ir regionų valdžios institucijoms bei kitoms visuomeninėms organizacijoms vėl sudaryti galimybę sąnaudais personalui naudoti kaip nuosavus išteklius, kad šios institucijos ir organizacijos galėtų dar geriau pasinaudoti LIFE programa;

35. pabrėžia, kad visiškai įgyvendinti LIFE programos tikslus galbūt trukdo ir lėtos administracinės procedūros, ir nedidelė bendro finansavimo dalis (paprastai 50 proc., bet galimos išimtyje LIFE+ Nature komponentui). Todėl programoje reikėtų numatyti, kaip supaprastinti administracines sąlygas (taikymą, įgyvendinimą, mažesnių projektų atitiktį kriterijams) ir bendro finansavimo dalies didinimą;

36. primena vis dar esančius senųjų ir naujųjų valstybių narių informavimo lygio ir finansinių gebėjimų skirtumus užtikrinant galimybes naudotis programa, todėl rekomenduoja vystyti konkrečius mechanizmus, galinčius padėti pareiškėjams ir naudoti gavėjams iš pastaruosiu metu į ES įstojusių valstybių narių. Šia pagalba bus siekiama padėti rengti projektų pasiūlymus ir spręsti administracinius klausimus, ją būtų galima teikti stiprinant nacionalinių informacinių centrų sistemą arba kuriant regioninius informacinius centrus ten, kur jų dar nėra;

⁽⁵⁾ Pranešimas „ES priemonės LIFE+ teritorinio poveikio vertinimas“. Parengė Regionų komiteto sekretoriatas, 2011 m. gegužės mėn.

37. siūlo, kad paraiškų teikimo procedūrų metu būtų atsižvelgiama į tvarumo tikslą ir kad būtų ištirtos visos turimos informacinių technologijų galimybės. Reikėtų plėtoti projektų teikimo, vertinimo, pareiškėjų ir valdymo organo komunikacijos, būtent internetu, procedūras, įskaitant pareiškėjų registracijos ir duomenų teikimo internetu sistemą;

38. ragina didžiausią dėmesį skirti teikiamų projektų vertinimo procesui, kuris šiuo metu trunka maždaug pusantrų metų nuo kvietimo teikti paraiškas paskelbimo iki projekto pradžios. Šiuo požiūriu būtų galima taikyti geriausias valdymo pavyzdžius iš „jungtinių techninių sekretoriatų“ naudojamų pažangiausių teritorinio bendradarbiavimo programų;

39. pažymi, kad sudarant palankesnes sąlygas paraiškų teikimo procedūroms ir vadovaujantis teritorinio bendradarbiavimo programų praktika, reikėtų siekti, kad projektų rengimo sąnaudoms taikomi kriterijai atitiktų LIFE finansavimui taikomus kriterijus, arba šios sąnaudos būtų kompensuojamos skiriant vienkartinę išmoką (pavyzdžiui, priklausančią nuo viso projekto biudžeto), jeigu projektas patvirtinamas;

40. pažymi, kad naujoji LIFE programa turi būti kiek įmanoma supaprastinta siekiant užtikrinti, kad šios programos finansuojamuose projektuose pagrindinis dėmesys būtų skiriamas tikslinei aplinkosaugos ar informacinei veiklai, o ne ataskaitų rengimui;

41. primena, kad ne mažiau svarbus vaidmuo aplinkosaugos ir biologinės įvairovės išsaugojimo iniciatyvose ir ateityje teks organizuotai pilietinei visuomenei. Dėl šios priežasties naujoji LIFE programa turi turėti stiprų į nevyriausybinės organizacijas ir visuomenės švietimą orientuotą komponentą. Kartu svarbu užtikrinti, kad juo galėtų pasinaudoti ir nedidelės vietinės nevyriausybines organizacijos bei mokslininkai;

42. pabrėžia, kad keičiant LIFE+ programą turi būti atsižvelgiama į esminį biologinės įvairovės apsaugos veiklos ir rezultatų prieštarumą, susijusį su sąlyginai trumpalaikiais projektais ir tik ilguoju laikotarpiu matomais jų rezultatais. Dėl šios priežasties atitinkamai turi būti pritaikoma paraiškų vertinimo metodologija;

43. ragina LIFE+ apibrėžti pagal geriau identifikuojamus ir pasiekiamus tikslus. Todėl reikia labiau akcentuoti rezultatus, o ne vertinti pažangą pagal išlaidų reguliarumą;

44. kadangi programa orientuota į ilgalaikius tikslus, siūlo, kad pareiškėjai būtų skatinami įgyvendinti ar finansuoti veiklą, būtiną užtikrinant veiksmingą tolesnį darbą projektui pasibaigus, t. y. ilgalaikio projekto poveikio stebėseną. Šis skatinimas galėtų vykti suteikiant aukštesnių balų tiems projektams, kurių pareiškėjai paraiškose numato tolesnio darbo sistemą ir įsipareigoja ją finansuoti nuosavais ištekliais;

45. pažymi, kad naujoji LIFE+ priemonė turi apimti ir projektų ženklinimą tuo atveju, jei jie atitinka ES regioninių strategijų, pavyzdžiui, Baltijos jūros strategijos, tikslus;

46. remdamasis praktine patirtimi, yra įsitikinęs, kad pagrindiniu LIFE programos paramos instrumentu yra ir toliau turėtų būti projektų finansavimas (dotacijos veiklai) siekiant remti su aplinkosauga susijusią vietos ir regionų valdžios institucijų veiklą ir investicijas. Be to, reikėtų apsvarstyti novatoriškų finansavimo priemonių taikymo galimybes, visų pirma LIFE programos aplinkos apsaugos srityje, tačiau šios priemonės, jei jos apskritai bus taikomos, turėtų būti tik papildančios, o ne pakeisti tiesioginį finansavimą;

Programos valdymas

47. laikosi nuomonės, kad dabartinis centralizuotas LIFE programos valdymas įrodė savo veiksmingumą, nes administravimui buvo panaudota palyginti nedidelė numatyto programos finansavimo dalis, todėl RK dar kartą pabrėžia, kad nepritaria priemonės „renacionalizacijai“⁽⁶⁾ ir rekomenduoja toliau rūpintis LIFE programos ateitimi pagal centralizuotą valdymo sistemą, kurią koordinuoja Europos Komisija;

48. pažymi, kad naujuoju ES finansiniu laikotarpiu, atsižvelgiant į tai, kad projekto įgyvendinimo laikotarpiu gali būti sudėtinga gauti konkrečių rezultatų ekosistemos srityje, reikia keisti ir požiūrį į LIFE+ programos projektų vertinimą. Esminis dėmesys turi būti skiriamas projektuose numatomoms priemonėms, jų apimčiai ir galimam ilgalaikiam poveikiui, o ne rezultatams, kuriuos galima pasiekti per atskaitinį laikotarpį;

49. ragina naujai LIFE+ programai suteikti pakankamai lankstumo ir suderinti ją su kitais paramos instrumentais, nebūtinai skirtais tiesiogiai aplinkosaugai, tačiau turinčiais aplinkosaugos komponentą;

50. mano, kad būtina parengti bendrą strategiją, gamtos išsaugojimo klausimus susiejant su kaimo plėtra, visų pirma „Natura 2000“ tinklo teritorijose, kuriose intensyviai vykdoma žemės ūkio ir gyvulininkystės veikla, ir pabrėžia būtinybę siekti veiksmingo koordinavimo su būsimomis BŽŪP priemonėmis, nes tai sudarytų galimybę atlaikyti konkurenciją aplinkos apsaugos požiūriu;

51. pritaria idėjai, kad regionų valdžios institucijos būtų atsakingos už „Natura 2000“ prioritetinių veiksmų programas ir pabrėžia, kad būtina suteikti veiksmų laisvės tolesniems programų prioritetų keitimams;

⁽⁶⁾ CdR 253/2004 fin.

Naujosios LIFE programos struktūra

52. pritaria Tarybai, pabrėžusiai, kad būtini visi programos aspektai ir kad svarbu, jog LIFE atsispindėtų būsimoje ES finansinėje programoje, atsižvelgiant į sinergiją su kitomis ES finansinėmis priemonėmis, kurios padeda siekti ES aplinkosaugos tikslų (7);

53. ragina, kad LIFE būtų bent oficialiai susieta su naująja bendra strategine programa;

54. siūlo, kad būsima LIFE programai būtų palikta struktūra, panaši į dabartinę struktūrą, kurią sudaro trys komponentai: *LIFE biologinė įvairovė* (įskaitant dabartinį komponentą „LIFE+ Gamta ir biologinė įvairovė“), *LIFE aplinka* ir *LIFE valdymas* (įskaitant dabartinį komponentą „LIFE+ Informacija ir ryšiai“);

LIFE biologinė įvairovė

55. ragina būsima LIFE Biologinės įvairovės komponentą neriboti vien tik priemone „Natura 2000“, o įtraukti į ją biologinę įvairovę platesne prasme. Biologinė įvairovė tapo platesne koncepcija, apimančia tokius aspektus kaip ekosistemų funkcijos, žalioji infrastruktūra, invazinės svetimos rūšys ir t. t. Nors dauguma šių aspektų patenka į „Natura 2000“, kuri turi likti pagrindine koncepcija, yra klausimų, kuriems skiriama per mažai dėmesio arba kurie apskritai nesprenžiami, o tai rodo, kad būtina taikyti platesnę biologinės įvairovės koncepciją;

56. pažymi, jog tam, kad LIFE programa galėtų atlikti svarbų vaidmenį finansuojant priemonę „Natura 2000“, ji taip pat turėtų finansuoti teritorijų valdymo veiklą, o ne tik apsiriboti gerąja praktika ar novatoriškais projektais, kaip nurodyta LIFE+ reglamento 3 straipsnyje; siekiant užtikrinti aukštą finansuojamų projektų ir veiklos kokybę, LIFE programoje reikėtų numatyti būtinuosius projektų pasiūlymų, jų stebėsenos ir rezultatų pateikimo placiajai visuomenei standartus;

LIFE aplinka

57. siūlo, kad naujosios LIFE programos Aplinkos komponentas toliau skatintų vietos ir regionų valdžios institucijas, norinčias veikti daugiau, negu numatyta teisės aktų reikalavimuose, ir taikančias novatoriškas technologijas bei aplinkos apsaugos problemų sprendimo būdus. Šis komponentas galėtų apimti pradines investicijas ir taip sudaryti sąlygas ilgalaikiai naudai (8);

58. kadangi finansavimas ribotas, primena, kad LIFE parama gali naudotis tik tam tikras skaičius vietos ir regionų valdžios institucijų, tuo tarpu *acquis* įgyvendinimo uždaviniai yra aktualūs daugumai regionų ir savivaldybių. Dėl šios priežasties pageidautina, kad būsimums LIFE projektus būtų galima platesniu mastu

taikyti į ekologines inovacijas orientuotame viešajame sektoriuje (9), o LIFE programos Aplinkos komponento svarbos didinimas taip pat turėtų būti vienas prioritetais;

59. pabrėžia, kad būsimums LIFE programos Aplinkos komponentas turėtų būti koncentruojamas ne į keletą, o į daugelį teminių klausimų (10), kad jį būtų galima naudoti svarstant specifinius regionų, kurie patenka į jo sritį, uždavinius ir galimybes. Atrankos kriterijai turėtų būti nustatomi remiantis pripažintais programos strateginiais tikslais ir galimų naudos gavėjų vietos prioritetais. Kad LIFE programa išliktų ilgalaikė, kiekvienai jos temai galėtų būti nustatyti kas dvejus metus peržiūrimi prioritetai, susieti su ES prioritetais;

60. ragina siekti, kad LIFE Aplinkos komponentu būtų remiami vietos ir regionų valdžios institucijų įgyvendinami kompleksinio aplinkos valdymo projektai, taip pat ir tam, kad būtų skatinama laikytis teisėkūros projekto pradinio etapo taisyklių prieš įsigaliojant ES aplinkosaugos teisės aktams;

61. pažymi, kad šiuo metu vyksta diskusijos siekiant nustatyti, ar tikslinga palikti dvi atskiras priemones, kurias valdo Aplinkos generalinis direktoratas, ekologinėms inovacijoms finansuoti (11). Todėl ragina Europos Komisiją įvertinti šį aspektą būsimums LIFE programos poveikio vertinime atsižvelgiant į abi šias priemones, šiuo metu tarnaujančias skirtingiems tikslams ir skirtas skirtingiems naudos gavėjams (12). Taigi, visi šiose diskusijose priimti sprendimai turės užtikrinti, kad vietos ir regionų valdžios institucijos toliau bus tarp naudos gavėjų, kaip subjektai, atliekantys svarbų vaidmenį dalijantis gerąja aplinkosaugos praktika su platesne auditorija, esantys arčiau visuomenės, taigi, galintys geriau ją informuoti ir paskatinti keisti elgseną;

LIFE valdymas

62. ragina, kad į būsima LIFE Valdymo komponentą būtų įtrauktas skatinimas dalytis žiniomis dėl ES aplinkos teisės aktų įgyvendinimo ir vykdymo Europos lygmeniu remiant tinklus, mokymą ir dalijimosi gerąja praktika projektus, pavyzdžiui, IMPEL ar LIFE+ Europos biologinės įvairovės sostinės (13);

63. ragina pagal LIFE Valdymo komponentą peržiūrėti finansavimą aplinkosaugos srityje dirbančioms nevyriausybinėms organizacijoms, kad būtų galima veiksmingiau remti jų vaidmenį sudarant sąlygas proporcingam suinteresuotųjų subjektų dalyvavimui ES politikos kūrimo procese. Tai reiškia, kad veiklos finansavimo sistema keisis pereinant nuo kasmetinio prie daugiamečio finansavimo ir didinant valstybių narių, dalyvaujančių partnerystėje dėl konkretaus projekto, skaičių, taigi, skatinant tinklaveiką ir būtinos patirties kaupimą;

(7) 2010 m. gruodžio 20 d. Aplinkos tarybos išvados dėl aplinkos politikos priemonių gerinimo (5302/11).

(8) CdR 164/2010 fin.

(9) CPMR 02/2011. Atsakymas į klausimus dėl būsimums ES finansinės priemonės aplinkosaugai.

(10) CdR 253/2004 fin.

(11) Konkurencingumo ir inovacijų programos ekologinių inovacijų komponentas ir LIFE+ Aplinkos ir valdymo komponentas.

(12) Europos Komisija, LIFEnews, 2010 m. „LIFE Aplinkos komponento raida: praeitis, dabartis ir ateitis“ (*The evolution of LIFE Environment: past, present and future*)

(13) CdR 164/2010 fin ir CdR 112/2010 fin.

64. dar kartą primena Europos Komisijai pateiktą prašymą „išnagrinėti, ar ši [Merų pakto] koncepcija galėtų būti taikoma kitose svarbiose ES aplinkos politikos srityse, pavyzdžiui, biologinės įvairovės, atliekų ir vandens, triukšmo, oro taršos ir žemės naudojimo“⁽¹⁴⁾, konkrečiai skiriant finansavimą pagal būsimą LIFE programą, kuri padėtų išplėsti Merų pakto koncepciją nuo efektyviai energiją vartojančių miestų iki efektyviai išteklius naudojančių ir aplinkai nekenkiančių miestų;

Didesnio masto programos

65. siekiant padidinti LIFE programos efektyvumą ir sumažinti administracines išlaidas pritaria Komisijos pasiūlymui įvesti naują didesnio masto LIFE projektų kategoriją Kompleksiniai LIFE projektai arba LIFE veiksmų programos. Tokio tipo projektai galėtų būti skirti įvairiausioms problemoms, pirmiausia gėlo vandens valdymo, gamtos ir biologinės įvairovės bei išteklių naudojimo ir atliekų srityse, spręsti⁽¹⁵⁾. Vis dėlto reikėtų išlaikyti tradicinius autonominius LIFE projektus, nes jie sudaro sąlygas mažesnėms vietos nevyriausybinėms organizacijoms, suinteresuotiesiems subjektams ir valdžios institucijoms tapti naudos gavėjais;

66. laikosi nuomonės, kad kompleksiniais projektais būtų galima numatyti galimybę teikti paramą sprendžiant konkrečių klausimų arba įgyvendinant didesnę dalį valstybės narės teritorijos ar regiono apimančių projektą (pavyzdžiui, pelkių atkūrimo projektai upių baseinuose, veiksmai nykstančioms rūšims išsaugoti jų migracijos maršrutuose, vietovių valdymo planų plėtra ir įgyvendinimas visoms „Natura 2000“ ar panašioms vietovėms, regione įgyvendinant „Natura 2000“ prioritetinių veiksmų programą);

67. siūlo į kompleksinius projektus įtraukti programą ir gaires individualiems LIFE ir kitokiems projektams rengti, taip pat parengti planą, paaiškinantį, kaip galima suderinti įvairių ES, nacionalinių, regioninių, vietos ir privačių fondų veiksmus siūlomai veiklai finansuoti; šie projektai taip pat gali būti skirti nuolatinių darbo grupių, vienijančių kelių šalių atstovus ir analizuojančių anksčiau įgyvendintų LIFE projektų panašios veiklos rezultatus vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu, sukūrimui, kad įsisteigtų bendradarbiavimo tinklai, kuriuose būtų rengiami susitikimai, kongresai, kuriamos virtualios platformos ir kitos bendravimo priemonės;

68. ragina valdžios institucijas, nevyriausybines organizacijas ir regionų ar nacionaliniu lygmeniu dirbančius suinteresuotuosius subjektus bei jų partnerystes siekti atitikti kriterijus tapti kompleksinių projektų naudos gavėjais. Projektai turėtų būti ilgalaikiai (pavyzdžiui, 5–10 metų trukmės), kad šiuo laikotarpiu būtų galima parengti ir įgyvendinti individualius tarpusavyje susijusius LIFE projektus;

69. atkreipia dėmesį į šių kompleksinių projektų papildomą naudą, visų pirma į pagrindinį vaidmenį, kurį jie suteikia regionų valdžios institucijoms kaip potencialioms pagrindinėms naudos gavėjoms, kurios taip pat dažnai būna kompetentingos valdžios institucijos, atsakingos už kaimo plėtros finansavimą,

struktūrinių fondų veiklos programas ir būsimas „Natura 2000“ prioritetinių veiksmų programas. Be to, šie projektai veiksmingai padeda skatinti papildomumą ir kuo geriau pasinaudoti LIFE programos kaip katalizatoriaus poveikiu: jie sukuria struktūruotą ryšį ir kuria projektus kitiems ES fondams skatindami kuo daugiau prisidėti prie aplinkosaugos tikslų įgyvendinimo. Tai taip pat turėtų padėti išspręsti dabartinę ES struktūrinių fondų per mažo panaudojimo problemą ES biologinės įvairovės ir aplinkosaugos srityse. Šią problemą RK jau kėlė ankstesnėse savo nuomonėse⁽¹⁶⁾;

Naujosios LIFE programos teritorinis aspektas

70. ragina naujojoje LIFE+ programoje atsižvelgti į tai, kad biologinės įvairovės išsaugojimo iššūkiai dažnai peržengia ES išorines sienas. Todėl atskirais atvejais joje galėtų būti numatyta galimybė finansuoti ir tam tikrą veiklą už ES ribų, su ES artimiausiais kaimynais;

Informavimo, sklaidos ir propagavimo priemonės

71. patenkinamai vertina LIFE+ programos laikotarpio vidurio peržiūros rezultatus, pagal kuriuos valdžios institucijos ir plėtros agentūros buvo pagrindinės visų trijų LIFE+ komponentų naudos gavėjos (42 proc. pagrindinių naudos gavėjų 2007 ir 2008 m., o pagal komponentą „Gamta ir biologinė įvairovė“ joms skirta 51 proc. lėšų)⁽¹⁷⁾, todėl ragina vietos ir regionų valdžios institucijas dar aktyviau dalyvauti gamtosaugos ir biologinės įvairovės išsaugojimo veikloje;

72. siekiant užtikrinti geresnį potencialių dalyvių informuotumą apie LIFE+ programos galimybes, ragina gerinti informavimą nacionaliniu lygmeniu. Šiuo tikslu, laikantis subsidiarumo principo ir atsižvelgiant į didelius skirtumus tarp valstybių narių, reikėtų decentralizuoti informavimo politiką, t. y. stiprinti nacionalinius informacinius centrus, atskirais atvejais remti informavimo apie programą iniciatyvas regionų lygmeniu;

73. ragina, kad būsimoje LIFE programoje būtų toliau užtikrinama parama vietos ir regionų valdžios institucijų tinklams, skatinantiems savivaldybes ir regionus aktyviai dalyvauti LIFE-programoje⁽¹⁸⁾;

74. pažymi, kad naująja LIFE programa turėtų toliau būti remiami komunikacijos ir informavimo projektai, didesnę dėmesį skiriant švietimui ir skatinant projektus, įtraukiančius vietos ir regionų valdžios institucijas ir darančius didelį poveikį ES lygmeniu;

75. pažymi, kad siekiant didesnės papildomos komunikacijos naudos, programa turėtų skirti didesnę dėmesį tikslingesnei veiklai, taigi, veiksmingesnei komunikacijai įgyvendinant kiekvieną LIFE projektą. Šia veikla pirmiausia turėtų būti siekiama gerinti pagrindinių suinteresuotųjų subjektų gebėjimus ir mokymą, didinti jų dalyvavimą, o ne tenkintis plačiosios visuomenės informavimu leidžiant brošiūras ar statant įvairius standus;

⁽¹⁴⁾ CdR 164/2010 fin.

⁽¹⁵⁾ Pranešimas „ES priemonės LIFE+ teritorinio poveikio vertinimas“, žr. pirmiau.

⁽¹⁶⁾ CdR 112/2010 fin.

⁽¹⁷⁾ SEC(2010) 1120 galutinis.

⁽¹⁸⁾ CPMR 02/2011.

76. primena, kad informavimo apie LIFE+ programą iniciatyvos, įgyvendinamos nevyriausybinėse organizacijose, iki šiol daugiausiai buvo orientuotos į Briuselyje įsikūrusių europinių nevyriausybinių organizacijų finansavimą. Visoje ES 2007 m. finansuota 30, 2008 m. – 33, 2009 m. – 32 nevyriausybinių organizacijos. Net ir atsižvelgiant į daugelio iš jų tinklinį pobūdį, to akivaizdžiai nepakanka. Todėl būtina daugiau dėmesio skirti paramai valstybėse narėse veikiančioms, ypač vietinio masto, organizacijoms, nes būtent tokios organizacijos paprastai geriau žino, kokie yra vietos poreikiai;

77. siekiant užtikrinti nevyriausybinių organizacijų įgyvendinamų visuomenės informavimo iniciatyvų nuoseklumą,

rekomenduoja sudaryti joms galimybę koncentruotis į realią aplinkos apsaugos ir informacinę veiklą, o ne į paraiškų ir ataskaitų rengimą. Būtų tikslinga paraginti Komisiją sudaryti ilgalaikes, bent 2–3 m. trukmės veiklos sutartis;

78. įsipareigoja toliau platinti informaciją apie LIFE+ programos teikiamas galimybes, skatinti vietos pareiškėjų dalyvavimą joje ir toliau rinkti Europos savivaldybių ir regionų nuomones bei teikti Komisijai siūlymus, kaip, remiantis praktine patirtimi, toliau tobulinti šią programą ir kokios yra Europos Sąjungos galimybės toliau rengti papildomas priemones „gamtai ir biologinei įvairovei“, kurios funkcionuotų kartu su naująja LIFE priemone.

2011 m. liepos 1 d., Briuselis

*Regionų komiteto
pirmininkė*
Mercedes BRESSO

Regionų komiteto nuomonė – 2010–2011 m. plėtros strategija ir pagrindiniai uždaviniai

(2011/C 259/11)

REGIONŲ KOMITETAS

- pabrėžia, kad vienas pagrindinių Regionų komiteto politinių prioritetų yra užtikrinti sėkmingą ES plėtros procesą,
- vizų režimo liberalizavimą kai kurioms Vakarų Balkanų šalims laiko puikiu pavyzdžiu, kiek daug galima pasiekti derinant griežtas sąlygas su konkrečia nauda,
- tačiau pastebi ir tai, kad daugumoje šalių dar yra nemažai uždavinių, kurie kai kuriais atvejais spendžiami lėtai ir neryžtingai ir mano, kad reikalingos reformos, visų pirma susijusios su valstybės kūrimu, teisine valstybe ir administracinių gebėjimų gerinimu visais lygiais, ypač regionų ir vietos lygiu, geresniu valdymu, teismų sistemos reforma ir kova su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu visais valdymo lygmenimis,
- pabrėžia, kad šalims kandidatėms, įgyvendinant reikalingas priemones būtina ir toliau skirti dotacijas iš Pasirengimo narystei pagalbos priemonės (PNPP) lėšų, taip pat Europos investicijų banko bei kitų tarptautinių finansų įstaigų paskolas,
- yra įsitikinęs, kad be pakankamai parengtų vietos ir regionų administracijos atstovų neįmanoma sėkmingai įgyvendinti su plėtra susijusių priemonių.

Pranešėjas	Franz SCHAUSBERGER (AT / ELP), Zalcburgo žemės atstovas Regionų komitete
Pamatinis dokumentas	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai „Plėtros strategija ir pagrindiniai 2010–2011 m. uždaviniai“ COM(2010) 660 galutinis

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

Dokumento svarba vietos ir Regionų valdžios institucijoms ir RK

1. pabrėžia, kad vienas pagrindinių Regionų komiteto politinių prioritetų yra užtikrinti sėkmingą ES plėtros procesą;
2. aiškiai pabrėžia, kad RK atstovaujamos vietos ir regionų valdžios institucijoms tenka svarbiausias vaidmuo dialoge su šalimis kandidatėmis ir potencialioms šalims kandidatėms, kurioms visoms būdingos labai skirtingos, istorijos ir kultūros suformuotos decentralizacijos formos;
3. pripažįsta būtinybę vietos ir regionų lygiu sukurti decentralizuotą informavimo ir komunikavimo politiką plėtros procesui ir yra pasirengęs teikti paramą vietos ir regionų valdžios institucijoms šioje srityje, siekdamas padėti joms pasirengti būsimoms pareigoms ir skatindamas jų bendradarbiavimą su atitinkamomis Europos institucijomis;
4. savo išorės santykių strategija skatina šalių kandidačių, potencialių šalių kandidačių ir ES valstybių narių vietos ir regionų valdžios institucijų politinį dialogą ir ekonominį bei kultūrinį bendradarbiavimą;
5. deda daug pastangų, naudodamasis tiesioginiais tarptautiniais ryšiais ir organizuodamas viešuosius renginius, specializuotas konferencijas ir darbo grupes, kad pagerintų vietos ir regionų valdžios institucijų teisinius, finansinius ir administracinius ir techninius gebėjimus;
6. atsižvelgia į Europos Tarybos vietos ir regionų valdžios institucijų kongreso išdėstytą nuomonę ir pateiktą informaciją bei vertingas šalių kandidačių delegacijų, jų savivaldybių asociacijų ir įvairių NVO pastabas ir yra už jas dėkingas;

Bendro pobūdžio pastabos ir pasiūlymai

7. palankiai vertina tai, kad – kaip teigiama Komisijos komunikate – nuo tada, kai Komisija patvirtino naujausias pažangos ataskaitas, ES plėtros procesas įgavo naują pagreitį, nepaisant daugelio kitų Sąjungai kylančių uždavinių ir finansų ir ekonomikos krizės ir kad įsigaliojus Lisabonos sutarčiai užtikrinta, kad ES galėtų toliau įgyvendinti savo plėtros darbotvarkę ir kartu išlaikyti Europos integracijos pagreitį;

8. palankiai vertina tai, kad derybų su Kroatija pažanga ir 2010 m. liepą prasidėjusios derybos su Islandija realiai priartinto šeštąjį ES plėtros etapą;

9. tačiau pabrėžia, kad naujų narių stojimo procesui turi būti gerai pasirengta nuosekliai įgyvendinant sąlygas;

10. yra įsitikinęs, kad plėtros procesas suteikia unikalią galimybę plėtros šalims imtis politinių ir ekonominių reformų, kad priartinti jas prie Europos standartų ir prisideda prie finansų ir ekonomikos krizės sprendimo ir 2020 m. reformų darbotvarkės įgyvendinimo;

11. atkreipia dėmesį į tai, kad plėtros šalims, ypač Vakarų Balkanų valstybėms būdinga labai skirtinga politinė ir administracinė struktūra ir tradicijos (iš dalies taip pat ir vietos bei regionų lygiu) ir dideli vystymosi skirtumai, kuriems plėtros procese būtina skirti pakankamai dėmesio;

12. ragina visų pirma Vakarų Balkanų šalyse parengti tikslines priemones vietos ir regionų lygiu stiprinti MVĮ, siekiant sukurti darbo vietas ir mažinti paskatas jaunimo migracijai iš nepakankamai išsivysčiusių atokiausių regionų;

13. vizų režimo liberalizavimą kai kurioms Vakarų Balkanų šalims laiko puikiu pavyzdžiu, kiek daug galima pasiekti derinant griežtas sąlygas su konkrečia nauda;

14. palankiai vertina tai, kad po paskutiniosios pažangos ataskaitos pasiekta reikšmingų laimėjimų sprendžiant ilgalaikius dvišalius nesutarimus arba pradėti dialogai šiais klausimais ir pačios šalys jau prisiima didesnę atsakomybę už regioninį bendradarbiavimą;

15. tačiau pastebi ir tai, kad daugumoje šalių dar yra nemažai uždavinių, kurie kai kuriais atvejais sprendžiami lėtai ir neryžtingai ir mano, kad reikalingos reformos, visų pirma susijusios su valstybės kūrimu, teisine valstybe ir administracinių gebėjimų gerinimu visais lygiais, ypač regionų ir vietos lygiu, geresniu valdymu, teismų sistemos reforma ir kova su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu visais valdymo lygmenimis;

16. pabrėžia, kad šalims kandidatėms, įgyvendinant reikalingas priemones būtina ir toliau skirti dotacijas iš Pasirengimo narystei pagalbos priemonės (PNPP) lėšų, taip pat Europos investicijų banko bei kitų tarptautinių finansų įstaigų paskolas;

17. mano, kad daugelyje Vakarų Balkanų šalių ir Turkijoje reikia imtis konkrečių priemonių, kad būtų kovoje su bet kokios formos diskriminacija ir stiprinama žmogaus teisių, visų pirma moterų, vaikų ir romų, apsauga ir veiksmingai įgyvendinti kovos su diskriminacija politiką; kalbant konkrečiai apie Turkiją, Komitetas mano, kad būtina grąžinti visų kipriečių žmogaus teises, įvesti moratoriumą dėl perkeltų asmenų įsikūrimo, Famagustą nedelsiant sugrąžinti teisėtiems gyventojams ir visa tai įvykdyti vadovaujantis Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucija ir įgyvendinant Ankaros protokolą, kuris yra viena iš ES keliamų sąlygų;

18. yra įsitikinęs, kad be pakankamai parengtų vietos ir regionų administracijos atstovų neįmanoma sėkmingai įgyvendinti su plėtra susijusių priemonių;

19. ragina šalis kandidatės toliau dėti pastangas įgyvendinant decentralizacijos ir regionalizacijos procesą, kuris palengvina būtiną decentralizuotą informavimo ir komunikavimo politiką ir pilietinį bei politinį Europos Sąjungos ir šalių kandidatės piliečių dialogą;

20. atkreipia dėmesį į būtinybę pagerinti vietos ir regionų valdžios institucijų teisinius, finansinius ir administracinius gebėjimus ir laikantis subsidiarumo principo kiek įmanoma daugiau pareigų perkelti regionų ir vietos lygmeniu bei užtikrinti jų finansavimą;

21. teigiamai vertina tai, kad Europos makroregioninėse strategijose numatomos svarbios priemonės integracijos procesui paspartinti, be kita ko, padidinant vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį, ir mano, kad ES strategija Dunojaus regionui ir būsima ES Adrijos ir Jonijos jūrų makroregiono strategija, suteikia naujų galimybių regioniniam bendradarbiavimui ir su plėtos šalimis;

22. atkreipia dėmesį į tai, kad dar 2000 m. Adrijos ir Jonijos jūrų iniciatyva užsibrėžė tikslą užtikrinti taiką, saugumą, vystymąsi ir bendradarbiavimą ES ir Vakarų Balkanų srityje, o Adrijos ir Jonijos jūrų taryba įsipareigojo remti ES Adrijos ir Jonijos jūrų regiono strategiją ES institucijose, įtraukiant nacionalines, regionų ir vietos valdžios institucijas;

23. prašo atitinkamas valstybes nares ir Europos Komisiją iširti, ar įmanoma skirtingų ES makroregioninių strategijų sąveika ir sinergija;

24. prašo Europos Komisijos iširti, kaip pasinaudoti Vakarų Balkanų ir Viduržemio jūros baseino regione veikiančių Europos teritorinio bendradarbiavimo grupių (ETBG) potencialu siekiant užtikrinti Vakarų Balkanų ir Turkijos vietos ir regionų valdžios institucijų atitikimą Bendrijos *acquis*;

25. ragina visų pirma Vakarų Balkanų šalyse ir Turkijoje imtis tinkamų priemonių žymiai padidinti moterų skaičių regionų ir vietos atstovaujamosiose institucijose;

26. rekomenduoja Komisijai, rengiant būsimo plėtos strategijos ataskaitas išsamiau išnagrinėti padėtį ir taikomus standartus kiekvienoje konkrečioje regionų ir vietos savivaldybėje, atsižvelgiant į joms tenkančių svarbų vaidmenį įgyvendinant ES politiką ir aiškiau atkreipti šalių kandidatės dėmesį į reikalingas reformas decentralizacijos ir regionalizacijos srityje;

Konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos

A) Šalys Kandidatės

Kroatija

27. palankiai vertina tai, kad ir 2010 ir 2011 m. Kroatija padarė tokią didelę pažangą stojimo derybose, kad 2010 m. birželio 30 d. stojimo derybos su ES galėjo būti užbaigtos ir veikiausiai Kroatija kaip 28 valstybė narė įstos į ES 2013 m. liepos 1d.

28. vis dėlto mano, jog dabar labai svarbu, kad Kroatija skirtų pakankamai laiko siekti, kad šalis atitiktų likusius 23 skyriaus kriterijus; tai pasakytina visų pirma apie bendradarbiavimą be išlygų su TBTB, nuoseklią kovą su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu aukščiausiu valstybės lygmeniu, teismų sistemos nepriklausomumą ir veiksmingumą, taip pat mažumų gerbimą ir apsaugą, įskaitant pabėgėlių grįžimą;

29. atkreipia dėmesį į tai, kad vis dar reikia papildomų pastangų įgyvendinant viešojo administravimo reformą ir reikia būtinau įtraukti į ją regionų ir vietos administracijas, siekiant panaikinti sudėtingas administracines procedūras ir pernelyg didelį politizavimą bei visais lygiais stiprinti administracijos gebėjimų ugdymą, efektyvumą, nepriklausomybę ir patikimumą;

30. ragina nedelsiant įgyvendinti naująjį įstatymą dėl vietos ir regionų valdžios institucijų darbo užmokesčio ir „Nacionalinę 2009–2013 m. strategiją vietos ir regionų valdžios institucijų vadovams ir darbuotojams“ stengiantis gerinti decentralizuotų paslaugų piliečiams teikimą ir kurti modernų ir veiksmingą viešąjį administravimą;

31. ragina, nepaisant pažangos regioninės politikos ir struktūrinių fondų koordinavimo srityse, imtis tolesnių priemonių siekiant aktyvesnio regionų ir vietos valdžios institucijų dalyvavimo įgyvendinant ES sanglaudos politiką ir užtikrinant tinkamai parengtų administracijos darbuotojų ir vietos politikų paruošimą, suteikti regionams ir savivaldybėms galimybę parengti tinkamus projektus ES fondų paramai gauti. Tai padėtų sumažinti Kroatijos regionų vystymosi skirtumus ir kartu sustiprintų teritorinę sanglaudą;

32. rekomenduoja įgyvendinti decentralizacijos strategiją, kuri *inter alia* pagerintų finansinę regionų ir vietos valdžios institucijų padėtį ir suteiktų regionų ir bei vietos lygmenims atstovams galimybę dalyvauti teisėkūros procese, ir įgyvendinti 2010 m. birželio mėn. priimtas Funkcijų decentralizavimo ir teritorinio organizavimo gaires (angl. *Guidelines for Functional Decentralisation and Territorial Organisation*);

33. palankiai vertina didelį skaičių savarankiškų regionų ir savivaldybių įgyvendinamų vietos politikos iniciatyvų pritraukti investuotojus, pavyzdžiui, biurokratinės naštos sumažinimą ir paramos priemones, taip skatinant steigti įmones vietoje ir didinti darbo vietų skaičių ir tikisi, kad naujos teisinės nuostatos leis pašalinti su nuosavybės klausimais susijusį teisinį neaiškumą;

34. atkreipia dėmesį į tai, kad pastaruoju metu pagerėję dvišaliai Kroatijos santykiai su kitomis šalimis kandidatėmis, pavyzdžiui, Serbija ir kaimyninėmis ES valstybėmis šalimis, kaip antai Slovėnija, buvo iš esmės sustiprinti tarpvalstybinio ir regioninio bendradarbiavimo dėka;

35. ragina didinti pažangą mažumų gerbimo ir apsaugos, kultūrinių teisių ir pabėgėlių grįžimo srityse, stiprinant atsakingų regionų ir vietos lygmenų subjektų dalyvavimą ir tikslingomis regioninės paramos priemonėmis intensyvuoti pabėgėlių grįžimą, visų pirma į tuos regionus, kurie po iškeldinimo dėl karo buvusioje Jugoslavijoje vis dar yra ištuštėję, ir šiuo požiūriu džiaugiasi glaudesniu bendradarbiavimu su Serbija ir Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuru (UNHCR);

Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija

36. su malonumu atkreipia dėmesį į tai, kad Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija toliau pakankamai gerai atitinka politinius kriterijus ir 2010 m. toliau darė pažangą, tačiau pabrėžia, kad vis dėlto reikia daugiau nuveikti daugumoje sričių, susijusių su politiniais kriterijais; visų pirma susirūpinimą tebekelia teismų nepriklausomumas, viešojo administravimo reforma, saviraškos ir žiniasklaidos laisvė; be to, reikia didinti pasirengimą įgyvendinti reformas; be to mano, kad vienas iš pagrindinių BJRM ir ES suartėjimo elementų yra geros kaimynystės, visų pirma ir tarpvalstybinių regioninių ir vietos santykių palaikymas. Tai apima ir abiem pusėms priimtą sprendimą dėl pavadinimo taikant šiuo metu vykstančią Jungtinių Tautų remiamą procedūrą;

37. ragina aktyviau plėtoti dialogą etninių grupių tarpusavio santykių klausimais ir reikalauja užtikrinti reguliarius atitinkamo Parlamento komitetas posėdžius, kad būtų galima įgyvendinti Ohrido susitarimo tikslus;

38. palankiai vertina tai, kad toliau vykdomas decentralizacijos procesas, kuris yra vienas pagrindinių bendrųjų Ohrido susitarimų principų ir tai, kad tarpžinybinė darbo grupė decentralizacijos klausimams reguliariai posėdžiavo ir modernizuotas decentralizacijos įgyvendinimo programa ir veiksmų planas (2008–2010);

39. palankiai vertina tai, kad paskutinį finansinės decentralizacijos etapą pradėjo ir tolesnės savivaldybės, todėl šiuo metu šiame etape yra 77 iš 85 savivaldybių;

40. palankiai vertina ir tai, kad iš dalies pakeistas vietos savivaldybių finansavimo įstatymas ir savivaldybėms tenkanti PVM dalis iki 2013 m. bus padidinta nuo 3 proc. iki 4,5 proc., tačiau to vis dar nepakanka, kad savivaldybės galėtų tinkamai atlikti joms perduotas užduotis;

41. teigiamai vertina tai, kad jau parengta strategija, pagal kurią nuo 2011 m. valstybei priklausanti žemės valdymas perduodamas savivaldybėms ir tikisi, kad ši strategija bus nedelsiant įgyvendinta;

42. atkreipia dėmesį į tai, kad nepaisant to, kad dauguma savivaldybių sustiprino savo finansinės veiklos kontrolę, reikalingos papildomos gebėjimų tobulinimo programos, siekiant gerinti savivaldybių gebėjimus mokesčių administravimo, personalo ugdymo ir finansinės kontrolės srityse ir apgailestauja, kad kas mėnesį vykstančiuose aukščiausiojo viešojo administravimo komiteto posėdžiuose priimtos reformos nebuvo sistematiškai ir veiksmingai įgyvendinamos;

43. ragina spartinti decentralizacijos uždavinių sprendimą ir finansų ir biudžeto politikos gebėjimų vietos lygiu stiprinimą taikant ypatingas atsakingų ministerijų priemones ir apgailestauja, kad tarpžinybinis savivaldybių finansavimo kontrolės komitetas surengė tik vieną posėdį ir kad nacionalinių vyriausybių lėšomis finansuojant savivaldybių projektus trūksta skaidrumo ir koordinavimo, siekiant užtikrinti regioninės plėtros pusiausvyrą;

44. apgailestauja, kad labai vėluojama įgyvendinti regioninės plėtros darbo programas ir tai, kad rengiant ir įgyvendinant projektus ministerijose ir vietos valdžios institucijose nuolat trūksta techninių gebėjimų;

45. ragina parengti teisingus valstybinių investicijų fondų lėšų paskirstymo savivaldybėms kriterijus, kad nesusidarytų išpūdis, jog lėšos skirstomos atsižvelgiant į politinių partijų ar etninių mažumų interesus, ir kad būtų galima išvengti etninių mažumų diskriminavimo;

46. pabrėžia, kad visais lygmenimis būtina užtikrinti teisingas garantijas mažumoms ir gerinti etninių bendruomenių, visų pirma romų integraciją ir ragina vyriausybę ratifikuoti Europos regionų ir tautinių mažumų kalbų chartiją ir stiprinti komitetų, atsakingų už etninių bendruomenių santykius, statusą;

47. atkreipia dėmesį į tai, kad nors pagal savivaldos įstatymą pagrindiniai įgaliojimai perduodami vietos valdžios institucijoms, tačiau šio įstatymo poveikį riboja kitos teisinės nuostatos ir jo įgyvendinimui nebuvo skirta pakankamai finansinių išteklių;

Islandija

48. palankiai vertina tai, kad 2010 m. birželį posėdžiavusi Europos Vadovų Taryba nusprendė pradėti stojimo derybas su Islandija ir su pasitenkinimu pažymi, kad Islandija atitinka politinius kriterijus, kad tai yra veikianti parlamentinė demokratija, turinti tvirtas institucijas, stabilią konstitucinę ir teisinę sistemą, nusistovėjusią teismų sistemą ir veiksmingą viešąjį administravimą;

49. palankiai vertina tai, kad Islandija turi efektyviai veikiančias vietos savivaldos institucijas, tačiau, atsižvelgiant į subsidiarumo principą, pataria toliau vykdyti decentralizaciją ir įgaliojimų perdavimą savivaldybėms.

50. mano, kad tiksliniai projektai, rengiami remti regionus ES fondų lėšomis, yra galimybė užkirsti kelią gyventojų skaičiaus mažėjimui atokiose mažose savivaldybėse ir gyventojų telkimąsi tam tikrose gyvenvietėse;

51. primena, kad pagal ES sutartis visi ES piliečiai turi teisę dalyvauti ir balsuoti vietos valdžios rinkimuose toje šalyje, kurioje gyvena, ir tokiomis pat sąlygomis kaip ir tos šalies piliečiai (Pagrindinių teisių chartijos 40 straipsnis); ragina Islandiją suderinti savo teisę balsuoti vietos valdžios rinkimuose su šiomis nuostatomis;

52. primena, kad pagal ES sutartis visi ES piliečiai turi teisę dalyvauti ir balsuoti vietos valdžios rinkimuose toje šalyje, kurioje gyvena, ir tokiomis pat sąlygomis kaip ir tos šalies piliečiai (Pagrindinių teisių chartijos 40 straipsnis); todėl ragina Islandiją suderinti savo teisę balsuoti vietos valdžios rinkimuose su šiomis nuostatomis;

53. atkreipia dėmesį į tai, kad tarp Islandijos gyventojų ir įvairių politinių grupių pastebima daug abejonių arba priešiško stojimo į ES atžvilgiu ir, kad reikia didelių pastangų siekiant užtikrinti, kad Islandijos piliečiai būtų tinkamai informuoti apie tai, ką atneša narystė ES, todėl pataria į šią veiklą būtinai įtraukti vietos lygmenį;

54. rekomenduoja atitinkamomis teisinėmis priemonėmis, atsižvelgiant į subsidiarumo principą, užtikrinti aiškų kompetencijų padalijimą tarp centrinės vyriausybės ir vietos valdžios institucijų ir sukurti teisinę priemonę, kuri vietos valdžios institucijoms leistų užginčyti sprendimus, pažeidžiančius vietos savivaldos principus;

55. neigiamai vertina tai, kad 26 iš 76 Islandijos savivaldybių turi mažiau nei 500 gyventojų, o kai kuriais atvejais savivaldybės yra toli viena nuo kitos, todėl toliau mažinant savivaldybių skaičių gyventojams tektų toli keliauti norint pasiekti savivaldybės tarnybas ir atstovybes, todėl ragina aktyviai remti mažų savivaldybių bendradarbiavimą siekiant užtikrinti jų išlikimą ir sudaryti joms galimybes kartu parengti ir įgyvendinti ES finansuojamus projektus;

Turkija

56. tikisi, kad dabartinė konstitucija galėtų būti pakeista pilietine konstitucija, pagrįsta plačiausio masto konsultacijomis su įvairiomis visuomenės grupėmis ir dalimis, įskaitant vietos ir regionų lygius, etnines mažumas ir religines bendruomenes. Šiuo požiūriu palankiai vertina sprendimo dėl konstitucinių pataisų priėmimą ir su tuo susijusias pastangas demokratizacijos ir liberalizacijos srityje ir tikisi, kad tai pagerins politinę padėtį ir sustiprins politinių partijų ir politinių institucijų gebėjimus plėtoti dialogą ir ieškoti kompromisų; todėl ragina pradėti sparčiai įgyvendinti konstitucinę reformą ir siekti visapusės politinių partijų ir pilietinės visuomenės paramos;

57. pripažįsta šiuo metu vykdomas reformas ir pasirengimą vykdyti tolesnes reformas, kurios turėtų turėti teigiamą poveikį regionų ir vietos valdžios institucijoms;

58. ragina Turkijos vyriausybę, nepaisant teigiamos pažangos šioje srityje, toliau dėti pastangas užtikrinant pagarbą religijos laisvei, įtvirtinant moterų teises, saviraiškos ir žiniasklaidos laisvę; ragina Turkiją dėti dar daugiau pastangų ir priimti naujus teisės aktus, kurie minėtus dalykus padarytų privalomais siekiant musulmonų religiją išpažįstančioms bendruomenėms užtikrinti galimybę laisvai naudotis savo teisėmis, kad jos galėtų vykdyti veiklą nesusidurdamos su apribojimais;

59. su pasitenkinimu konstatuoja, kad pažanga padaryta regioninės politikos srityje ir koordinuojant struktūrines priemones ir kad regionų suinteresuotosios šalys aktyviau dalyvauja pasirošimuose, tačiau atkreipia dėmesį į tai, kad nacionaliniu lygmeniu vis dar reikia pagerinti už šiuos klausimus atsakingų institucijų administracinius gebėjimus, kad būtų galima veiksmingiau skirstyti išteklius ir visi Turkijos valdymo lygmenys būtų gerai pasirengę naudotis struktūriniais fondais;

60. yra įsitikinęs, kad sustiprinus regionų ir vietos savivaldą būtų galima padėti išspręsti iki šiol vis dar neišspręstą kurdų problemą visų pirma šalies rytu ir pietryčių regionuose ir rekomenduoja Turkijos valdžios institucijoms toliau dėti pastangas stiprinant regionų ir vietos savivaldą įgyvendinant toliau į ateitį orientuotą strategiją; ir ragina Turkijos valdžios institucijas vietos savivaldai skirti daugiau išteklių;

61. siūlo išnagrinėti, koku mastu esama geriausioji praktika, geri regionų ir (arba) federacinio lygmens pasidalijimo valdžia pavyzdžiai ES ir rėmimasis subsidiarumo ir decentralizacijos principais gali padėti išspręsti problemas;

62. ragina Turkiją šiuo metu vykstančiose derybose parodyti norą išspręsti Kipro problemą ir įgyvendinti Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijas dėl Kipro;

63. apgailestauja, kad nebuvo padaryta pažanga įgyvendinant Asociacijos susitarimo papildomą protokolą (vadinamąjį „Ankaros protokolą“), pagal kurį nuo 1996 m. egzistuojanti muitų sąjunga su Turkija išplečiama įtraukiant dešimt naujų valstybių narių, įskaitant ir Kiprą;

64. pritaria 2010 m. Europos Komisijos pradėtoms įgyvendinti priemonėms kurti ES valstybių narių ir Turkijos savivaldybių projektų partnerystes, kurių tikslas teikti paramą Turkijos savivaldybėms tobulinant, kuriant ir plėtojant atliekų tvarkymo, aplinkosaugos, transporto, socialinių paslaugų, energetikos, turizmo ir kultūros sritis;

65. palankiai vertintų, jei savivaldybėms ir provincijoms būtų sudaryta galimybė be išankstinio Vidaus reikalų ministerijos sutikimo užmegzti ryšius su kitų šalių regionais ir savivaldybėmis ir ragina ES šalių regionų ir vietos valdžios institucijas stiprinti bendradarbiavimą su Turkijos regionais ir savivaldybėmis;

66. pabrėžia būtinybę, regionų ir vietos lygmenis anksti įtraukti į plėtros procesą, nes didelė ES teisės aktų dalis turi būti įgyvendinama vietos ir regionų lygiu ir todėl mano, kad nepaprastai svarbu vietos ir regionų lygiu stiprinti administracinius gebėjimus;

67. yra pasirengęs su Turkijos regionų ir vietos lygmens atstovais sukurti Bendrąjį patariamąjį komitetą, kad būtų galima dar labiau remti Turkijos decentralizacijos procesą ir padėti regionų ir vietos valdžios institucijoms spręsti konkrečias problemas, susijusias su institucijų plėtra ir administracinių gebėjimų stiprinimu;

68. rekomenduoja laipsniškai mažinti gubernatorių įtaką regionų savivaldos darbui;

69. ragina sukurti teisinę struktūrą, kuri įpareigotų konsultuotis su regionų ir vietos valdžios institucijomis, jei sprendžiami klausimai susiję su jų interesais ir įgaliojimais;

70. atkreipia dėmesį į tai, kad Turkija ir toliau išlieka šalis su dideliais regioniniais skirtumais, dėl kurių kyla nemažų regioninės politikos ir struktūrinės paramos iššūkių laipsniškai mažinant šiuos skirtumus, todėl ragina parengti išsamią kaimo ir miesto vietovių išsivystymo skirtumų mažinimo strategiją;

71. rekomenduoja pagal Bendrijos *acquis* kuo greičiau pradėti derybas dėl 22 skyriaus – Regioninė politika ir struktūrinių priemonių koordinavimas;

72. rekomenduoja kuo greičiau priimti įstatymą dėl provincijų ir vietos lygmens finansavimo, kad regionų valdžios institucijos turėtų pakankamai finansinių išteklių įgyvendinti savo pareigas ir užduotis;

73. atkreipia dėmesį į svarbų Turkijos kaip regioninio suinteresuotojo subjekto vaidmenį įgyvendinant ES ir Juodosios jūros regiono strategiją ir rekomenduoja Turkijai aktyviai dalyvauti šiame procese, į kurį reikėtų įtraukti prie Juodosios jūros esančius regionus;

B) Galimos šalys kandidatės

Albanija

74. palankiai vertina Albanijos dedamas pastangas patenkinti Europos Sąjungos politinius kriterijus, ypač įgyvendinant iš stabilizacijos ir asociacijos susitarimų kylančius išipareigojimus;

75. atkreipia dėmesį į tai, kad regioninės politikos srityje Albanija dar turi taikyti reikšmingas priemones, kad pritaikyti šalį prie europietiško standartų, tai ypač susiję su NUTS 2 lygio teritorinių vienetų nebuvimu ir suvienodintais koordinuotais teisės aktais, reglamentuojančiais regioninės plėtros projektų įgyvendinimą;

76. apgailestauja dėl vis dar nepakankamų vietos valdžios institucijų finansinės veiklos galimybių, visų pirma atsižvelgiant į galimybę rinkti mokesčius ribotas išlaidų galimybes, ir dėl lėtai vykstančio decentralizacijos priemonių ir administravimo autonomijos įgyvendinimo ir su tuo susijusio pareigų perdavimo regionų lygmeniui;

77. pastebi, kad visuose lygmenyse trūksta gerai parengtų darbuotojų veiksmingam darbui su ES programomis;

78. ragina stiprinti Albanijos demokratines struktūras, visų pirma atsižvelgiant į politines institucijas ir įvairių politinių partijų dialogą stiprinant šalies politinį stabilumą ir sudarant vyriausybei galimybę veiksmingiau vykdyti savo administracinę veiklą, be kurios būtinos reformos neįmanomos, ir atsižvelgdamas į tai, atkreipia dėmesį į opozicijos dalyvavimo Parlamento darbe būtinybę;

79. ragina pradėti rengti tiesioginius regionų tarybų rinkimus ir parengti naują vietos savivaldos įstatymą;

80. siūlo apsvarstyti galimybę, siekiant stiprinti vietos ir regionų lygmenį, reformuoti prefektų vaidmenį ir taip apriboti jų kontrolės teises bei aiškiai apibrėžti jų atsakomybę regionų taryboms;

81. primygtinai ragina patvirtinti ESBO rekomenduotą rinkimų reformą siekiant užtikrinti, kad visais lygiais vykdant rinkimus bus laikomasi Europos ir tarptautinių standartų; atkreipia dėmesį į ESBO ir Europos Tarybos vietos ir regionų valdžios institucijų kongreso ataskaitą, pagal kurią 2011 m. gegužės 8 d. savivaldybių rinkimai iš esmės vyko skaidriai, sąžiningai ir ramiai; ypač ragina nustatyti aiškias taisykles dėl pateiktų balsavimo biuletenių galiojimo ir tikisi, kad partijos galės grįžti prie struktūruoto politinio gyvenimo;

82. atkreipia dėmesį į pastaruosius smurtinius konfliktus ir tikisi, kad Albanija nedelsiant imsis visų priemonių, kad nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmeniu būtų užtikrintas politinis stabilumas;

83. primygtinai ragina įtraukti savivaldybių atstovus į visus derybų su ES procesus;

Bosnija ir Hercegovina

84. apgailestauja, kad ir 2010 m. Bosnija ir Hercegovina padarė tik nedidelę pažangą įgyvendindama pagrindines reformas ir, nepaisant Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimo, nebuvo panaikinta konstitucijos neatitiktis Europos žmogaus teisių konvencijai (EŽTK);

85. todėl primygtinai ragina šalį suderinti savo konstituciją su Europos žmogaus teisių konvencija (EŽTK) ir pagerinti savo institucijų veiksmingumą ir veikimą, kad šalis galėtų pasirengti priimti, įgyvendinti ir vykdyti ES teisės aktus ir taisykles;

86. laiko nepriimtina, kad Bosnijos ir Hercegovinos konstitucijoje iki šiol numatyta, kad piliečiai, nelaikantys savęs vienos iš trijų bendruomenių (bosnių, kroatų arba serbų) atstovais, negali kelti savo kandidatūros prezidento arba nacionalinio Parlamento rinkimuose ir pabrėžia Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimą, kad šios nuostatos prieštarauja bendriesiems žmogaus teisių principams;

87. laiko svarbiu, kad 2010 m. kovo mėnesį Ministrų Taryba patvirtino Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimo įgyvendinimo veiksmų planą ir įsteigė darbo grupę, tačiau apgailestauja, kad kol kas šiai darbo grupei dar nepavyko pasiekti susitarimo;

88. apgailestauja, kad ir per paskutiniuosius rinkimus 2010 m. balsavimo teisės ir vėl buvo apribotos pagal etninį priklausymą ir gyvenamąją vietą. Šie apribojimai akivaizdžiai prieštarauja demokratiniais principams ir teisei į vienodas sąlygas;

89. apgailestaudamas pažymi, kad iki šiol padaryta labai menka pažangą vykdant reikalavimus, kad būtų uždarytas Vyriausiojo įgaliotinio biuras, pavyzdžiui, sprendžiant nuosavybės paskirstymo valstybei ir kitiems vyriausybės lygmenims klausimą ir tai, kad valstybės vykdomųjų ir teisėkūros įstaigų darbe ir toliau daugiausiai dėmesio skiriama etniniams klausimams ir labai trūksta koordinavimo;

90. apgailestauja, kad Bosnija ir Hercegovina yra vienintelė šalis, kurioje 2011 m. nevykdomas gyventojų surašymas, nes iki šiol nepriimtas įstatymas dėl gyventojų surašymo;

91. konstatuoja, kad teismų sistemos srityje padaryta nedidelė pažanga, tačiau dar reikia gerinti padėtį autonominių vienetų ir kantonų lygmeniu;

92. apgailestauja, kad kovos su korupcija srityje padaryta nedidelė pažanga, teisminis korupcijos bylų nagrinėjimas tebevyko lėtai ir baudžiamasis persekiojimas pradėtas tik keliose

aukšto lygio pareigūnų bylose. Be kitų priežasčių tai susiję ir su nepakankamų teisės aktų įgyvendinimu ir autonominių vienetų veiklos koordinavimo problemomis;

93. palankiai vertina tai, kad sumažėjo etniškai suskaidytų mokyklų ir daugumoje mokyklų įvesta bendra devynerių metų mokymo programa, tačiau kritikuoja tai, kad vaikų skirstymas mokyklose etniniu pagrindu tebėra problema;

94. apgailestauja, kad Bosnija ir Hercegovina, nors ir gaudama finansinę paramą iš Pasirengimo narystei pagalbos priemonės, iki šiol nesugebėjo tinkamai išplėtoti decentralizuotam ES fondų administravimui reikalingų struktūrų;

95. atkreipia dėmesį į konkrečias Bosnijos ir Hercegovinos Federacijos problemas, kur kertasi autonominių vienetų, kantonų ir savivaldybių kompetencijos, nes iki šiol įvairiais lygiais nebuvo suderinti teisės aktai;

96. ryžtingai nepritaria tam, kad visų pirma Serbų Respublika dažnai ginčija šalies teritorinį vientisumą, jos institucijas ir kompetencijas; griežtai kritikuoja nesenus Serbų Respublikos bandymus surengus referendumą užginčyti vyriausiojo įgaliotinio ir visos valstybės teismų legitimumą; Bosnijos ir Hercegovinos atveju pritaria visos valstybės kompetencijų stiprinimui tam tikrose srityse ir bendros ekonominės erdvės sukūrimui ir ragina federaciją sudarančių valstybių ir kantonų lygmens politikus to siekti laikantis laikinojo susitarimo;

97. konstatuoja, kad vietos savivaldybių išteklių šiuo metu yra labai riboti, valstybinės nuosavybės klausimas dar nepakankamai išspręstas ir reikia nedelsiant reformuoti politinių teisių naudojimosi regionų ir vietos lygiu etninius kriterijus;

98. yra įsitikinęs, kad reikia nedelsiant visais lygiais įgyvendinti valstybinės nuosavybės reformą;

99. ragina atsakingus asmenis visais valstybės lygmenimis stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą su kaimyninėmis šalimis;

Serbija

100. su pasitenkinimu konstatuoja, kad Serbija toliau įgyvendino politinių reformų darbotvarkę ir padarė tolesnę pažangą siekdama atitikti Stabilizacijos ir asociacijos susitarimo (SAS) reikalavimus; vis dėlto atkreipia dėmesį į tai, kad ir toliau turi būti dedamos pastangos;

101. su pasitenkinimu konstatuoja ir tai, kad Serbija ėmėsi svarbių veiksmų siekdama susitaikymo visame Vakarų Balkanų regione ir toliau konstruktyviai bendradarbiauja su Tarptautiniu baudžiamuoju teismu buvusiai Jugoslavijai;

102. itin palankiai vertina tiesioginių derybų tarp Serbijos ir Kosovo pradžią ir tai, kad jau tapo įmanoma pasiekti nedidelį susitarimą ir ragina abi puses konstruktyviai plėtoti šias derybas;

103. palankiai vertina tai, kad 2010 m. sausio 1 d. įsigaliojo naujasis Vojvodinos autonominės provincijos statusas, tačiau ragina Serbijos vyriausybę kuo greičiau įgyvendinti kai kurias atviras statuto nuostatas, pavyzdžiui, valstybės nuosavybės Vojvodinos autonominei provincijai perdavimo klausimą;

104. ypač palankiai vertina 2010 m. suaktyvintas pastangas ir iniciatyvas įgyvendinant decentralizacijos procesą Serbijoje;

105. primygtinai rekomenduoja į Serbijos derybų su ES komitetą įtraukti Vojvodinos autonominės provincijos ir Serbijos miestų ir savivaldybių asociacijos atstovus;

106. ragina sukurti teises nuostatas, kurios nacionalines vyriausybes įpareigotų konsultuotis su regionų ir vietos valdžios institucijomis, jei sprendžiami klausimai susiję su jų interesais ir įgaliojimais;

107. rekomenduoja sukurti teises sąlygas ir paskatas geresnei komunikacijai tarp savivaldybių siekiant skatinti viešųjų paslaugų efektyvumą ir gerinti taupų turimų išteklių vartojimą;

108. konstatuoja, kad Serbijoje iki šiol yra labai daug pabėgėlių, kurių padėties sprendimas visų pirma priklauso nuo visapusiškų priemonių savivaldybių lygiu;

Juodkalnija

109. palankiai vertina tai, kad Juodkalnija padarė pažangą siekdama patenkinti politinius kriterijus ir vykdydama stabilizacijos bei asociacijos proceso sąlygas, tačiau atkreipia dėmesį į tai, kad reikia tolesnių pastangų;

110. pabrėžia skaidraus ir patikimo valdymo vietos lygmeniu ir tolesnės pareigų ir finansinių išteklių decentralizacijos svarbą;

111. ragina priimti įstatymą dėl regioninių organizacijų ir papildyti įstatymą dėl vietos valdžios biudžeto;

112. primygtinai ragina gerinti vyriausybės ir mažumos tarybų bendradarbiavimą, siekiant užtikrinti mažumų atstovavimą viešojo administravimo įstaigose, valstybinėse organizacijose ir vietos savivaldos įstaigose;

113. ragina Juodkalniją toliau stiprinti administracinius gebėjimus visose srityse, ypač vietos lygmeniu, didinti viešųjų paslaugų teikimo profesionalumą ir depolitizuoti valstybės tarnybą;

Kosovas

114. su pasitenkinimu atkreipia dėmesį į tai, kad Kosove smarkiai pasitūmėta decentralizacijos procese, daugiau bendradarbiaujama su EULEX ir pasiekta tam tikros pažangos įgyvendinant europinę darbotvarkę ir reformų politiką;

115. ragina nedelsiant pateikti visapusišką informaciją susijusią su Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos rezoliucijoje dėl Marty ataskaitos pateiktais kaltinimais Kosovo vyriausiesiems įgaliotiniams;

116. išreiškia savo susirūpinimą dėl trūkstančio bendruomenių dialogo ir susitaikymo ir nepakankamos mažumų, visų pirma Kosovo serbų, apsaugos ir integracijos;

117. didelį nerimą Komitetui kelia paskutiniųjų rinkimų metu pastebėti pažeidimai, neteisėta veikla ir rinkimų klastojimas, kurie buvo užfiksuoti ir dėl šios priežasties organizuotuose papildomuose rinkimuose ir apgailėstaudamas vertina tai kaip akivaizdų valstybės demokratinės brandos trūkumo įrodymą;

118. ragina Kosovą toliau įgyvendinti ir užbaigti decentralizacijos procesą ir vietos savivaldos reformą, palankiai vertina tai, kad Vietos savivaldos ministerijoje Šiaurės Kosovo klausimams spręsti buvo įsteigta speciali darbo grupė, ir atkreipia dėmesį į tai, kad decentralizaciją galima pabaigti tik dalyvaujant vietos gyventojams;

119. su susirūpinimu pažymi, kad Šiaurės Kosove Mitroviči-koje vėl įvyko būtent su rinkimais susijusių smurtinių konfliktų ir iki šiol nepavyko užtikrinti taikos regione.

2011 m. liepos 1 d., Briuselis

*Regionų komiteto
pirmininkė
Mercedes BRESSO*

Regionų komiteto nuomonė – ES vidaus saugumo strategija

(2011/C 259/12)

REGIONŲ KOMITETAS

- tikisi, kad ES lygmeniu įgyvendinama strategija bus tikrai vertingesnė, palyginti su panašiomis valstybių narių atskirai įgyvendinamomis iniciatyvomis, kadangi nustatytos spręstinios saugumo problemos vis dažniau įgyja tarptautinį mastą;
- pabrėžia, kad įgyvendinant numatytas priemones neabejotinai būtina siekti vidaus saugumo ir piliečių saugumo užtikrinimo, ypatingą dėmesį skiriant privatumo apsaugai, tačiau kartu turi būti gerbiamos pagrindinės teisės;
- siūlo Europos Sąjungai ne tik aktyviau ir veiksmingiau plėtoti nacionalinių informacinių punktų kūrimą, bet ir skatinti galimybę taikant „vieno langelio“ principą organizuoti pirkimus, kuriuos koordinuotų regionų lygmeniu veikiančios valdžios institucijos. Taip konkrečioje vietovėje būtų suvienodintos viešųjų pirkimų procedūros ir sumažintas viešųjų tarnybų, turinčių įgaliojimus sudaryti viešųjų pirkimų sutartis taikant darbų, prekių ir paslaugų viešojo pirkimo procedūras, skaičius;
- pritaria Komisijos sprendimui pateikti teisės akto pasiūlymą dėl ES teisinės sistemos turto konfiskavimo srityje stiprinimo ir rekomenduoja šiame teisės akto pasiūlyme prioritetine tvarka kitų sprendimų atžvilgiu nustatyti administracinį vienetą, kurio teritorijoje būtų laikomas konfiskuotas turtas ir kuriam būtų suteikta atitinkama nuosavybės teisė;
- džiaugiasi, kad šiuo tikslu numatyta jau 2011 m. metais bendradarbiauti su Regionų komitetu kuriant „ES informuotumo apie radikalizmo skatinimą tinklą“;
- pageidauja būti įtrauktas į vidaus reikalų ir saugumo finansinių priemonių peržiūros procesus po 2013 m., taip pat norėtų naudingai bendradarbiauti rengiant pasiūlymus dėl galimų finansavimo priemonių.

Pranešėjas	Giuseppe VARACALLI (IT / LDAE), Gerace miesto meras (Kalabrijos Redžo provincija)
Pamatinis dokumentas	Komisijos komunikatas „ES vidaus saugumo strategijos įgyvendinimas. Penki žingsniai kuriant saugesnę Europą“ COM(2010) 673 galutinis

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

Bendrosios pastabos

1. pabrėžia, kad komunikate Europos Parlamentui ir Tarybai „ES vidaus saugumo strategijos įgyvendinimas“⁽¹⁾, kuris priimtas atsižvelgiant į 2009 m. Stokholmo programą ir į penkerių metų teisingumo ir vidaus reikalų darbo programą, pateikta bendra vidaus saugumo strategija ir siūlomas konkretus penkerių metų veiksmų planas;

2. mano, kad ES vidaus saugumo strategijos rengimas ir įgyvendinimas yra iššūkis, kurį kartu turi įveikti Europos institucijos, valstybės narės, vietos ir regionų valdžios institucijos ir pilietinė visuomenė nepriklausomai nuo skirtingų jų vaidmenų ir kompetencijos;

3. atkreipia dėmesį į tai, kad Komisija imasi veiksmų istoriniu laikotarpiu, kai ypač svarbu pasiekti Europos Sąjungos institucijų įgaliojimų pusiausvyrą, visų pirma turint omenyje Lisabonos sutartimi sustiprintus Europos Parlamento įgaliojimus, kas leido aiškiau apibrėžti skirtingų institucijų atsakomybę vidaus saugumo srityje;

4. apskritai teigiamai vertina bendrą komunikato struktūrą: jame pateikiama išsami ir tiksli sudėtingų Europos vidaus saugumo problemų analizė, tačiau kartu laikomasi šio tipo dokumentams keliamo glaustumo reikalavimo;

5. tačiau kartu pabrėžia, kad konkreti vietos ir regionų valdžios institucijų veikla iš esmės užtikrina aukštą piliečių saugumo lygį. Šį aukštą saugumo lygį reikėtų toliau plėtoti, atsižvelgiant į įtvirtintas pagrindines teises ir teisinės valstybės teikiamas garantijas reguliuojančias nuostatas. Ypač svarbu atsižvelgti į privatumo apsaugą. Sudarydama sutartis su trečiosiomis šalimis Europos Sąjunga turėtų atsižvelgti ir į šiuos reikalavimus, turint omenyje būsimas įgyvendinimo priemones;

6. pritaria pasirinktai metodikai, kurią, objektyviai vertindamas, laiko tinkama ir priimtina ir kuria remiantis nustatyti penki strateginiai tikslai, savo ruožtu suderinti su aiškiai apibrėžtais ir tiksliais veiksmais; kadangi veiksmų nėra daug, juos bus lengviau įgyvendinti;

7. patvirtina ankstesnėse nuomonėse išreikštą savo įsipareigojimą saugumo srityje laikytis koordinuoto požiūrio visais instituciniais lygmenimis, visų pirma vietos ir regionų valdžios institucijų lygmeniu, kadangi šioms institucijoms tiesiogiai ir neišvengiamai tenka spręsti visas savo teritorijose išskylančias saugumo problemas;

8. be to, atkreipia dėmesį, kad saugumo tema, ypač pastaraisiais metais, vis dažniau nagrinėjama viršvalstybiniu lygmeniu, kadangi įvairių formų grėsmė saugumui įgyja tarpvalstybinį mastą;

9. todėl pabrėžia, kad kai kurių nacionalinių bendruomenių saugumo problemos negali būti atskirtos nuo Europos vidaus saugumo politikos, kuri atlieka koordinuojamąjį vaidmenį tais atvejais, kai atitinkamus veiksmus įgyvendinti viršvalstybiniu lygmeniu – atsižvelgus į nacionalines prerogatyvas – yra tinkamas ir veiksmingesnis sprendimas;

10. kadangi spręstinios saugumo problemos vis dažniau įgyja tarptautinį mastą, tikisi, kad ES lygmeniu įgyvendinama strategija bus tikrai vertingesnė, palyginti su panašiomis valstybių narių atskirai įgyvendinamomis iniciatyvomis;

11. mano, kad vadovaujantis simetriškumo principu reikia vietoje įgyvendinamiems veiksams teikti tokią pat svarbą kaip ir būtiniems viršvalstybinio lygmens veiksmai, kadangi vietos lygmens veiksmai suderinti su vietos ir regionų valdžios institucijomis, kurios atstovauja bendruomenėms, tiesiogiai susiduriančioms su nusikalstamumu;

12. vis dėlto patikslina, kad prieš pradėdant bet kokius veiksmus, susijusius su įvairiomis strategijoje siūlomomis iniciatyvomis, būtina atlikti šiuo metu galiojančio teisinio pagrindo vertinimą ir, dalyvaujant Regionų komitetui ir nacionaliniams bei regioniniams parlamentams, įvertinti, ar laikomasi subsidarumo principo;

13. iš esmės teigiamai vertina visą strategiją, tačiau atkreipia dėmesį, kad nėra atliktas bendras numatytų veiksmų poveikio vertinimas, ir mano, kad būtina tokį vertinimą numatyti ir šiuo tikslu surengti konsultacijas vietos ir regionų lygmeniu. Regionų komitetas pasirengęs bendradarbiauti jau pirmuose pasirengimo etapuose;

⁽¹⁾ COM(2010) 673 galutinis.

14. pabrėžia, kad įgyvendinant numatytas priemones neabejotinai būtina siekti vidaus saugumo ir piliečių saugumo užtikrinimo, ypatingą dėmesį skiriant privatumo apsaugai, tačiau kartu turi būti gerbiamos pagrindinės teisės ir stiprinamos įtariamųjų ir (arba) kaltinamųjų procesinės teisės, kad būtų užtikrintas teisingas teismo procesas, turint omenyje išgaliojusią Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją ir artėjantį ES prisijungimą prie Europos žmogaus teisių konvencijos, pagal kurią Europos institucijos pateks Europos Žmogaus Teisių Teismo Strasbūre jurisdikcijon;

15. todėl pabrėžia savo ketinimą toliau plėtoti bendradarbiavimą su ES pagrindinių teisių agentūra (Prancūzija) siekiant užtikrinti geresnę pagrindinių teisių apsaugą ir visų pirma padėti vietos ir regionų valdžios institucijoms atlikti joms tenkančią nelengvą užduotį, t. y. įgyvendinant strategiją išlaikyti siekio sustiprinti saugumą, saugoti privatumą ir pagarbos pagrindinėms asmenims ir kolektyvinėms teisėms pusiausvyrą;

16. turi labai rimtų abejonių dėl Komisijos komunikate pabrėžiamos „tvirtos ES saugumo pramonės“ reikšmės. Veikiau priešingai: reikėtų pabrėžti, kad valstybė turi turėti išimtinę teisę panaudoti jėgą. Taikant veiksmingą viešą leidimų išdavimo ir kontrolės sistemą būtina užtikrinti, kad visada būtų laikomasi teisės normų, reguliuojančių privačių saugos įmonių veiklą, ir garantijų, ypač susijusių su piliečių pagrindinėmis teisėmis. Be to, būtina užtikrinti, kad privačios įmonės nebus naudojamos siekiant išvengti teisinės valstybės nuostatų laikymosi;

17. pabrėžia, kad visi komunikate nurodyti tikslai ir veiksmai yra aktualūs vietos ir regionų valdžios institucijoms, tačiau kai kurie jų labai konkrečiai susiję su tiesiogine šių institucijų veikla;

Administracinis požiūris

18. mano, kad bene labiausiai susijęs su vietos ir regionų valdžios institucijų veikla yra 1-ojo tikslo 2-asis veiksmas (Apsaugoti ekonomiką nuo nusikaltėlių išsiskverbimo). Tai tik dar labiau patvirtina teiginys, kad ypač svarbu plėtoti politiką „kuria būtų įtrauktos vyriausybės ir reguliavimo įstaigos, atsakingos už licencijų išdavimą, leidimus, viešųjų pirkimų sutartis ir subsidijas (administracinis požiūris)“.

19. pabrėžia, kad tokiomis aplinkybėmis labai svarbi Komisijos praktinė pagalba valstybėms narėms, kurią ji suteiks sukurdamą „susijusių įstaigų ir valstybių narių informacinių punktų tinklą“ ir remdama „bandamuosius projektus praktiniais klausimais“; mano, kad būtinas oficialus ir sistemingas vietos ir regionų valdžios institucijų tiesioginis dalyvavimas šiose iniciatyvose ir atkreipia dėmesį į tai, kad siekiant atskirose vietovėse veiksmingai didinti saugumą, būtina tose vietovėse vykdyti viešųjų išteklių, kurie dažnai būna organizuoto nusikalstamumo grupuočių ypatingo susidomėjimo objektas, nuolatinę ir griežtą naudojimo kontrolę;

20. kalbant konkrečiai apie viešųjų pirkimų sutartis ir subsidijas, siūlo Europos Sąjungai ne tik aktyviau ir veiksmingiau plėtoti nacionalinių informacinių punktų kūrimą, bet ir skatinti galimybę taikant „vieno langelio“ principą organizuoti pirkimus, kuriuos koordinuotų regionų lygmeniu veikiančios valdžios institucijos. Taip konkrečioje vietovėje būtų suvienodintos viešųjų pirkimų procedūros ir sumažintas viešųjų tarnybų, turinčių įgaliojimus sudaryti viešųjų pirkimų sutartis taikant darbų, prekių ir paslaugų viešojo pirkimo procedūras⁽²⁾ skaičius;

Turto konfiskavimas

21. taip pat mano, kad toliau svarstant su 1-uju tikslu susijusius veiksmus, 3-iasis veiksmas (Nusikaltėlių turto konfiskavimas) neabejotinai yra vienas svarbiausių tikrai kompleksinės kovos su visomis nusikalstamumo formomis būdų ir yra ypač svarbus Europos vidaus saugumui, kadangi neginčijamai įrodyta, kad būtent nusikalstamai įgyto turto konfiskavimas iš visų taikomų priemonių yra ko gero veiksmingiausia atgrasanti priemonė;

22. pritaria Komisijos sprendimui pateikti teisės akto pasiūlymą dėl ES teisinės sistemos turto konfiskavimo srityje stiprinimo. Šiuo požiūriu labai svarbios konkrečios nuostatos dėl išplėsto šios priemonės taikymo – trečiosios šalies turto konfiskavimo, išplėsto konfiskavimo ir valstybių narių ne ankstesniu apkaltinamuoju nuosprendžiu pagrįstų nutarimų konfiskuoti tarpusavio pripažinimo nuostatos. Nuolat tobulinant taikomos procedūras, subjektyviai ir objektyviai išplečiami viešosios valdžios įgaliojimai šioje srityje, o tai be abejonės leidžia veiksmingiau ir konkrečiau kovoti su neteisėtu turto įgijimu, be to užtikrina didesnę institucijų veiksmų nuoseklumą;

23. vis dėlto reiškia susirūpinimą dėl Tarybos pamatinio sprendimo 2006/783/TVR dėl tarpusavio pripažinimo principo taikymo nutarimams konfiskuoti⁽³⁾ įgyvendinimo eigos, kadangi šio sprendimo nuostatos, Komisijos teigimu, perkeltos ne į visų valstybių narių teisės aktus: iki 2010 m. vasario mėn. pabaigos, t. y. praėjus 15 mėnesių nuo šio sprendimo sudaryto termino, tik 13 valstybių narių perkėlė pamatinio sprendimo nuostatas į savo teisę⁽⁴⁾;

(2) Žr. įgaliojimų viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo srityje koncentracijos modelį, kuris sukurtas remiantis neseniai, 2010 m. rugpjūčio 13 d., Italijoje priimtu įstatymu Nr. 136 („Nepaprastasis kovos su mafija planas. Kovos su mafija priemonės viešųjų pirkimų srityje“, ypač 13 str.), kuriame, be kita ko, nurodoma, kad apibrėžiant įstatymo įgyvendinimo nuostatas būtinas jungtinės konferencijos (kurios sudėtyje yra ir vietos ir regionų valdžios institucijų atstovų) pritarimas (pirmiau minėto 13 straipsnio 1 dalis).

(3) 2006 m. spalio 6 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2006/783/TVR dėl tarpusavio pripažinimo principo taikymo nutarimams konfiskuoti, OL L 328, 2006 11 24, p. 59–78.

(4) COM(2010) 428 galutinis, Komisijos ataskaita, grindžiama 2006 m. spalio 6 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2006/783/TVR dėl tarpusavio pripažinimo principo taikymo nutarimams konfiskuoti 22 straipsniu.

24. todėl pritaria Komisijos raginimui valstybėms narėms perkelti šio sprendimo nuostatas;

25. pritaria Komisijos pasiūlytam iniciatyvų konfiskavimo srityje įgyvendinimo tvarkaraščiui ir mano, kad ketveri metai (iki 2014 m.) yra pakankamas laikotarpis programai įgyvendinti;

26. konkrečiai kalbant apie iniciatyvą iki 2014 m. įsteigti „turto susigrąžinimo tarnybas“, mano, kad turėtų būti nustatyti bendri visai ES principai ir kriterijai, kuriais remiantis vietos ir regionų valdžios institucijos, skirdamos oficialius atstovus, nuo pat pradžių aktyviai dalyvautų šių tarnybų kūrime tiek politiniu, tiek operatyviniu lygmeniu;

27. yra giliai įsitikinęs, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms taip pat turi būti sudarytos tinkamos sąlygos dalyvauti dviejose Komisijos 2013 m. siūlomose informavimo priemonėse: pirmoji skirta kurti „bendrus rodiklius“, kuriais remdamosi valstybės narės turėtų vertinti minėtų tarnybų veiklos rezultatus, antroji – pateikti „geriausios patirties gaires“, kaip užkirsti kelią nusikalstamoms grupuotėms atgauti konfiskuotą turtą. Komitetas mano, kad vietos ir regionų institucijos turi dalyvauti šiose iniciatyvose kaip oficialios partnerės nuo jų pradinio etapo iki jų įgyvendinimo pabaigos;

28. rekomenduoja šiame teisės akto pasiūlyme prioritetine tvarka kitų sprendimų atžvilgiu nustatyti administracinį vienetą, kurio teritorijoje būtų laikomas konfiskuotas turtas ir kuriam būtų suteikta atitinkama nuosavybės teisė, siekiant sukurti tvirtą institucinį pagrindą, visų pirma būtiną tolesniam konfiskuoto turto naudojimui; šiuo klausimu Komitetas pritaria socialinio pobūdžio iniciatyvoms, pavyzdžiui, skirti konfiskuotą turtą asociacijoms arba kooperatyvams, kadangi būtent vietos bendruomenės labiausiai nukentčia nuo organizuoto nusikalstamumo ir konfiskuoto turto naudojimas socialiniais tikslais automatiškai taptų atlygiu nuo šio pavojingo reiškinių nukentėjusioms bendruomenėms; pabrėžia, kad reikėtų turėti teisinį pagrindą konfiskuoto turto klausimu ir pabrėžia, kad reikia imtis tolesnių veiksmų siekiant stiprinti ar keisti galiojančią teisinį pagrindą, taip pat atsižvelgiant į tai, kad vietos ir regionų valdžios institucijos labai dažnai susiduria su organizuoto nusikalstamumo atvejais;

29. tačiau pabrėžia, kad kiekvienu atveju, kai konfiskuojamas turtas, būtina numatyti priemones, kurios užtikrintų veiksmingą ir tinkamą jo naudojimą, turint omenyje, kad dažnai šio turto būklė tokia, kad jo negalima praktiškai panaudoti;

Radikalizmas ir verbavimas

30. džiaugiasi, kad 2-ojo tikslo (Užkirsti kelią terorizmui ir išspręsti radikalizmo skatinimo ir verbavimo problemą) 1-ajame veiksmo (Ilgalioti bendruomenės užkirsti kelią radikalizmo skatinimui ir verbavimui) be kita ko numatyta, kad „siekiant užkirsti jam (radikalizmo skatinimui) kelią reikia bendradarbiauti su vietos valdžios institucijomis“, taigi, komunikate jau yra kalbama apie tiesioginę sąveiką su vietos ir regionų valdžios institucijomis;

31. nurodo, kad būtina atkreipti dėmesį į konkrečią grėsmę, kurią gali sukelti pagrindinių teisių pažeidimas priėmus šias priemones (ypač kovos su terorizmu priemones);

32. džiaugiasi, kad šiuo tikslu numatyta jau 2011 m. metais bendradarbiauti su Regionų komitetu kuriant „ES informuotumo apie radikalizmo skatinimą tinklą“, kurio tikslas – sudaryti sąlygas pasidalyti patirtimi, žiniomis ir gerąja praktika informuojant apie radikalizmo grėsmę ir plėtoti komunikacijos būdus, leidžiančius pasipriešinti teroristinių grupuočių agitacijai;

33. pabrėžia, kad numatyto tinklo sukūrimas, į jį įtraukiant gausų aktyviai ir įvairiais lygmenimis kovoje prieš neteisėtą veiklą dalyvaujančių asmenų būrį, sudarytų tinkamiausią pagrindą praktiniam ir ilgalaikiam Regionų komiteto ir Europos Komisijos bendradarbiavimui. Šis tinklas ne tik veiktų kaip nuolatinis neoficialus suinteresuotųjų subjektų forumas, suteiktų galimybę jiems pateikti savo idėjas ir taip paskatinti strategines diskusijas, bet ir galėtų tapti bandomųjų projektų erdve;

34. todėl nori pareikšti savo ketinimą įnešti konkretų indėlį kuriant suplanuotą interneto forumą ir ES lygmeniu organizuojant konferencijas ir pabrėžia, kad būtina nedelsiant užmegzti dalykinius kompetentingų Komiteto ir Komisijos organų ryšius ir įgyvendinti šią partnerystę;

35. ragina Komisiją, be kita ko, užmegzti analogiškus dalykinius ryšius ir išplėsti partnerystę, t. y. bendradarbiauti su Komitetu organizuojant 2012 m. numatytą ministrų konferenciją ir rengiant veiksmų ir patirties vadovą, kurio paskirtis – remti valstybių narių pastangas. Tokia išplėsta partnerystė gali padėti dar nuosekliau susieti bendras iniciatyvas, kas savo ruožtu Europos piliečiams patvirtintų rimtus vietos ir regionų valdžios institucijų išsipareigojimus dalyvauti sprendžiant šią nepaprasto svarbumo ir aktualią nūdienos problemą;

36. siūlo savo paramą ir bendradarbiavimą nustatyti ypatingos svarbos infrastruktūras užtikrinant apsaugą nuo teroristinių išpuolių;

Transportas

37. mano, kad 2-ojo tikslo 3 veiksmas (Transporto saugumas) yra ypač svarbus ir teigiamai vertina ne tik siekį toliau rengti ES aviacijos ir jūrų transporto saugumo sistemą, bet ir pritaria ketinimui aktyviau plėtoti Sąjungos veiklą sausumos transporto srityje;

38. vietos ir regionų geležinkelių ir greitųjų geležinkelių klausimu pritaria, kad būtų naudinga sukurti nuolatinį sausumos transporto saugumo komitetą, ir mano, kad dėl objektyvių praktinių priežasčių jame turėtų oficialiai dalyvauti proporcingas vietos ir regionų valdžios institucijų atstovų skaičius, kuris, žinoma, galėtų kisti atsižvelgiant į svarstomus klausimus;

39. laikosi nuomonės, kad daugelis gerai žinomų su geležinkelinių transportų susijusių problemų turi ypač didelį poveikį bendruomenių judumo teisėms, todėl vietos ir regionų valdžios institucijų atstovų tiesioginis dalyvavimas su šia sritimi susijusių ES lygmens organų veikloje yra tikrai būtinas;

40. atkreipia dėmesį į daugelį nuomonių, kuriose kritikojamas oro transporto keleivių duomenų įrašų naudojimas, ir ragina į tai atsižvelgti rengiant planuojamą teisės aktą dėl keleivių duomenų rinkimo;

Elektroniniai nusikaltimai

41. nori pabrėžti, kad įgyvendinant 3-iojo tikslo (Padidinti piliečių ir įmonių saugumą elektroninėje erdvėje) veiksmus Komitetas yra pasirengęs atlikti svarbų vaidmenį informuojanti piliečius ir vietos įmones apie nuolat didėjančią būtinybę kovoti su augančia grėsme ir informacinių technologijų sistemų puolimais, taip pat atsižvelgiant į naujus šio pobūdžio nusikaltimų vykdymo būdus;

42. remia komunikate pareikštą didelį pasiryžimą spręsti šią problemą ir pritaria pagrindinei minčiai, kad IT tinklų saugumas yra viena svarbiausių tinkamo informacinės visuomenės funkcionavimo sąlygų. Šie tinklai, kaip ir jų mazgai, daugiausia sutelkti miestų zonose. Todėl Komitetas rekomenduoja Komisijai jau dabar imtis priemonių ir paramos politika, kuri turėtų būti derinama su decentralizuotos valdžios institucijomis, užtikrinti IT tinklų mazgų saugumą ir valdymą miesto zonose;

43. yra įsitikinęs, kad galėtų bendradarbiauti įgyvendinant siekį stiprinti Europos Sąjungos gebėjimus spręsti šią problemą, pabrėžia, kad labai svarbi iniciatyva iki 2013 m. esamose struktūrose sukurti kovos su elektroniniu nusikalstamumu centrą, kuris glaudžiai bendradarbiautų su Europos institucijomis, pavyzdžiui, CEPOL, Europolu ir Eurojustu. Komitetas taip pat galėtų bendradarbiauti atliekant išsamesnį tyrimą dėl minėto centro sukūrimo galimybes;

44. pabrėžia, kad būtina šioje srityje stiprinti vietos lygmens kompetenciją, todėl tam reikia skirti atitinkamas investicijas mokymui vietos įstaigose;

Sienų valdymas

45. dėl 4-ojo tikslo (Valdant sienas stiprinti saugumą) visų pirma nori atkreipti dėmesį į komunikate aiškiai nurodytus „solidarumo ir teisingo atsakomybės pasidalijimo“ (SESV 80 str.) principus, kurie ypač svarbūs siekiant veiksmingai spręsti problemas, taip pat pageidauja, kad šie principai būtų įgyvendinami konkrečiomis pagalbos priemonėmis, skirtomis dažniausiai su šia problema susiduriančioms valstybėms narėms ir jų teritorijoms;

46. pabrėžia, kad iš esmės labai svarbus reikalavimas kiek įmanoma labiau suderinti būtinybę stiprinti kovos su esamomis

ir pastaruoju metu nepaliaujamai stiprėjančiomis problemomis mechanizmus ir būtinybę veiksmingai tęsti tarptautinio bendradarbiavimo su ES išorės partneriais procesus. Atsižvelgdamas į šių dviejų užduočių akivaizdų papildomumą, Komitetas išsipareigoja prisidėti prie kuo geresnio jų įgyvendinimo;

47. atsižvelgdamas į nuolat augančios migracijos socialinį matmenį, pabrėžia, kad būtina nedelsiant įgyvendinti Europos imigracijos ir prieglobsčio politiką, parengtą bendradarbiaujant su vietos ir regionų valdžios institucijomis ir grindžiamą žmogaus teisėmis, solidarumu ir atsakomybe. Ypač pabrėžtina sienas kertančių žmonių privatumo apsauga. Taip pat akcentuotina, kad reikia raginti daugiau valstybių priimti daugiau žmonių ir taip spręsti demografinę problemą, t. y. Europos gyventojų skaičiaus ir kartu darbo jėgos mažėjimą;

48. bendrai vertindamas su asmenų judėjimu susijusių priemonių paketą, mano, kad šios priemonės atitinka priimtą bendrą intervencijos kriterijų, kadangi jomis siekiama didesnio naujų technologijų naudojimo pasienio kontrolei ir sienų stebėjimui (EUROSUR sistema, dėl kurios Komisija numaćiusi pateikti konkretų pasiūlymą dėl teisėkūros akto 2011 m.), taip pat gerinti valstybių narių koordinavimą per Frontex agentūrą – komunikate numatomas konkretus su šios agentūros veikla susijęs veiksmas: stiprinti informacijos valdymo galimybes;

49. pabrėžia, kad net ir naujos sienų valdymo srityje asmenų patikrinimui naudojamos priemonės (pvz., kūno skaitytuvai), turi būti tinkamos, turi padėti siekti laukiamų rezultatų ir turi užtikrinti pagrindines tikrinamųjų teises, visų pirma žmogaus orumą, privatumo apsaugą ir teisę į laisvą judėjimą; atsižvelgdamas į naujausius įvykius, palankiai vertina iniciatyvą atlikti visų krovinių rizikos analizę. Šios priemonės turėtų būti parengtos taip, kad kiekvienu individualiu atveju ribotas kontrolės technines galimybes būtų galima tikslingai taikyti ir tuo pačiu metu užtikrinti prekių transporto greitumą, kadangi tai svarbus ekonomikos veiksnys;

Krizės ir nelaimės

50. įgyvendinant 5-ąjį tikslą (Didinti Europos gebėjimą įveikti krizes ir nelaimes) išsipareigoja dalyvauti visose Europos reagavimo į krizes ir nelaimes iniciatyvose ir mano, kad vietos ir regionų valdžios institucijos, kurioms Komitetas atstovauja, turi natūraliai įgytų gebėjimų ir sukauptos patirties, todėl Komitetas galėtų daug prisidėti prie grėsmės ir rizikos vertinimo, keitimosi informacija ir komunikate numatytų operatyvinių veiksmų nepaprastos padėties atvejais;

51. šiomis aplinkybėmis pabrėžia, kad yra pasirengęs padėti gerinant koordinavimą ir keitimąsi informacija, visų pirma vietos, regionų ir tarpvalstybinio lygiu, reaktorių saugos ir gyventojų apsaugos nuo radioaktyvios grėsmės srityje;

Finansinės priemonės

52. galiausiai, remdamasis pirmiau išdėstytais teiginiais, mano, kad Komiteto dalyvavimas Europos vidaus saugumo stiprinimo procese būtinas, tačiau tam reikia vietos ir regionų valdžios institucijų igūdžių. Todėl būtina investuoti į naujus mokslinius tyrimus ir inovacijų diegimą IT apsaugos, kriminalistikos, taip pat ypatingos svarbos infrastruktūros apsaugos ir saugumo miestuose srityse. Tik taip bus galima žinias pritaikyti padidėjusiam poreikiui spręsti vis konkretesnes ir sudėtingesnes problemas;

53. todėl reikalauja įtraukti Komitetą į vidaus reikalų ir saugumo finansinių priemonių peržiūros procesus po 2013 m., taip pat norėtų naudingai bendradarbiauti rengiant pasiūlymus dėl galimų finansavimo priemonių ir taip vietos valdžios institucijų sukaupta patirtimi prisidėti prie racionalaus ir veiksmingo išteklių skirstymo planavimo.

2011 m. liepos 1 d., Briuselis

*Regionų komiteto
pirmininkė*
Mercedes BRESSO

2011 m. prenumeratos kainos (be PVM, įskaitant paprastosios siuntos išlaidas)

<i>ES oficialusis leidinys</i> , L ir C serijos, tik spausdintinė versija	22 oficialiosiomis ES kalbomis	1 100 EUR per metus
<i>ES oficialusis leidinys</i> , L ir C serijos, spausdintinė versija ir metinis skaitmeninis diskas	22 oficialiosiomis ES kalbomis	1 200 EUR per metus
<i>ES oficialusis leidinys</i> , L serija, tik spausdintinė versija	22 oficialiosiomis ES kalbomis	770 EUR per metus
<i>ES oficialusis leidinys</i> , L ir C serijos, mėnesinis kaupiamasis skaitmeninis diskas	22 oficialiosiomis ES kalbomis	400 EUR per metus
Oficialiojo leidinio priedas, S serija (Konkursai ir viešieji pirkimai), skaitmeninis diskas, leidžiamas vieną kartą per savaitę	daugiakalbis: 23 oficialiosiomis ES kalbomis	300 EUR per metus
<i>ES oficialusis leidinys</i> , C serija. Konkursai	konkursų kalbomis	50 EUR per metus

Europos Sąjungos oficialųjį leidinį, leidžiamą oficialiosiomis Europos Sąjungos kalbomis, galima prenumeruoti bet kuria iš 22 kalbų. Jį sudaro L (teisės aktai) ir C (informacija ir pranešimai) serijos.

Kiekviena kalba leidžiamas leidinys prenumeruojamas atskirai.

Oficialieji leidiniai airių kalba parduodami atskirai, remiantis 2005 m. birželio 18 d. Oficialiajame leidinyje L 156 paskelbtu Tarybos reglamentu (EB) Nr. 920/2005, nurodančiu, kad Europos Sąjungos institucijos laikinai neįpareigojamos rengti ir skelbti visų aktų airių kalba.

Oficialiojo leidinio priedas (S serija. Konkursai ir viešieji pirkimai) skelbiamas viename daugiakalbiame skaitmeniniame diske visomis 23 oficialiosiomis kalbomis.

Pateikę paprastą prašymą *Europos Sąjungos oficialiojo leidinio* prenumeratoriai gali gauti įvairius Oficialiojo leidinio priedus. Apie priedų išleidimą prenumeratoriai informuojami pranešime skaitytojui, kuris skelbiamas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Pardavimas ir prenumerata

Įvairių mokamų leidinių, tokių kaip *Europos Sąjungos oficialusis leidinys*, galima užsiprenumeruoti mūsų pardavimo biuruose. Pardavimo biurų sąrašą galima rasti internete adresu

http://publications.europa.eu/others/agents/index_lt.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) – tai tiesioginė ir nemokama prieiga prie Europos Sąjungos teisės aktų. Šiame tinklalapyje galima skaityti *Europos Sąjungos oficialųjį leidinį*, susipažinti su sutartimis, teisės aktais, precedentine teise bei parengiamaisiais teisės aktais.

Išsamesnės informacijos apie Europos Sąjungą rasite <http://europa.eu>

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT